

Kirkkojärjestys

Annettu Turussa 11 päivänä marraskuuta 2021

Kirkolliskokouksen päätöksen mukaisesti säädetään kirkkolain (/) 1 luvun 1 §:n 2–4 momentin ja 2 §:n 1 momentin nojalla:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Kirkon tunnustus

Suomen evankelis-luterilainen kirkko (*kirkko*) tunnustaa sitä Raamattuun perustuvaa kristillistä uskoa, joka on ilmaistu kolmessa vanhan kirkon uskontunnustuksessa sekä muuttamattomassa Augsburgin tunnustuksessa ja muissa luterilaisen kirkon Yksimielisyyden kirjaan otetuissa tunnustuskirjoissa.

Kirkko pitää korkeimpana ohjeenaan sitä tunnustuskirjojen periaatetta, että kaikkea oppia kirkossa on tutkittava ja arvioitava Jumalan pyhän sanan mukaan.

2 §

Kirkon jäseneksi ottaminen

Kirkon jäseneksi otetaan asianomaisen tai hänen vanhempansa tai huoltajansa hakemuksesta:

- 1) lapsi pyhässä kasteessa tai aikaisemmin oikein toimitetun kasteen perusteella;
- 2) rippikoulun käynyt kirkkoon aikaisemmin kuulunut henkilö, joka ilmoittaa tahtovansa tunnustaa kirkon uskoa;
- 3) toiseen evankelis-luterilaiseen kirkkoon ja myös muuhun kristilliseen kirkkoon tai uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluva henkilö, jos kirkolliskokous on hyväksynyt tuon kirkon tai uskonnollisen yhdyskunnan kanssa tehdyn sopimuksen kirkon jäseneksi tulemisesta;
- 4) muu 15 vuotta täyttänyt henkilö siten, että hän tarpeellisen opetuksen jälkeen saa kasteen tai, jos hänet on oikein kastettu, tunnustaa kirkon uskon.

Kirkkoherra päättää jäseneksi ottamisesta. Jos hän ei hyväksy hakemusta, hänen on siirrettävä asia kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston ratkaistavaksi.

Henkilö, joka on otettu kirkon jäseneksi 1 momentin 2–4 kohdan mukaisesti, katsotaan rippikoulun käyneeksi ja konfirmoiduksi.

3 §

Kirkon jäsenen osallistuminen seurakunnan toimintaan

Kirkon jäsenellä on oikeus päästä osalliseksi kirkon pyhistä toimituksista ja seurakunnan muusta toiminnasta kirkkolain ja kirkkojärjestyksen säännösten mukaisesti.

Muun kristillisen kirkon tai kristillisen uskonnollisen yhdyskunnan jäsenellä on oikeus päästä osalliseksi kirkon pyhistä toimituksista ja seurakunnan muusta toiminnasta, toimia kummina sekä saarnata jumalanpalveluksessa ja avustaa ehtoollisen ja kamisessa samoin perustein kuin kirkon jäsenellä, jos kirkolliskokous on hyväksynyt tuon kirkon tai uskonnollisen yhdyskunnan kanssa asiasta tehdyn sopimuksen.

Kirkon jäsenen tulee osallistua jumalanpalvelukseen, käyttää muutenkin armonvälineitä ja edistää seurakunnan tehtävän toteuttamista. Lisäksi hänen tulee noudattaa kristillistä elämäntapaa, solmia avioliittonsa säädetyllä tavalla, antaa kastaa lapsensa ja huolehtia heidän kristillisestä kasvatuksesta.

4 §

Kirkollisten juhlapäivien määräytyminen

Kirkkolain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettujen kirkollisten juhlapäivien aika määräytyy niin kuin läntisessä kristikunnassa vanhastaan on ollut tapana. Kuitenkin juhannuspäivää vietetään kesäkuun 19 päivää seuraavana lauantaina ja pyhäinpäivää lokakuun 30 päivää seuraavana lauantaina.

2 luku

Kirkon hallinnollinen jako*Seurakuntajaon muuttaminen*

1 §

Aloite seurakuntajaon muuttamiseksi

Aloite seurakuntajaon muuttamiseksi toimitetaan tuomiokapitulille. Aloite on perusteltava ja siihen on liitettävä asian arvioimiseksi tarpeellinen selvitys. Jos aloite koskee seurakunnan jonkin alueen siirtämistä toiseen seurakuntaan, alue on yksilöitävä. Seurakuntaneuvoston aloitteeseen on liitettävä yhteisen kirkkovaltuuston lausunto.

Tuomiokapituli voi hylätä aloitteen heti, jos se on ilmeisen epätarkoituksenmukainen. Jos sama aloite tulee vireille uudelleen vuoden kuluessa hylkäämispäätöksen tekemisestä, se on otettava valmisteltavaksi.

2 §

Seurakuntajaon muuttamisen valmistelu

Tuomiokapituli voi määrätä yhden tai useamman selvittäjän valmistelemaan seurakuntajaon muuttamista tai seurakuntayhtymän perustamista, muuttamista taikka lakauttamista ja tekemään siitä ehdotuksen. Selvittäjällä on oikeus tutkia seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa, hallintoa ja taloutta koskevia asiakirjoja sekä saada niiden viranomaisilta apua tehtävänsä suorittamiseen. Selvittäjä antaa tuomiokapitulille ehdotuksensa ja selvityksessä kertyneet asiakirjat.

Tuomiokapitulin on kuultava aloitteesta, selvityksestä ja seurakunnan jäsenen kannanotosta niiden seurakuntien ja seurakuntayhtymien kirkkovaltuustoja, seurakuntaneuvostoja ja yhteisiä kirkkovaltuustoja, joita ehdotettu muutos koskee.

Tuomiokapitulin on tarvittaessa hankittava seurakunnan nimestä Kotimaisten kielten keskuksen lausunto, jos suunniteltu nimi ei ole ollut aiemmin seurakunnan nimenä tai jos nimen asianmukaisuus on muutoin syytä tarkistaa.

Kirkkohallitus voi päättää seurakuntajaon muuttamisesta ilman 2 momentissa tarkoitettuja lausuntoja, jos seurakuntajakoon on kirkkolain 2 luvun 14 §:n 4 momentissa tarkoitettun kuntajaon muutoksen johdosta tehtävä vain vähäinen muutos.

3 §

Sopimus seurakunnan osa-alueen hallinnon järjestämisestä

Seurakuntajaon muutoksen ollessa vireillä kirkkovaltuustot tai seurakuntaneuvostot voivat tehdä sopimuksen seurakunnan osa-alueen hallinnon järjestämisestä. Sopimus tulee voimaan samaan aikaan kuin kirkkohallituksen päätös seurakuntajaon muuttamisesta.

4 §

Kirkkohallituksen päätös omaisuuden jaosta

Kirkkohallitus päättää omaisuuden jaosta seurakuntajaon muuttamista koskevassa päätöksessä. Kirkkohallitus voi erityisestä syystä jättää omaisuuden jaosta päättämisen tapahtuvaksi myöhemmin ja päättää vain jaon tarpeellisuudesta sekä tarvittaessa jakoperusteista tehtävistä poikkeuksista.

5 §

Jakoperuste

Kun seurakunta jaetaan alueellisesti eri seurakunniksi, kukin niistä saa omaisuutta läsnä olevien jäsentensä lukumäärän osoittamassa suhteessa seurakuntajaon voimaantulopäivän tilanteen mukaan.

Kun osa seurakunnan alueesta liitetään toiseen seurakuntaan tai seurakunnan osasta muodostetaan uusi seurakunta, seurakunnan omaisuus, velat ja muut vastaavat sitoumukset jaetaan liitosseurakunnalle tai uudelle seurakunnalle seurakuntajaon voimaantulopäivän tilanteen mukaisten läsnä olevien jäsenten lukumäärän suhteessa.

6 §

Poikkeukset jakoperusteista

Jakoperusteista poiketen ja jakoon ottamatta:

- 1) on jätettävä seurakunnan pääkirkko sekä siihen kuuluvat kirkon käyttöä palvelevat rakennukset irtaimistoiineen sekä kirkon yhteydessä oleva hautausmaa sille seurakunnalle, josta alue erotetaan;
- 2) on annettava sellainen kirkko, kappeli, seurakuntatalo, hautausmaa tai muu kiinteistö tai rakennus, joka pääasiallisesti palvelee tiettyä aluetta, sille seurakunnalle, johon alue tulee kuulumaan.

Jakopäätöksessä voidaan määrätä siirtyvän omaisuuden käytöstä seurakuntien kesken.

Jakoperusteista voidaan poiketa, jos niiden säännönmukaisesta soveltamisesta aiheutuisi jonkin seurakunnan talouden ilmeinen heikentyminen tai muu olennainen haitta. Jakoperusteista voidaan poiketa myös silloin, kun aiemmin toteutettu seurakuntajaon muutos joudutaan purkamaan ja säännönmukaisten jakoperusteiden soveltaminen johtaisi kohtuuttomaan lopputulokseen. Tällöin on otettava erityisesti huomioon aiemmasta seurakuntajakoa koskevasta päätöksestä kulunut aika sekä asianomaisten seurakuntien taloutta koskevat seikat.

7 §

Järjestelytoimikunnan kokoonpano

Tuomiokapituli määrää järjestelytoimikuntaan puheenjohtajaksi uuden tai laajenevan seurakunnan kirkkoherran sekä muut jäsenet ja näille henkilökohtaiset varajäsenet. Jäsenten ja varajäsenten tulee olla vaalikelpoisia seurakuntajaon muutoksen kohteena olevan seurakunnan luottamustoimeen. Järjestelytoimikunnan jäsenmäärä puheenjohtaja mukaan lukien määräytyy seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärän perusteella seuraavasti:

Seurakuntien jäsenmäärä	Järjestelytoimikunnan jäsenmäärä
20 000 tai alle	9
20 001–30 000	11
30 001–40 000	13
yli 40 000	15

Järjestelytoimikunta muodostetaan siten, että tuomiokapituli määrää seurakuntien kirkkoneuvostojen tai seurakuntaneuvostojen ehdotusten perusteella jokaisesta seurakunnasta yhden jäsenen ja jakaa muut paikat seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärien suhteessa.

8 §

Järjestelytoimikunnan tehtävät

Sen lisäksi, mitä kirkkolain 2 luvun 16 §:n 2 momentissa säädetään, järjestelytoimikunnan tehtävänä on:

- 1) valita seurakunnan vaalilautakunta ja sen puheenjohtaja sekä päättää äänestyspaikoista;
- 2) valmistella kirkkovaltuuston ensimmäisen kokouksen asiat;
- 3) hoitaa muut valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävät;
- 4) tehdä henkilöstön siirtämistä ja sijoittamista koskevat päätökset, jollei evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain (/) 34 ja 35 §:stä muuta johdu.

9 §

Uuden tai laajentuvan seurakunnan hallinnon järjestäminen

Kun seurakuntavaalien tulos on vahvistettu tai kirkkovaltuusto on muodostettu edellisen vaalin tuloksen perusteella, järjestelytoimikunnan puheenjohtajan on viipymättä kutsuttava valtuutetut ensimmäiseen kokoukseen.

Ensimmäisessä kokouksessaan kirkkovaltuusto:

- 1) hyväksyy seurakunnan hallintosäännön;
- 2) valitsee jäsenet kirkkoneuvostoon;
- 3) asettaa toimielimet;
- 4) päättää virkojen perustamisesta;
- 5) hyväksyy talousarvion.

Kirkkoneuvosto on heti toimivaltainen. Sen alaisten toimielinten toimikausi alkaa seurakuntajaon muutoksen tultua voimaan.

Seurakuntayhtymään kuuluvan seurakunnan seurakuntaneuvosto järjestää seurakunnan hallinnon soveltaen, mitä tässä pykälässä säädetään kirkkovaltuustosta.

10 §

Selvittäjän ja järjestelytoimikunnan kustannukset

Tuomiokapituli päättää selvittäjän ja järjestelytoimikunnan toiminnasta aiheutuneiden kustannusten jakamisesta seurakuntien kesken.

3 luku

Seurakunta ja seurakuntayhtymä*Seurakunnan toiminta*

1 §

Kirkolliset kirjat ja saarna

Jumalanpalveluksessa ja kirkollisissa toimituksissa on noudatettava kirkkokäsikirjaa ja muita kirkolliskokouksen hyväksymiä kirkollisia kirjoja.

Saarna on pidettävä kirkkokäsikirjan määräämistä teksteistä, ja sen on oltava kirkon tunnustuksen mukainen. Saarna ei saa sisältää kiihotusta tai sopimatonta viittoa henkilöön.

Kirkon pyhissä toimituksissa ja opetuksessa käytettävien kirjojen on oltava tunnustuksen mukaisia.

2 §

Pääjumalanpalvelus ja muut jumalanpalvelukset

Jumalanpalvelus on kaikille avoin.

Pääjumalanpalvelus pidetään sunnuntaisin ja kirkollisina juhlapäivinä seurakunnan kirkossa. Jos seurakunnalla on useita kirkkoja, se pidetään kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston päättämässä kirkossa tai kirkoissa. Pääjumalanpalvelus voidaan pitää myös muualla kuin kirkossa.

Itsenäisyyspäivänä ja valtiollisten tilaisuuksien yhteydessä jumalanpalvelus pidetään niin kuin siitä erityisiä tilaisuuksia varten määrätään.

Muita jumalanpalveluksia pidetään tarpeen mukaan.

3 §

Pääjumalanpalveluksen alkamisaika

Pääjumalanpalvelus aloitetaan kello 10. Kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto voi perustellusta syystä päättää, että pääjumalanpalvelus aloitetaan säännöllisesti muuhun kellonaikaan. Kirkkoherra voi yksittäistapauksessa päättää pääjumalanpalveluksen alkamisesta muuhun aikaan.

Jos kahdella samaan seurakuntayhtymään kuuluvalla seurakunnalla on yhteinen kirkko, yhteinen kirkkoneuvosto päättää pääjumalanpalvelusten aloittamisajoista.

4 §

Jumalanpalveluksen toimittaja

Jumalanpalveluksen toimittaa seurakunnan pappi. Kirkkoherran suostumuksella tai lääninrovastin määräyksestä sen voi toimittaa myös muu pappi.

Jos pappi on estynyt toimittamasta jumalanpalvelusta, tulee jonkun paikalla olevista seurakunnan viranhaltijoista tai työntekijöistä taikka kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston jäsenistä menetellä siten kuin kirkkokäsikirjassa määrätään.

Kirkkoherra voi yksittäistapauksessa kutsua kirkon konfirmoidun ja kristillisestä vakaumuksesta tunnetun jäsenen tai muun kristillisen kirkon tai siihen rinnastettavan yhteisön papin saarnaamaan jumalanpalveluksessa.

5 §

Kolehti

Jumalanpalveluksissa sekä muissa kirkollisissa ja seurakunnallisissa tilaisuuksissa voidaan kerätä kolehti kirkon ja seurakunnan toiminnan sekä niiden tehtävää vastaavien tarkoitusten tukemiseksi.

Kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto hyväksyy suunnitelman jumalanpalveluksissa kannettavista kolehdeista ottaen huomioon kirkkohallituksen päätöksen seurakunnan pääjumalanpalveluksissa kannettavista kolehdeista.

6 §

Herran pyhä ehtoollinen

Ehtoollista vietetään jumalanpalveluksessa.

Ehtoollista saa viettää kirkossa, seurakunnan siunauskappelissa ja kappelissa. Ehtoollista saa viettää myös muussa paikassa, jonka tuomiokapituli on kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston esityksestä hyväksynyt tähän tarkoitukseen.

Ehtoollista saa tilapäisesti viettää kirkkoherran valvonnassa myös muualla. Puolustusvoimien kirkollisessa työssä saa kenttäpiispan valvonnassa viettää ehtoollista kirkon tai 2 momentin mukaisesti hyväksytyn paikan ulkopuolella.

Yksittäiselle henkilölle voidaan tarvittaessa jakaa ehtoollista kirkkokäsikirjassa määrätyllä tavalla myös muualla kuin jumalanpalveluksessa.

7 §

Oikeus osallistua ehtoolliseen

Ehtoolliseen saa osallistua jokainen konfirmoitu kirkon jäsen.

Kastettu lapsi, jolle on opetettu ehtoollisen merkitystä, saa osallistua ehtoolliseen yhdessä vanhempansa, huoltajansa tai muun hänen kristillisestä kasvatuksestaan huolehtivan konfirmoidun jäsenen kanssa. Kastettu seurakunnan jäsen, joka osallistuu rippikouluun, voi ehtoollisopetusta saatuaan osallistua ehtoolliseen seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa rippikoulunsa opettajan kanssa.

Piispainkokous määrää, millä edellytyksillä muun kristillisen kirkon kastettu jäsen voi yksittäistapauksessa osallistua ehtoolliseen.

Ehtoollinen voidaan pyynnöstä antaa myös muulle henkilölle kuin kirkon jäsenelle, jos hän on sairaana tai hätätilassa ja käsittää ehtoollisen merkityksen.

8 §

Ehtoollisen toimittaja

Ehtoollisen toimittaa pappi. Lehtori voi avustaa ehtoollisen jakamisessa ja jakaa ehtoollista 6 §:n 4 momentissa tarkoitettussa tapauksessa.

Kirkkoherra voi myöntää kirkon konfirmoidulle, kristillisestä vakaumuksesta tunnetulle jäsenelle oikeuden avustaa ehtoollisen jakamisessa. Puolustusvoimien kirkollisessa työssä kenttäpiispa päättää oikeudesta avustaa ehtoollisen jakamisessa.

Jos joku on kuoleman vaarassa tai muuten erityisessä hätätilassa ja hän haluaa ehtoollista, saa jokainen kristitty antaa hänelle ehtoollisen, jos pappia ei ole saatavissa.

9 §

Pyhä kaste

Kirkon jäsenen tulee saattaa lapsensa kastettavaksi ilman tarpeetonta viivytystä. Jos lapsen kastaminen viivästyy, kirkkoherran asiana on muistuttaa siitä lapsen vanhempia tai huoltajia.

Kasteen toimittaa pappi kirkossa tai muualla sen mukaan kuin pappi ja lapsen huoltajat siitä sopivat. Vähintään kahden kummin tai muun todistajan tulee olla läsnä kastetoimituksessa. Kun kaste on toimitettu, kastetun puolesta rukoillaan sunnuntaina pääjumalanpalveluksessa. Kastetun nimi voidaan mainita rukouksen yhteydessä kastetun tai hänen huoltajiensa suostumuksella.

Oikea kaste on kristillisessä kirkossa tai kristillisessä uskonnollisessa yhdyskunnassa toimitettu kaste, joka on toimitettu vettä käyttäen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Oikein kastettua ei saa kastaa uudelleen.

10 §

Hätäkaste

Kirkon jäsenen tulee kastaa lapsi tai kastamaton aikuinen vettä käyttäen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen, jos tämän pelätään kuolevan eikä pappia ole heti saatavilla toimittamaan kastetta. Hätäkasteen voi toimittaa myös muu kristitty.

Hätäkasteesta on viipymättä ilmoitettava seurakuntaan. Hätäkaste vahvistetaan kirkkokäsikirjassa määrätyllä tavalla.

11 §

Kummit

Kastettavalla tulee olla ainakin yksi kummi, joka on konfirmoitu, evankelis-luterilaista uskoa tunnustavan kirkon jäsen. Kummina voi lisäksi olla evankelis-luterilaisen kirkon toimittaman kasteen hyväksyvään kristilliseen kirkkoon tai kristilliseen uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluva henkilö.

Lapselle voidaan erityisestä syystä kasteen jälkeen lisätä enintään kaksi kummiä. Päätöksen kummin lisäämisestä voi tehdä lapsen huoltajien hakemuksesta lapsen seurakunnan kirkkoherra. Kummin lisääminen on merkittävä jäsenrekisteriin.

12 §

Avioliittoon vihkiminen ja avioliiton siunaaminen

Avioliittoon vihkimisen toimittaa pappi kirkossa tai muualla sen mukaan kuin vihittävät siitä papin kanssa sopivat.

Vihittävien tulee olla rippikoulun käyneitä kirkon jäseniä. Avioliittoon vihkiminen voidaan toimittaa myös, jos toinen vihittävistä ei ole kirkon jäsen mutta kuuluu muuhun kristilliseen kirkkoon tai kristilliseen uskontokuntaan.

Avioliitto, joka on solmittu muussa kuin evankelis-luterilaisen kirkon käyttämässä järjestyksessä, voidaan pyydettyäessä siunata.

Sunnuntaina pääjumalanpalveluksessa rukoillaan niiden puolesta, joiden avioliittoaikomus tai solmittu avioliitto kuulutetaan seurakunnalle. Kuulutus edellyttää kihlakumppaneiden tai aviopuolisoiden suostumusta.

13 §

Hautaan siunaaminen

Hautaan siunaamisen toimittaa pappi kirkossa tai siunauskappelissa, kappelissa, haudalla taikka vainajan kotona sen mukaan kuin hautauksesta huolehtivat henkilöt siitä papin kanssa sopivat.

Poikkeustapauksessa kirkon jäsenen hautaan siunaamisen voi toimittaa muunkin kristillisen kirkon tai siihen rinnastettavan yhteisön pappi, jos se perustuu henkilön eläessään selvästi ilmaisemaan tahtoon ja siitä sovitaan seurakunnan kirkkoherran kanssa.

Seurakunnan jäsenen kuolemasta ilmoitetaan sunnuntaina pääjumalanpalveluksessa siten kuin kirkkokäsikirjassa määrätään.

14 §

Kirkkoon kuulumattoman henkilön hautaan siunaaminen

Kirkkoon kuulumaton henkilö voidaan siunata hautaan, jos vainajan hautauksesta huolehtivat henkilöt sitä pyytävät. Siunausta ei kuitenkaan toimiteta, jos henkilö eläessään on selvästi ilmaissut tahtovansa toisin tai jos pappi sielunhoidollisessa keskustelussa tai muulla tavoin saamansa tiedon nojalla katsoo, ettei kirkolliseen hautaan siunaamiseen ole riittäviä perusteita.

15 §

Kirkollisen toimituksen toimittaja

Seurakunnan jäsenellä on oikeus saada omasta seurakunnastaan kirkollista toimintusta toimittamaan toivomansa pappi, jollei perusteltu syy sitä estä.

Pappi on velvollinen toimittamaan kirkollisen toimituksen seurakuntansa alueella myös toisen seurakunnan jäsenelle.

Pappi saa toimittaa kirkollisen toimituksen myös toisen seurakunnan alueella, jos sitä häneltä pyydetään.

Papin on annettava pyynnöstä todistus kirkollisesta toimituksesta asianomaiselle.

16 §

Palkkio kirkollisesta toimituksesta

Kirkollisesta toimituksesta ei saa ottaa palkkiota.

Seurakunta voi kuitenkin maksaa palkkion papille, lehtorille ja kanttorille, jonka se on pyytänyt toimittamaan kirkollisen toimituksen seurakunnan puolesta.

17 §

Kristillinen kasvatus ja opetus

Jokaisella kastetulla lapsella on oikeus saada kristillistä kasvatusta ja kirkon yhteisen uskon opetusta. Kristillisen kasvatuksen ja opetuksen antaminen on vanhempien ja huoltajien tehtävä. Kummien ja seurakunnan tulee tukea vanhempia ja huoltajia tässä tehtävässä.

18 §

Seurakunnan kasvatusvastuu

Seurakunnan tulee huolehtia eri-ikäisten jäsentensä kristillisestä kasvatuksesta ja hengellisen elämän hoitamisesta sekä tarjota mahdollisuus näihin myös niille, jotka eivät ole seurakunnan jäseniä.

19 §

Rippikoulu

Seurakunnan tulee pitää rippikoulua, jossa perehdytetään kirkon yhteiseen uskoon ja ohjataan elämää seurakunnan yhteydessä. Rippikoulussa annetaan opetusta kirkolliskokouksen hyväksymän kristinopin mukaisesti. Rippikoulua johtaa pappi tai lehtori. Opettajina voivat toimia heidän lisäksi kanttorit, nuorisotyönohjaajat ja muut seurakunnan viranhaltijat ja työntekijät.

20 §

Lupa rippikoulun pitämiseen

Tuomiokapituli voi määräajaksi myöntää kristilliselle yhdistykselle, säätiölle tai muulle yhteisölle luvan pitää rippikoulua.

Tuomiokapituli voi peruuttaa luvan, jos opetus tai järjestelyt eivät täytä luvan edellytyksiä.

21 § Konfirmaatio

Konfirmaatiossa seurakunnan jäsen tunnustautuu kirkon yhteiseen uskoon ja saa oikeuden käydä itsenäisesti ehtoollisella. Konfirmaatioon voi osallistua rippikoulun perusteella siihen oikeutettu. Konfirmaation toimittaa pappi tai lehtori.

22 § Sielunhoito ja rippi

Seurakunnan tulee alueellaan huolehtia sielunhoidosta sekä tarjota tilaisuus yksityiseen rippiin. Tämä on erityisesti seurakunnan papin ja lehtorin tehtävä, mutta kuuluu myös muille seurakunnan jäsenille.

23 § Ohjaus kristilliseen elämäntapaan

Seurakunnan tulee huolehtia jäsentensä kristillisestä uskosta ja elämästä.

Papin tulee opastaa kristilliseen elämäntapaan niitä, jotka aiheuttavat elämällään pahennusta ja laiminlyövät kirkon jäsenen velvollisuuksia. Kirkkoherran tulee oikaista vastoin kirkon tunnustusta opettavaa seurakunnan jäsentä.

24 § Diakonia

Seurakunnan ja sen jäsenten tulee harjoittaa diakoniaa. Diakonia on kristilliseen rakkauteen perustuvaa avun antamista erityisesti niille, joiden hätä on suurin ja joita ei auteta muulla tavoin. Seurakunnan diakoniasta määrätään tarkemmin kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston hyväksymässä diakoniatyön johtosäännössä.

25 § Lähetystyö

Seurakunnan ja sen jäsenten tulee edistää lähetystyötä. Lähetystyö on evankeliumin levittämistä niiden keskuuteen, jotka eivät ole kristittyjä. Seurakunnan lähetystyöstä määrätään tarkemmin kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston hyväksymässä lähetystyön johtosäännössä.

Seurakunnan hallinto

26 §

Kirkkovaltuuston jäsenet

Kirkkovaltuustoon valitaan jäseniä seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärän mukaan seuraavasti:

Seurakunnan jäsenmäärä	Kirkkovaltuuston jäsenmäärä
2 000 tai vähemmän	11
2 001–4 000	15
4 001–7 000	19
7 001–10 000	23
10 001–20 000	27
20 001–50 000	33
50 001–80 000	39
yli 80 000	45

Varajäsenet määräytyvät vaalin tuloksen perusteella.

27 §

Kirkkovaltuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja

Kirkkovaltuusto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan toimikautensa ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

28 §

Kirkkovaltuuston koolle kutsuminen

Kirkkovaltuuston kutsuu koolle puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja. Jos varapuheenjohtajallakin on este, kokouksen kutsuu koolle kirkkoneuvoston puheenjohtaja.

Ensimmäisen kirkkovaltuuston kokouksen kutsuu koolle kirkkoneuvoston puheenjohtaja. Kokouksen avaa iältään vanhin valtuutettu, joka johtaa puhetta, kunnes kirkkovaltuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja on valittu.

Kirkkovaltuusto on kutsuttava koolle, jos piispa, tuomiokapituli tai kirkkoneuvosto sitä vaatii tai vähintään neljännes valtuutetuista on kirjallisesti esittänyt koolle kutsuamista ilmoittamansa asian käsittelemistä varten.

29 §

Kutsu kirkkovaltuuston kokoukseen

Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka, ja siihen on liitettävä asialuettelo. Kokouskutsu on lähetettävä kirkkovaltuuston ja kirkkoneuvoston jäsenille viimeistään viikkoa ennen kokousta. Samassa ajassa on kokouksesta ilmoitettava yleisessä tietoverkossa. Kokouskutsu voidaan lähettää sähköisesti, jos seurakunta huolehtii, että tähän tarvittavat tekniset välineet ja yhteydet ovat kutsuttavien käytettävissä.

Kirkkolain 11 luvun 1 §:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa kutsu kirkkovaltuuston kokoukseen voidaan toimittaa muulla tavoin.

Kirkkovaltuusto voi päättää ottaa asian käsiteltäväksi, vaikka sitä ei ole mainittu kokouskutsussa, jos asia on kiireellinen eikä tarkoita uutta määrärahaa tai entisen korottamista. Jos asia on päätetty siirtää käsiteltäväksi jatkokokouksessa, uutta kokouskutsua ei tarvita.

30 §

Läsnäolovelvollisuus ja puheoikeus kirkkovaltuuston kokouksessa

Kirkkoneuvoston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla on läsnäolovelvollisuus ja puheoikeus kirkkovaltuuston kokouksessa. Jos molemmat ovat estyneitä, läsnäolovelvollisuus ja puheoikeus on kirkkoneuvoston määräämällä jäsenellä. Kirkkoneuvoston puheenjohtajan, varapuheenjohtajan tai jäsenen poissaolo ei estä päätöksen tekemistä.

Kirkkoneuvoston muulla jäsenellä on oikeus olla läsnä kirkkovaltuuston kokouksessa ja ottaa osaa keskusteluun, mutta ei päätöksen tekemiseen, ellei hän ole valtuutettu.

Kirkkovaltuusto voi määrätä viranhaltijan tai työntekijän olemaan läsnä kirkkovaltuuston kokouksessa.

31 §

Seurakunnan osa-alueen edustajan läsnäolo- ja puheoikeus

Osa-alueen johtokunnan puheenjohtajalle ja osa-alueen toimintaa johtavalle papille voidaan hallintosäännössä antaa läsnäolo- ja puheoikeus kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston kokouksessa.

32 §

Kirkkoneuvoston jäsenet

Kirkkoneuvoston puheenjohtajana on kirkkoherra ja muina jäseninä varapuheenjohtaja sekä vähintään 5 ja enintään 11 muuta seurakuntavaaleissa vaalikelpoista henkilöä sen mukaan kuin hallintosäännössä määrätään. Valituilla jäsenillä on henkilökohtaiset varajäsenet.

Varapuheenjohtajan ja muiden jäsenten vaali toimitetaan kirkkovaltuuston toimikauden ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

Varapuheenjohtaja toimii puheenjohtajana kirkkoneuvoston kokouksessa:

1) kirkkoherran ollessa estynyt tai esteellinen;

2) kirkkoherran ja kirkkoneuvoston yhteisellä päätöksellä varapuheenjohtajan annettua siihen suostumuksensa. Päätös voidaan tehdä myös määräajaksi, kuitenkin enintään kirkkoneuvoston toimikaudeksi tai siihen saakka, kun kirkkoherra taikka varapuheenjohtaja vaihtuu.

33 §

Kirkkoneuvoston tehtävät

Kirkkoneuvoston tehtävänä on, sen lisäksi mitä kirkkolaissa säädetään, edistää seurakunnan hengellistä elämää ja toteuttaa seurakunnan tehtävää sekä huolehtia kirkkovaltuuston päätösten täytäntöönpanosta.

34 §

Kirkkoneuvoston koolle kutsuminen

Kirkkoneuvosto päättää kokoontumisensa ajan ja paikan. Kirkkoneuvosto kokoontuu myös, jos puheenjohtaja katsoo sen tarpeelliseksi tai jos vähintään neljäsosa jäsenistä kirjallisesti sitä pyytää ilmoittamansa asian käsittelemistä varten.

Puheenjohtaja kutsuu kokouksen koolle kirkkoneuvoston päättämällä tavalla. Kokouksesta ilmoitetaan samalla kirkkovaltuuston puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle.

35 §

Johtosäännöt

Seurakunta tai seurakuntayhtymä voi hyväksyä johtosääntöjä viranhaltijoiden toiminnan sekä seurakunnan tai seurakuntayhtymän muun hallinnon järjestämiseksi.

36 § Johtokunnat

Kirkkovaltuusto voi asettaa toimikaudekseen johtokuntia kirkkoneuvoston alaisuuteen. Johtokunnan tehtävät määrätään kirkkovaltuuston hyväksymässä hallintosäännössä.

Kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston hyväksymässä hallintosäännössä on määrättävä seurakunnan osa-alueen nimi ja rajat sekä osa-alueen johtokunnan kokoonpano ja tehtävät.

37 §

Läsnäolo- ja puheoikeus kirkkoneuvoston, sen jaoston ja johtokunnan kokouksessa

Läsnäolo- ja puheoikeus on:

- 1) kirkkoneuvoston kokouksessa kirkkovaltuuston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla;
- 2) kirkkoneuvoston jaoston kokouksessa kirkkoneuvoston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla;
- 3) johtokunnan kokouksessa kirkkoneuvoston puheenjohtajalla ja kirkkoneuvoston siihen tehtävään valitsemalla jäsenellä.

Seurakunnan viranhaltijalle ja työntekijälle sekä osa-alueen kappalaiselle tai muulle osa-alueen papille voidaan hallintosäännössä antaa läsnäolo- ja puheoikeus kirkkoneuvoston, sen jaoston tai johtokunnan kokouksessa. Kokouksen päätöksellä siinä voi olla läsnä muukin henkilö.

38 §

Päätösten lähettäminen kirkkoneuvostolle

Johtokunnan sekä kirkkolain 3 luvun 6 §:ssä tarkoitetun viranhaltijan ja luottamushenkilön päätökset on lähetettävä kirkkoneuvostolle siten kuin hallintosäännössä määrätään.

39 §

Erimielisyyksien ratkaiseminen

Asia on saatettava tuomiokapitulin ratkaistavaksi, jos kirkkoherra ja kirkkoneuvosto ovat eri mieltä:

- 1) jumalanpalveluksesta tai kirkollisesta toimituksesta;

- 2) kirkon, siunauskappelin tai kappelin käytöstä;
- 3) seurakunnan päätettävänä olevasta kolehdista.

Seurakuntayhtymä ja seurakuntien yhteistoiminta

40 §

Perussääntöehdotus

Kirkkoneuvostojen tai yhteisten kirkkoneuvostojen on valmisteltava ehdotus seurakuntayhtymän perussäännöksi. Valmistelun aloittaminen on sen seurakunnan kirkkoneuvoston tai seurakuntayhtymän yhteisen kirkkoneuvoston tehtävä, jonka läsnä olevien jäsenten lukumäärä on suurin. Jos seurakunnat ja seurakuntayhtymät eivät pääse yksimielisyyteen perussäännöstä ja omaisuusluettelosta, tuomiokapituli määrää selvittäjän valmistelemaan ehdotuksen. Tuomiokapituli voi muulloinkin tarvittaessa määrätä selvittäjän.

Selvittäjällä on oikeus tutkia seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa, hallintoa ja taloutta koskevia asiakirjoja sekä saada niiden viranomaisilta apua tehtävänsä suorittamiseen.

Tuomiokapituli lähettää ehdotuksen, kirkkovaltuustojen ja yhteisten kirkkovaltuustojen siitä antamat lausunnot sekä oman lausuntonsa kirkkohallitukselle.

41 §

Perussäännön sisältö

Perussäännössä on mainittava seurakuntayhtymän nimi ja kotipaikka sekä siihen kuuluvat seurakunnat. Nimen tulee sisältää sana "seurakuntayhtymä".

Perussäännössä on määrättävä seurakuntayhtymälle kuuluvat:

- 1) hallinto- ja talousasiat;
- 2) seurakunnalliset tehtävät ja työmuodot, jotka kirkkolain 3 luvun 15 §:n 3 momentin mukaan annetaan seurakuntayhtymän hoidettavaksi;
- 3) tehtävät, jotka ovat tarpeen seurakuntayhtymän ja siihen kuuluvien seurakuntien välisten asioiden hoitamiseksi.

42 §

Väliaikainen seurakuntayhtymä

Jos perussääntöä ei ehditä vahvistaa tai seurakuntavaaleja toimittaa ennen kuin uuden seurakuntayhtymän on kuntajaon muuttuessa aloitettava toimintansa, seurakuntien ja seurakuntayhtymien on huolehdittava väliaikaisena seurakuntayhtymänä kirkkolain 3 luvun 15 §:ssä säädetyistä asioista kuntajaon muutoksen voimaantulosta lukien.

43 §

Väliaikaisen seurakuntayhtymän toimielimet

Kirkkovaltuustot, yhteiset kirkkovaltuustot, kirkkoneuvostot, yhteiset kirkkoneuvostot sekä seurakuntaneuvostot jatkavat toimintaansa, kunnes uudet toimielimet on muodostettu tai valittu.

Tuomiokapituli vahvistaa väliaikaisen yhteisen kirkkovaltuuston paikkojen jakautumisen seurakuntien kesken 45 §:n mukaan. Kirkkovaltuustot tai seurakuntaneuvostot valitsevat jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet väliaikaiseen yhteiseen kirkkovaltuustoon. Väliaikainen yhteinen kirkkovaltuusto valitsee jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet väliaikaiseen yhteiseen kirkkoneuvostoon, johon kuuluu 46 §:n mukaan määrätyn puheenjohtajan lisäksi kahdeksan muuta jäsentä.

44 §

Väliaikaisten toimielinten tehtävät

Seurakuntayhtymän väliaikaisten toimielinten on ryhdyttävä hoitamaan välttämättömiä tehtäviä jo ennen kuin seurakuntayhtymän on aloitettava toimintansa. Väliaikaisen yhteisen kirkkovaltuuston on:

- 1) vahvistettava tuloveroprosentti ensimmäistä vuotta varten;
- 2) hyväksyttävä seurakuntayhtymän talousarvio;
- 3) hyväksyttävä seurakuntayhtymän seurakuntien tilinpäätökset liittymistä edeltäneeltä vuodelta sekä päätettävä vastuuvapaudesta.

Tuomiokapituli määrää seurakuntayhtymän muodostamisen yhteydessä tarvittavat muut väliaikaiset toimenpiteet.

Seurakuntayhtymän väliaikaisiin toimielimiin sovelletaan, mitä vastaavista seurakuntayhtymän toimielimistä säädetään.

45 §

Yhteisen kirkkovaltuuston jäsenet

Yhteiseen kirkkovaltuustoon valitaan jäseniä seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärän mukaan seuraavasti:

Seurakuntien jäsenmäärä	Yhteisen kirkkovaltuuston jäsenmäärä
10 000 tai vähemmän	21
10 001–20 000	31
20 001–40 000	41
40 001–150 000	51
150 001–300 000	61
yli 300 000	91

Yhteinen kirkkovaltuusto voi erityisestä syystä päättää vaalikaudeksi kerrallaan, että jäsenmäärä on säädettyä pienempi pariton luku, kuitenkin vähintään 11.

Yhteinen kirkkovaltuusto päättää viimeistään vaalivuoden kesäkuussa yhteisen kirkkovaltuuston paikkojen jaon. Jäsenten paikoista annetaan kullekin seurakunnalle ensin kaksi paikkaa tai, jos seurakuntia on enemmän kuin 20, yksi paikka. Muut paikat jaetaan seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärien suhteessa.

46 §

Yhteisen kirkkoneuvoston jäsenet

Tuomiokapituli määrää yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajan seurakuntien kirkkoherrojen keskuudesta. Yhteinen kirkkovaltuusto valitsee muiksi jäseniksi varapuheenjohtajan ja vähintään viisi ja enintään 15 muuta seurakuntavaaleissa vaalikel-poista henkilöä sen mukaan kuin hallintosäännössä määrätään sekä näille henkilökohtaiset varajäsenet.

47 §

Läsnäolo- ja puheoikeus yhteisessä kirkkoneuvostossa

Läsnäolo- ja puheoikeus yhteisen kirkkoneuvoston kokouksessa on:

- 1) seurakuntien kirkkoherroilla;
- 2) hallintosäännössä määrätyillä seurakuntayhtymän johtavilla viranhaltijoilla ja työntekijöillä;
- 3) yhteisen kirkkoneuvoston päätöksellä muullakin henkilöllä.

48 §

Seurakuntaneuvoston jäsenet

Seurakuntaneuvoston puheenjohtaja on kirkkoherra. Muita jäseniä valitaan seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärän mukaan seuraavasti:

Seurakunnan jäsenmäärä	Seurakuntaneuvoston jäsenmäärä
2 000 tai vähemmän	8
2 001–4 000	10
4 001–10 000	12
10 001–20 000	14
yli 20 000	16

Seurakuntaneuvosto valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan toimikautensa ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

49 §

Seurakuntaneuvoston johtokunta

Seurakuntaneuvosto voi asettaa johtokuntia, joiden tehtävät määrätään seurakuntaneuvoston hyväksymässä hallintosäännössä. Johtokuntaan sovelletaan, mitä kirkkoneuvoston alaisesta johtokunnasta säädetään.

50 §

Seurakuntaneuvoston kuuleminen

Seurakuntaneuvostolle on varattava tilaisuus antaa lausunto ennen kuin yhteinen kirkkovaltuusto tekee päätöksen asiassa, joka koskee:

- 1) perussäännön muuttamista;
- 2) seurakuntayhtymän toiminta- ja taloussuunnitelmaa;
- 3) seurakuntayhtymän talousarviota;
- 4) yhteisten työmuotojen järjestämistä;
- 5) seurakuntajaon muuttamista;
- 6) seurakunnan viran perustamista, lakkauttamista tai muuttamista;
- 7) rakennusta, jota käytetään seurakunnan toiminnassa.

51 §

Yhteistoimintasopimus

Kirkkolain 3 luvun 20 §:n 1 momentissa tarkoitettussa sopimuksessa on määrätävä:

- 1) tehtävää hoitava seurakunta tai seurakuntayhtymä;
- 2) perusteet, joiden mukaan tehtävän hoidosta aiheutuvat kustannukset jaetaan;
- 3) sopimuksen irtisanomisehdot ja talouden selvittäminen.

Jos seurakunnan tai seurakuntayhtymän jokin tehtävä on sovittu hoidettavaksi toisessa seurakunnassa tai seurakuntayhtymässä, jossa on tehtävää varten johtokunta, yhteistoimintasopimuksessa voidaan määrätä, että seurakunta tai seurakuntayhtymä saa valita johtokuntaan luottamustoimeensa vaalikelpoisia jäseniä. Yhteistoimintasopimuksessa määrätään johtokunnan jäsenten lukumäärä ja kuinka monta jäsentä kukin seurakunta tai seurakuntayhtymä saa valita. Sopimusosapuolia on kuultava ennen johtokunnan johtosäännön hyväksymistä.

*Kirkolliset rakennukset, hautaustoimi ja kulttuurihistoriallisesti
arvokas omaisuus*

52 §

Kirkko

Seurakunnalla tulee olla kirkko. Tuomiokapitulin luvalla seurakunta voi käyttää kirkkonaan toisen seurakunnan tai muun yhteisön kirkkoa.

Jos samalla alueella toimii kielen perusteella kaksi seurakuntaa, näillä voi olla yhteinen kirkko.

53 §

Kirkon vihkiminen ja käyttö

Uusi kirkko on vihittävä Jumalalle pyhitetyksi tilaksi.

Vihittyä kirkkoa saa käyttää vain sen pyhyyteen soveltuviin tarkoituksiin. Kirkon käyttämisestä päättää kirkkoherra yhdessä kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston kanssa. Kirkon käyttöä valvoo kirkkoherra.

54 §

Kappeli

Seurakunnalla voi olla jumalanpalveluksia, muuta hartauselämää ja kirkollisia toimituksia varten kappeli. Kappeliin sovelletaan, mitä kirkon vihkimisestä ja käytöstä säädetään.

55 §

Hautausmaa ja vainajien säilytystila

Seurakunnalla tulee olla oma tai toisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän kanssa yhteinen hautausmaa taikka oikeus käyttää muuta vihittyä hautausmaata.

Hautausmaan ja tunnustuksettoman hautausalueen tulee olla aidattu tai muuten selvästi erottuvalla tavalla rajattu.

Seurakunnalla tulee olla säilytystila vainajia varten hautausmaalla tai muualla sopivassa paikassa.

56 §

Hautausmaan vihkiminen

Hautausmaa ja siunauskappeli on vihittävä ennen kuin niitä ryhdytään käyttämään. Hautausmaailaissa (457/2003) tarkoitettua tunnustuksetonta hautausaluetta ei kuitenkaan vihitä.

57 §

Hautausmaakaava ja hautausmaan käyttösuunnitelma

Hautausmaalle on laadittava hautausmaakaava ja käyttösuunnitelma.

Hautausmaakaava on yleiskartta, jota laadittaessa on otettava huomioon varatun alueen maaston luonne, maisemalliset arvot ja seurakunnan taloudellinen kantokyky.

Hautausmaakaavaan sisältyy:

- 1) hautausmaan rajat;
- 2) hautausalueiden ja rakennusten sijainti;
- 3) liikenteen järjestelyt ja käytävien sijainti;
- 4) hautausalueiden jako;
- 5) hautausmaa-alueen kuivatus- ja vesihuoltosuunnitelma sekä jätehuollon järjestelyt.

Hautausmaan käyttösuunnitelmassa on otettava huomioon hautausmaan eri aikoina perustettujen osien ominaispiirteet ja kulttuurihistorialliset arvot. Käyttösuunnitelmaan sisältyy:

- 1) hautausmaakaavan sanallinen selitys;
- 2) määräykset hautausmaan tai sen osan käytöstä yhteen tai useampaan hautaus-syvyyteen;
- 3) määräykset hautaosastojen käyttöönottojärjestyksestä;
- 4) hautausmaan käytön rajoitukset.

58 §

Hautausmaan hoitosuunnitelma

Hautausmaalle on laadittava hoitosuunnitelma, jossa määritellään seurakunnalle kuuluva hautausmaan perushoito ja esitetään hautausmaan vuosittaiset hoitotoimenpiteet sekä pidemmällä aikavälillä toteutettavat kunnostustyöt.

59 §

Hautakartta

Hautausmaasta on laadittava hautakartta. Hautaan voi kuulua yksi tai useampi hautapaikka. Samassa hautapaikassa voi olla useita hautasijoja. Hautausmaa tai sen osa voi olla muistolehtona, johon vainajan tuhka sirotellaan tai kätketään hautasijaa merkitsemättä.

60 §

Muistomerkit

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän hallinnassa oleva paikka, jossa on ollut kirkko, hautausmaa tai siunauskappeli, on merkittävä muistotaululla tai muulla muistomerkillä.

Hautaoikeuden lakattua haudalla oleva taiteellisesti tai historiallisesti arvokas rakennelma tai muistomerkki, jota ei voida jättää paikalleen, on siirrettävä sopivaan paikkaan hautausmaalla tai säilytettävä muulla tavoin.

61 §

Kulttuurihistoriallisesti arvokas omaisuus

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän on erityisellä huolella hoidettava omista-
maansa tai hallitsemaansa kulttuurihistoriallisesti arvokasta omaisuutta ja esineistöä.
Sitä ei saa ilman erityistä syytä korjata sitä muuttaen, siirtää perinteiseltä paikaltaan
tai poistaa.

Kirkonkirjat

62 §

Jäsenrekisterin tietosisältö

Kastetta, vihkimistä ja hautaamista koskevien tietojen lisäksi jäsenrekisteriin talle-
tetaan uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain (614/1998) 5 §:n 6 kohdassa
tarkoitettun muun vastaavan toimituksen tietoina tieto jäsenen rippikoulun suorittami-
sesta, konfirmaatiosta, avioliiton siunaamisesta ja hautaan siunaamisesta.

Uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain 5 §:n 7 kohdassa tarkoitettuina us-
kontokuntaan liittyvää luottamustehtävää tai siihen verrattavaa tehtävää koskevina
tietoina jäsenrekisteriin talletetaan tieto jäsenyydestä kirkkovaltuustossa, yhteisessä
kirkkovaltuustossa, kirkkoneuvostossa, seurakuntaneuvostossa, yhteisessä kirkkoneu-
vostossa, tuomiokapitulissa, hiippakuntavaltuustossa, kirkkohallituksessa, kirkon työ-
markkinalaitoksen valtuuskunnassa ja kirkolliskokouksessa.

63 §

Keskusrekisteri

Seurakunnat ja seurakuntayhtymät järjestävät kirkonkirjojen pitämisen yhteisenä
keskusrekisterinä kirkkolain 3 luvun 20 §:n 1 momentin ja tämän luvun 51 §:n mukai-
sesti.

Seurakuntien kirkkovaltuustot päättävät yhteisen keskusrekisterin perustamisesta.
Seurakuntayhtymässä keskusrekisterin perustamisesta päättää yhteinen kirkkoval-
tuusto, jonka tulee pyytää asiasta seurakuntaneuvostojen lausunnot. Keskusrekisterin
perustamisesta on pyydettävä kirkkohallituksen lausunto.

Keskusrekisteriin liittymisestä tai siitä eroamisesta päättää kirkkovaltuusto tai seu-
rakuntaneuvosto. Päätöksen keskusrekisterin alueen muutoksesta tekee sen seura-

kunnan kirkkovaltuusto tai seurakuntayhtymän yhteinen kirkkovaltuusto, jonka yhteydessä keskusrekisteri toimii. Muutoksesta on pyydetty keskusrekisteriin kuuluvien seurakuntien lausunnot, jos muutos vaikuttaa yhteistoimintasopimusten sisältöön.

64 §

Todistukset

Kirkonkirjoihin perustuvat todistukset, otteet ja jäljennökset antaa keskusrekisterin johtaja tai hänen määräämänsä muu kirkonkirjojen pitämiseen perehtynyt viranhaltija tai työntekijä.

65 §

Jäsenrekisteritietojen luovuttaminen

Kirkkohallitus voi antaa kirkkolain 8 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitetussa jäsenrekisteritietojen luovuttamista koskevassa päätöksessä tarkoitetut jäsenrekisteritiedot itse tai sopia tietojen luovuttamisesta seurakunnan tai keskusrekisterin kanssa.

66 §

Kirkonkirjojen säilyttäminen ja tallettaminen

Manuaaliset kirkonkirjat on säilytettävä asianmukaisessa arkistotilassa.

Manuaalisia sataa vuotta vanhempia kirkonkirjoja ja jäsenrekisteriin digitoituja sataa vuotta nuorempia kirkonkirjoja voidaan kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston päätöksellä tallettaa arkistolaitokseen.

4 luku

Hiippakunta

1 §

Piispan virka ja viran täyttäminen

Kirkolliskokous perustaa ja lakkauttaa arkkipiispan ja piispojen virat.

Piispan viran tultua avoimeksi tuomiokapitulin on määrättävä toimitettavaksi piispan vaali.

Tuomiokapituli antaa valitulle viranhoitomääräyksen piispan virkaan.

2 §

Piispan vihkiminen tai virkaan asettaminen

Piispan vihkii tai asettaa virkaan arkkipiispa tai hänen estyneenä ollessaan virassa vanhin piispa.

Piispan vihkiminen tai virkaan asettaminen toimitetaan hiippakunnan tuomiokirkossa.

3 §

Piispan lupaus

Vihittävä piispa antaa seuraavan lupauksen: "Minä N.N. lupaan kaikkivaltiaan ja kaikkietävän Jumalan edessä, että minä toimittaessani N:n hiippakunnassa piispan virkaa, jonka nyt olen valmis ottamaan vastaan, tahdon pysyä Jumalan pyhässä, puhtaassa sanassa ja siihen perustuvassa evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuksessa. Tahdon myös tehdä parhaani, että kaikki muutkin, sekä sananpalvelijat että sanankuulijat hiippakunnassani niissä pysyisivät ja niiden mukaan eläisivät. Niin tehdessäni tahdon asettaa itselleni ohjeeksi Pyhän Raamatun opetukset oikean seurakunnan kait-sijan virasta ja velvollisuuksista. Tahdon huolehtia siitä, että minulle uskotussa hiippakunnassa Jumalan sanaa puhtaasti julistetaan ja sakramentteja oikein Kristuksen ase-tuksen mukaisesti jaetaan. Tahdon vihkiä ja asettaa virkaan pappeja, jotka havaitaan siihen kelvollisiksi. Tahdon myös edistää maan rauhaa sekä kuuliaisuutta laillista esi-valtaa kohtaan, noudattaa kaikessa kirkon lakia ja järjestystä ja vakavasti kehottaa ja velvoittaa hiippakunnan pappeja samoin tekemään. Kaiken tämän minä tahdon rehel-lisesti tehdä, niin että voin siitä vastata Jumalan ja ihmisten edessä. Tähän auttakoon minua Jumala."

4 §

Piispan tehtävät

Piispa, kukin hiippakunnassaan, on seurakuntien ja pappien ylin kaitsija.

Piispan tehtävänä on sen lisäksi, mitä kirkkolaissa ja muualla kirkkojärjestyksessä säädetään:

1) vaalia kirkon ykseyttä ja kirkon tehtävän toteutumista hiippakunnassa sekä edistää seurakuntien yhteistyötä ja hyvää työyhteyttä seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä;

2) valvoa, että kirkon tehtävään kuuluvia toimia hoidetaan seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä kirkon tunnustuksen, kirkkolain ja kirkkojärjestyksen sekä niiden nojalla annettujen määräysten mukaan;

3) tukea ja ohjata pappeja heidän työssään sekä valvoa, että he hoitavat pappisviran ja papin virkansa velvollisuudet kirkon tunnustuksen, kirkkolain ja kirkkojärjestyksen sekä niiden nojalla annettujen määräysten mukaan;

4) edistää ja valvoa seurakuntien talouden ja hallinnon tarkoituksenmukaista hoitamista ja niitä koskevien säädösten noudattamista;

5) tehdä piispantarkastuksia seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä;

6) suorittaa vihkitoimitukset ja virkaan asettamiset tai määrätä muu pappi suorittamaan tällaiset toimitukset, jollei toisin säädetä.

5 §

Arkkipiispan ja arkkiihiippakunnan piispan vastualueet

Arkkiihiippakunnassa piispallinen vastuu ja piispan tehtävät jakautuvat arkkipiispan ja piispan kesken. Osa arkkiihiippakunnan seurakunnista kuuluu arkkipiispan ja osa piispan ensisijaiseen vastuualueeseen.

Arkkiihiippakuntaan kuuluvat kirkkohallituksen palveluksessa olevat papit ovat arkkipiispan alaisia.

6 §

Piispan tehtävien tilapäinen hoitaminen

Kun piispan virka on avoinna tai piispa on estynyt hoitamasta virkaansa, hänen kiireelliset ja välttämättömät tehtävänsä hoitaa tuomiorovasti tai tämän estyneenä ollessa virassa vanhempi pappisasessori. Tuomiorovasti tai pappisasessori ei voi toimittaa piispaksi tai papiksi vihkimistä.

Arkkiihiippakunnassa arkkipiispa ja piispa hoitavat toistensa hiippakunnalliset tehtävät, kun virka on avoinna tai toinen heistä on estynyt hoitamasta virkaansa. Arkkiihiippakunnan piispan kiireellisten ja välttämättömien tehtävien osalta noudatetaan, mitä 1 momentissa säädetään.

7 §

Piispantarkastus

Piispan tulee toimittaa tarkastuksia hiippakuntansa seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä. Piispantarkastuksen tarkoituksena on tukea ja ohjata seurakunnan hengellistä elämää ja toimintaa sekä hallinnon ja taloudenhoidon kehittämistä.

Piispa määrää piispantarkastuksen ajan, laajuuden ja ohjelman sekä häntä avustavat henkilöt. Piispa voi määrätä, että tarkastuksessa käytetään apuna asiantuntijoita.

Kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston on ryhdyttävä niihin toimenpiteisiin, joihin tarkastuspöytäkirja antaa aihetta.

Kirkkohallitus antaa tarkemmat ohjeet hallinnon ja talouden tarkastuksesta.

8 §

Synodaalikokous ja hiippakuntapäivä

Piispa kutsuu tarvittaessa hiippakuntansa papit ja lehtorit synodaalikokoukseen käsittelemään teologisia kysymyksiä sekä seurakuntien hoitoa ja muuta kirkon toimintaa ja hallintoa koskevia asioita.

Piispa kutsuu tarvittaessa koolle seurakuntien luottamushenkilöitä, viranhaltijoita ja työntekijöitä sekä yhteisöjen edustajia hiippakuntapäivään, jossa käsitellään kirkon ja hiippakunnan kannalta ajankohtaisia asioita.

9 §

Hiippakuntavaltuuston kokoonpano

Hiippakuntavaltuuston jäseniä ovat 14 maallikkoa ja 7 pappia. Porvoon hiippakunnan hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenistä yksi on Ahvenanmaan seurakuntien valitsema. Oulun hiippakunnan hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenistä yksi on saamelaiskäräjien valitsema.

Hiippakuntavaltuusto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Puheenjohtajaksi on valittava maallikkojäsen.

Piispalla, tuomiokapitulin jäsenellä ja kirkkohallitukseen hiippakunnasta valitulla maallikkojäsenellä on hiippakuntavaltuuston kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus. Arkkihiippakunnassa tämä oikeus on arkkipiispalla ja piispalla.

10 §

Hiippakuntavaltuuston tehtävät

Hiippakuntavaltuuston tehtävänä on sen lisäksi, mitä kirkkolaisissa säädetään:

- 1) hyväksyä hiippakunnan ehdotus talousarvioksi sekä toiminta- ja taloussuunnitel-maksi;
- 2) hyväksyä hiippakunnan toiminta- ja talouskertomus;
- 3) perustaa ja lakkauttaa tuomiokapitulin virat, jollei 1 §:stä muuta johdu;
- 4) asettaa ehdolle henkilöt kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan jäsenten ja varajäsenten vaalia varten siten kuin siitä evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalai-toksesta annetussa laissa (/) säädetään.

11 §

Piispa tuomiokapitulin johtajana

Tuomiokapitulin hallintoa ja toimintaa johtaa ja valvoo piispa. Piispa on tuomioka-pitulin henkilöstön esimies. Arkkihiippakunnassa nämä tehtävät kuuluvat arkkihiippa-kunnan piispalle.

12 §

Tuomiokapitulin jäsenet ja läsnäolo- ja puheoikeudet

Tuomiokapitulin jäseniä ovat puheenjohtajana piispa, varapuheenjohtajana tuomio-kirkkoseurakunnan kirkkoherra (tuomiorovasti), kaksi pappisasessoria, yksi maallikko-jäsen sekä tuomiokapitulin lakimiesasessori ja hiippakuntadekaani.

Arkkihiippakunnassa tuomiokapitulin puheenjohtajana toimii arkkipiispa tai piispa siten kuin tuomiokapitulin työjärjestyksessä määrätään. Piispalla, joka ei toimi pu-heenjohtajana, on läsnäolo- ja puheoikeus tuomiokapitulin istunnossa.

Hiippakuntavaltuuston puheenjohtajalla ja hänen estyneenä ollessaan varapuheen-johtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus tuomiokapitulin istunnossa.

13 §

Tuomiokapitulin varajäsenet ja lisäjäsen

Tuomiokapituli määrää viideksi vuodeksi kerrallaan pappisjäsenille varajäseniksi viisi pappia ja tuomiokapitulin lakimiesasessorille kaksi varajäsentä sekä määrää si-jaantulojärjestyksen.

Maallikkojäsenellä on ensimmäinen ja toinen varajäsen.

Kenttäpiispa on lisäjäseneä, kun käsitellään sotilaspappia koskevaa kirkkolain 7 luvun 4 ja 5 §:ssä tarkoitettua asiaa.

14 §

Tuomiokapitulin jäsenten kelpoisuus ja valinta

Pappisasessoriksi on kelpoinen hiippakuntaan kuuluvan seurakunnan tai seurakuntayhtymän pappi, joka on toistaiseksi voimassa olevassa virkasuhteessa ja joka on suorittanut ylemmän pastoraalitutkinnon. Pappisasessori valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet valitsevat tuomiokapitulin maallikkojäsenen ja varajäsenet neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Lakimiesasessoriksi ja hänen varajäsenekseen on kelpoinen oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen masterin tutkinnon suorittanut henkilö, joka on perehtynyt hallintoon.

Hiippakuntadekaaniksi on kelpoinen pappi, joka on suorittanut ylemmän pastoraalitutkinnon ja joka on perehtynyt kirkolliseen elämään ja koulutustehtäviin.

15 §

Pappisasessorin ja maallikkojäsenen toimikausien rajoitus

Sama henkilö voidaan samassa hiippakunnassa valita maallikkojäseneksi tai pappisasessoriksi enintään kahdeksi toimikaudeksi.

Jos maallikkojäsen tai pappisasessori menettää vaalikelpoisuutensa tai kuolee, toimitetaan uusi vaali maallikkojäsenen valitsemiseksi jäljellä olevaksi toimikaudeksi ja pappisasessorin valitsemiseksi seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi.

16 §

Tuomiokapitulin tehtävät

Tuomiokapitulin tehtävänä on sen lisäksi, mitä kirkkolaissa säädetään:

- 1) tukea seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa ja hallintoa;
- 2) valmistella asioita hiippakuntavaltuustolle ja huolehtia sen päätösten täytännönpanosta;
- 3) ottaa tuomiokapitulin viranhaltijat ja työntekijät palvelussuhteeseen sekä irtisanoa ja purkaa palvelussuhteet;
- 4) päättää rovastikuntajaosta;

5) hoitaa hallussaan olevat lahjavarat ja säätiöluontoiset rahastot noudattaen mitä kirkkolain 6 luvun 4 §:ssä säädetään.

17 §

Asian esittely tuomiokapitulissa

Asiat ratkaistaan tuomiokapitulin viranhaltijan esittelystä siten kuin tuomiokapitulin työjärjestyksessä määrätään. Viranhaltijan ratkaistavaksi määrätyt asiat voidaan ratkaista ilman esittelyä.

18 §

Rovastikunta

Hiippakunta jaetaan rovastikuntiin. Rovastikunta muodostuu kahdesta tai useammasta seurakunnasta.

Rovastikunta, johon tuomiokirkkoseurakunta kuuluu, on tuomiorovastikunta.

19 §

Lääninrovastin valinta ja tehtävät

Piispan ja tuomiokapitulin apuna rovastikunnan hallinnossa on lääninrovasti, jonka tuomiokapituli nimittää neljäksi vuodeksi kerrallaan rovastikunnan seurakuntien kirkkoherroista.

Lääninrovastin tehtävänä on rovastikunnassaan:

- 1) edistää kirkon tehtävän toteutumista;
- 2) valvoa, että kirkon tehtävään kuuluvia toimia hoidetaan seurakunnissa uskollisesti sekä kirkon tunnustuksen, kirkkolain ja kirkkojärjestyksen sekä niihin perustuvien määräysten ja ohjeiden mukaan;
- 3) asettaa rovastikunnallisia yhteistyöelimiä ja muutoinkin edistää seurakuntien yhteistyötä sekä johtaa rovastikunnallista toimintaa;
- 4) huolehtia niistä muista tehtävistä, jotka lääninrovastille säädetään tai jotka piispa tai tuomiokapituli hänelle antavat.

5 luku

Keskushallinto

1 §

Kirkolliskokouksen edustajapaikkojen jako

Kirkolliskokouksen edustajapaikkojen jaosta hiippakuntien kesken päättää kirkkohallitus. Hiippakunnista valittavien edustajien luku jaetaan hiippakuntien kesken niiden läsnä olevien jäsenten lukumäärien mukaisessa suhteessa siten, että todetaan ensin hiippakunnasta valittavien edustajien kokonaismäärä ja sitten paikkojen jakaantuminen pappis- ja maallikkoedustajien kesken. Edustajapaikkoja hiippakuntien kesken jaettaessa ei oteta huomioon Ahvenanmaan seurakunnista valittavaa maallikkoedustajaa eikä näiden seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumääriä. Jokaisesta hiippakunnasta valitaan vähintään kaksi pappia ja neljä maallikkoa.

Jos edustaja siirtyy pois hiippakunnasta, josta hänet on valittu edustajaksi, tai jos hän muutoin menettää vaalikelpoisuutensa, lakkaa hänen edustajantoimensa.

Porvoo hiippakunnassa säännöksiä ehdokkaiden vaalikelpoisuudesta sovelletaan maallikkoedustajien vaalissa erikseen Ahvenanmaahan ja erikseen hiippakunnan muuhun osaan.

2 §

Kirkolliskokouksen kokoontuminen

Kirkolliskokous kokoontuu vuosittain työjärjestyksessä määrättyinä tai kirkolliskokouksen muutoin päättäminä päivinä.

Jos edustaja on estynyt saapumasta kirkolliskokoukseen, hänen on ilmoitettava siitä tuomiokapitulille, joka kutsuu varaedustajan ja antaa hänelle valtakirjan.

Kirkolliskokouksen istuntokausi aloitetaan jumalanpalveluksella.

3 §

Kirkolliskokouksen puheenjohtaja ja toimielimet

Kirkolliskokouksen puheenjohtaja on arkkipiispa tai, jos arkkipiispan virka on avoinna, virassa vanhin piispa.

Kirkolliskokous valitsee kaksi varapuheenjohtajaa ja asettaa tarvittavat valiokunnat. Puheenjohtajien neuvostosta, laajennetusta puheenjohtajien neuvostosta, valitsijoista ja valiokunnista määrätään työjärjestyksessä.

Kirkolliskokous vahvistaa edustajille ja toimihenkilöille maksettavat palkkiot ja korvaukset.

4 §

Läsnäolo- ja puheoikeus kirkolliskokouksen täysistunnossa

Kirkkohallituksen viraston johtavalla viranhaltijalla, kirkkohallituksen osastonjohtajalla ja kirkolliskokouksen toimikaudekseen valitsemalla lainoppineella asiantuntijalla on läsnäolo- ja puheoikeus kirkolliskokouksen täysistunnossa.

Kirkkohallituksen jäsenen läsnäolo- ja puheoikeudesta täysistunnossa voidaan määrätä kirkolliskokouksen työjärjestyksessä.

5 §

Esitysten ja aloitteiden käsittely kirkolliskokouksessa

Edustajien aloitteista ja niiden tekemisjärjestyksestä, esitysten ja aloitteiden käsittelemisestä kirkolliskokouksen täysistunnossa ja valiokunnissa sekä äänestämisestä ja vaalin toimittamisesta määrätään tarkemmin työjärjestyksessä.

Esitys tai aloite lähetetään valiokuntaan, jollei sitä pöydällepanon jälkeen hylätä.

Asia raukeaa, jos sitä ei ole ennen kirkolliskokouksen toimikauden päättymistä käsitelty loppuun tai annettu muun toimielimen kuin kirkolliskokouksen valiokunnan valmisteltavaksi.

6 §

Lausunnot kirkolliskokoukselle

Piispainkokoukselle on varattava tilaisuus antaa lausunto kirkkolain 5 luvun 2 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettussa asiassa. Kirkkohallitukselle on varattava tilaisuus antaa lausunto mainitun momentin 3 kohdassa tarkoitettussa asiassa.

7 §

Kirkon laintarkastustoimikunta

Kirkon laintarkastustoimikunta tarkastaa lakiteknisesti ja kielellisesti kirkolliskokouksen käsiteltäväksi tulevat sekä piispainkokouksen tai kirkkohallituksen kirkkolain tai kirkkojärjestyksen nojalla antamat säädökset.

Laintarkastustoimikunnan ohjesäännön hyväksyy kirkolliskokous ja jäsenet valitsee kirkkohallitus.

8 §

Kirkkohallituksen ohjesääntö

Kirkolliskokous hyväksyy kirkkohallitukselle ohjesäännön, valvoo sen toimintaa ja antaa sille toimintaohjeita.

9 §

Kirkkohallituksen johtava viranhaltija

Kirkolliskokous perustaa ja lakkauttaa kirkkohallituksen johtavan viranhaltijan viran sekä valitsee ja myöntää eron kirkkohallituksen johtavalle viranhaltijalle.

10 §

Piispainkokouksen tehtävät

Piispainkokouksen tehtävänä on sen lisäksi, mitä kirkkolaissa ja muualla kirkkojärjestyksessä säädetään:

- 1) käsitellä hiippakuntien hoitoa koskevia asioita;
- 2) käsitellä kirkon ykseyttä, ekumeenisia suhteita, kirkon lähetystehtävää ja kirkon suhdetta muihin uskontoihin koskevia asioita sekä päättää kirkon edustamisesta näissä kysymyksissä;
- 3) tehdä esitys kirkolliskokoukselle kirkon lähetysjärjestöksi hyväksymisestä ja tämän aseman lakkauttamisesta;
- 4) antaa kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta tarkempia määräyksiä asioissa, jotka koskevat:
  - a) kirkkoon liittyvälle annettavaa opetusta;
  - b) edellytyksiä, joilla yksittäistapauksessa toisen evankelis-luterilaisen kirkon tai muun kristillisen uskonnollisen yhdyskunnan tai yhteisön pappi voi suorittaa kirkollisia toimituksia taikka muun kristillisen kirkon kastettu jäsen osallistua ehtoolliseen;
  - c) rippikoulua, rippikoulun pitämistä koskevaa lupaa tai rippikoulussa käytettäviä oppikirjoja;
  - d) pappisvirkaa;
  - e) papin tai lehtorin virkaa tai tällaiseen virkaan pyrkivältä vaadittavaa tutkintoa ja täydennyskoulutusta;
- 5) tehdä esityksiä ja antaa lausuntoja kirkolliskokoukselle ja kirkkohallitukselle.

11 §

Piispainkokouksen puheenjohtaja sekä läsnäolo- ja puheoikeudet

Piispainkokouksen puheenjohtaja on arkkipiispa tai, jos hän on estynyt, virassa vanhin läsnä oleva piispa.

Jos piispan virka on avoinna tai piispalla on este, tuomiokapituli määrää keskuudesta pappisjäsenen osallistumaan piispainkokoukseen. Pappisjäsenellä on piispainkokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus. Arkkihiippakunnan tuomiokapituli määrää pappisjäsenen vain, jos arkkipiispa ja piispa eivät kumpikaan osallistu piispainkokoukseen.

Kenttäpiispalla on piispainkokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus.

12 §

Kirkkohallituksen jäsenten valinta

Kirkolliskokous toimittaa kirkkohallituksen jäsenten vaalin toimikautensa ensimmäisen vuoden toukokuussa ja piispainkokous samana vuonna viimeistään toukokuussa.

Jokaisesta hiippakunnasta valitaan yksi maallikkojäsen hiippakuntavaltuuston tekemän ehdollepanon perusteella. Maallikkojäsenen vaalia varten hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet asettavat ehdolle kolme maallikkoa ja pappisjäsenten vaalia varten hiippakuntavaltuuston pappisjäsenet kaksi pappia. Maallikkojäseneksi ja pappisjäseneksi on ehdotettava sekä miehiä että naisia.

Valittujen toimikausi alkaa seuraavan kesäkuun 1 päivänä. Jäsenen muuttaminen toisessa hiippakunnassa olevaan seurakuntaan ei vaikuta hänen jäsenyyteensä. Jos jäsen kuolee tai eroaa, valitaan hänen sijaansa jäljellä olevaksi ajaksi uusi jäsen.

13 §

Kirkkohallituksen tehtävät

Kirkkohallituksen tehtävänä on, jollei kirkkolaissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä:

- 1) toimia kirkon keskusrahaston hallituksena;
- 2) valmistella asioita kirkolliskokoukselle sekä huolehtia sen päätösten täytäntöönpanosta;
- 3) edistää kirkon toimintaa ja seurakuntien työtä;

4) antaa tarkempia määräyksiä sen lisäksi, mitä kirkkolaissa ja muualla kirkkojärjestyksessä säädetään:

a) viranhaltijalta vaadittavasta tutkinnosta ja kirkon työntekijöiden täydennyskoulutuksesta, jollei 10 §:stä muuta johdu;

b) seurakuntien ja seurakuntayhtymien kirjanpidosta ja palkanlaskennasta;

5) hoitaa seurakuntien, seurakuntayhtymien, hiippakuntien ja kirkon keskusrahaston sekä kirkon eläkerahaston kirjanpito ja palkanlaskenta sekä niihin liittyvä maksuliikenne;

6) hoitaa kirkollisiin tarkoituksiin määrättyjä rahastoja sekä ottaa vastaan kirkolle lahjana ja testamenttina annettua omaisuutta;

7) määrätä, mihin yleisiin tarkoituksiin kolehteja on pääjumalanpalveluksissa kannettava;

8) päättää ulkomaisten opintojen, koulutuksen tai ammatillisen harjoittelun tunnustamisesta ja rinnastamisesta sekä tutkinnon tuottamasta kelpoisuudesta, joita evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 11 §:ssä tarkoitetaan;

9) perustaa ja lakkauttaa kirkkohallituksen virat, jollei 9 §:stä muuta johdu;

10) julkaista kirkon säädöskokoelmassa siihen otettavat säädökset.

14 §

Kirkkohallituksen varapuheenjohtaja sekä läsnäolo- ja puheoikeudet

Kirkkohallitus valitsee keskuudestaan toimikaudekseen varapuheenjohtajan. Jos puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat kumpikin poissa tai esteellisiä, puhetta johtaa vanhin läsnä oleva kirkkohallituksen jäsen.

Kirkkohallituksen viraston johtavalla viranhaltijalla ja osastonjohtajalla on kirkkohallituksen istunnossa läsnäolo- ja puheoikeus.

15 §

Kirkkohallituksen päätösvallan siirtäminen

Virastokollegiolle voidaan antaa valta ratkaista kirkkohallituksen puolesta sen työjärjestyksessä mainittuja asioita, joiden merkitys ei ole sellainen, että asian käsittelemistä kirkkohallituksen täysistunnossa on pidettävä tarpeellisena, ei kuitenkaan asioita, jotka koskevat:

1) kirkolliskokoukselle tehtävää esitystä;

2) valtioneuvostolle annettavaa kirkon ja valtion suhdetta koskevaa lausuntoa;

- 3) seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle myönnettävää avustusta tai rahoitusta;
- 4) viran perustamista tai lakkauttamista;
- 5) kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan jäsenen ja varajäsenen valintaa.

Kirkkohallituksen johtokunnalle ja viranhaltijalle voidaan työjärjestyksessä antaa oikeus ratkaista asioita, jotka 1 momentin mukaan voidaan siirtää virastokollegiolle.

Kirkkohallituksen työjärjestyksessä määrätään asioiden valmistelusta, esittelystä ja käsittelemisestä kirkkohallituksessa sekä kirkkohallituksen osastojen jakautumisesta yksikköihin.

16 §

Päätöksen siirtäminen kirkkohallituksen täysistunnon ratkaistavaksi

Kirkkohallituksen virastokollegion, muun kirkkohallituksen alaisen toimielimen tai viranhaltijan tekemän päätöksen siirtämisestä kirkkohallituksen täysistunnon ratkaistavaksi päättää:

1) kirkkohallitus, arkkipiispa tai kirkkohallituksen viraston johtava viranhaltija, jos kysymyksessä on virastokollegion päätös;

2) edellä mainittujen lisäksi virastokollegio tai asianomaisen osaston osastonjohtaja, jos kysymyksessä on muun toimielimen tai viranhaltijan päätös.

Päätöstä ei kuitenkaan voida siirtää kirkkohallituksen täysistunnossa ratkaistavaksi, jos päätös koskee:

1) kirkon eläkerahaston johtokunnan tehtäväksi evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastosta annetun lain (/) 6 §:n 2 momentissa säädettyä asiaa;

2) kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston varojen sijoittamista rahamarkkinoille;

3) hankintaa, jonka arvo alittaa täysistunnon päättämän rajan;

4) viranhaltijalle tai työntekijälle myönnettävää vuosilomaa, virka- tai työvapautta, johon hänellä on oikeus lain tai virka- tai työehtosopimuksen nojalla;

5) avoinna olevan viran tai työsopimussuhteen täyttämistä enintään kahdentoista kuukauden ajaksi tai tilapäisen henkilökunnan ottamista enintään kuukauden ajaksi;

6) harkinnanvaraisen palkattoman virka- tai työvapauden myöntämistä viranhaltijalle tai työntekijälle enintään kahdentoista kuukauden ajaksi;

7) vuosisidonnaisen palkanosan tai muun vastaavan palkanlisän myöntämistä;

8) virka- tai työmatkamääräystä;

9) kirkkohallituksen sisäistä järjestystä tai muuta viraston toimintaan liittyvää asiaa;

10) kirkkohallituksen käyttövaroja.

17 §

Maksut kirkon keskusrahastolle

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän on maksettava kirkon keskusrahastolle kullakin vuodelta kirkkolain 5 luvun 11 §:n mukainen perusmaksu seuraavan kalenterivuoden aikana kuutena samansuuruisena eränä joka toinen kuukausi siten, että ensimmäinen erä maksetaan helmikuussa.

Jos lainvoimaisella päätöksellä on poistettu kirkollisveroa, josta seurakunta on suorittanut kirkon keskusrahastolle perusmaksua, seurakunnalla on oikeus saada takaisin liikaa maksamansa määrä.

18 §

Verotulojen täydennys

Kirkkohallitus myöntää kirkon keskusrahastosta verotulojen täydennystä seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle, kun tämän laskennallinen kirkollisvero läsnä olevaa jäsentä kohden alittaa kunnan asukastiheyden ja seurakunnan tai seurakuntayhtymän jäsenmäärän mukaan määräytyvän tasoitusrajan. Tasoitusraja on sen mukaan kuin kirkkohallitus tarkemmin päättää 65–80 prosenttia kaikkien seurakuntien läsnä olevaa jäsentä kohden laskettujen laskennallisten kirkollisverojen keskiarvosta.

Verotulojen täydennys on tasoitusrajan ja seurakunnan tai seurakuntayhtymän läsnä olevaa jäsentä kohden lasketun laskennallisen kirkollisveron erotus kerrottuna seurakuntien keskimääräisellä painotetulla tuloveroprosentilla ja seurakunnan tai seurakuntayhtymän läsnä olevien jäsenten määrällä sen vuoden lopussa, jonka tuloihin verotus kohdistuu. Jos seurakunnan tai seurakuntayhtymän tuloveroprosentti alittaa kaikkien seurakuntien keskimääräisen painotetun tuloveroprosentin, seurakunnan tai seurakuntayhtymän laskennallisena kirkollisverona käytetään kuitenkin maksuun pantua kirkollisveroa.

Kirkkohallitus voi alentaa edellä mainituin tavoin laskettua verotulojen täydennyksen määrää sellaisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän osalta, jonka omaisuuden tuotto on huomattava tai tuloveroprosentti avustusta saavien muiden seurakuntien tai seurakuntayhtymien tuloveroprosentteihin verrattuna alhainen ja jolle verotulojen

täydennys muodostuisi kohtuuttoman suureksi, kun otetaan huomioon myös seurakunnan tai seurakuntayhtymän hyväksyttävät tarpeet ja toisten seurakuntien ja seurakuntayhtymien saamat avustukset.

19 §

Harkinnanvarainen avustus

Kirkkohallitus voi myöntää kirkon keskusrahastosta harkinnanvaraista avustusta seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle, jos tämä syrjäisen sijainnin, pitkien välimatkojen, saaristo-olojen, jäsenmäärän pienuuden, rakennushankkeiden, seurakuntien yhteistoiminnan, seurakuntatalouden kehittämisen tai muun erityisen syyn johdosta on taloudellisen tuen tarpeessa.

Kirkkohallitus voi myöntää harkinnanvaraista avustusta määräajaksi myös tarkoituksenmukaisen ja kustannuksiltaan edullisen seurakuntien välisen yhteistyön ja seurakuntarakenteen aikaansaamiseksi.

Avustuksiin käytettävissä olevista varoista voidaan myöntää myös lainaa, joka voi olla korollista tai korotonta.

20 §

Keskusrahastoavustuksen ja valtion rahoituksen myöntäminen

Verotulojen täydennys ja kirkolliskokouksen päättämien perusteiden mukainen osuus valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetussa laissa (430/2015) tarkoitetusta rahoituksesta myönnetään seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle hakemuksetta. Harkinnanvarainen avustus ja rahoitus kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon myönnetään hakemuksesta.

Laskettaessa 18 §:ssä tarkoitettuja tasoitusrajoja ja verotulojen täydennyksen määrää käytetään perusteena myöntämisvuotta edeltäneenä vuonna toimitetun verotuksen laskennallista kirkollisveroa.

Kirkkohallitus voi tarvittaessa toimittaa talouden tarkastuksen seurakunnassa tai seurakuntayhtymässä, joka on saanut avustusta tai rahoitusta.

21 §

Kirkon kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelukeskus

Kirkkohallituksen yhteydessä toimii kirkon kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelukeskus, joka hoitaa seurakuntien, seurakuntayhtymien, hiippakuntien, kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston kirjanpidon, ostolaskut, ostoreskontran, myyntilaskut, myyntireskontran, käyttöomaisuuskirjanpidon, palkanlaskennan, matka- ja kululaskut sekä niihin liittyvän maksuliikenteen.

Tehtävien hoitamisesta sovitaan tarkemmin palvelusopimuksessa.

22 §

Kirkon kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelukeskuksen johtokunta

Kirkkohallitus asettaa toimikaudekseen kirkon kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelukeskuksen johtokunnan.

Johtokuntaan kuuluu puheenjohtaja ja vähintään kuusi ja enintään kymmenen muuta jäsentä. Kullakin jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Johtokunnan jäsenten tulee olla taloudenhoitoon perehtyneitä kirkon jäseniä. Jäsenistä vähintään kolmannes tulee nimittää erikokoisten seurakuntatalouksien talousjohdosta.

Johtokunnan tehtävänä on:

- 1) johtaa, kehittää ja valvoa palvelukeskuksen toimintaa;
- 2) valmistella vuosittain palvelukeskuksen toimintasuunnitelma ja toimintakertomus;
- 3) valmistella ehdotus palvelumaksun perusteista;
- 4) hyväksyä palvelusopimukset.
- 5) Johtokunnan tehtävistä määrätään tarkemmin kirkkohallituksen hyväksymässä johtosäännössä.

23 §

Kirkkohallituksen kertomus kirkolliskokoukselle

Kirkkohallituksen on annettava vuosittain kirkolliskokoukselle kertomus toiminnastaan ja kirkon keskusrahaston hoidosta.

6 luku

Seurakunnan ja kirkon talous

1 §

Talouden hoito

Seurakunnan, seurakuntayhtymän, hiippakunnan ja kirkon keskushallinnon toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota ja hyvän taloudenhoidon periaatteita. Omaisuutta on hoidettava tuottavasti ja riskit halliten.

2 §

Talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma

Jokaista kalenterivuotta varten laaditaan talousarvio. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä hyväksytään toiminta- ja taloussuunnitelma kolmeksi vuodeksi. Talousarviovuosi on toiminta- ja taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa ja toiminta- ja taloussuunnitelmassa hyväksytään toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja toiminta- ja taloussuunnitelma on laadittava siten, että edellytykset tehtävien hoitamiseen turvataan.

Tulojen ja menojen on oltava tasapainossa kolmen vuoden suunnittelukauden tai perustellusta syystä tätä pidemmän, kuitenkin enintään viiden vuoden ajanjakson aikana. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä on päätettävä toimenpiteistä, joilla taaseen osoittama alijäämä katetaan ottaen huomioon myös talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioitu yli- tai alijäämä.

Talousarvioon otetaan tehtävien hoitamisen ja toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Talousarviossa on osoitettava, miten rahoitustarve katetaan. Määrärahat ja tuloarviot otetaan talousarvioon bruttomääräisinä. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

3 §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän talousarvion sekä
toiminta- ja taloussuunnitelman käsittely

Kirkkovaltuuston on hyväksyttävä seurakunnan ja yhteisen kirkkovaltuuston seurakuntayhtymän talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma viimeistään talousarviovuotta edeltävän vuoden joulukuussa.

Jos kirkkovaltuusto tai yhteinen kirkkovaltuusto päättää muuttaa talousarvioehdotusta, se on palautettava kirkkoneuvostolle tai yhteiselle kirkkoneuvostolle, jos vähintään kolmasosa läsnä olevista jäsenistä vaatii palauttamista. Kirkkoneuvoston tai yhteisen kirkkoneuvoston on annettava asiasta lausunto ja tehtävä ehdotukseen ne muutokset, joihin kirkkovaltuuston päätös antaa aihetta. Kun ehdotusta käsitellään kirkkovaltuustossa uudelleen, käsiteltäväksi otetaan vain aikaisemmin päätetyt muutokset sekä kirkkoneuvoston tai yhteisen kirkkoneuvoston niiden johdosta tekemät ehdotukset. Talousarvio on tällöin lopullisesti hyväksyttävä.

Talousarviovuoden aikana tehtävästä talousarvion muutoksesta päättää kirkkovaltuusto tai yhteinen kirkkovaltuusto. Muutosehdotuksesta ei tarvitse hankkia seurakuntaneuvoston lausuntoa, jos muutos ei vaikuta oleellisesti seurakunnan toimintaan.

4 §

Kirkon keskusrahaston talousarvion sekä toiminta- ja taloussuunnitelman käsittely

Kirkolliskokouksen on hyväksyttävä kirkon keskusrahaston talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma talousarviovuotta edeltävän vuoden marraskuussa.

Jos kirkolliskokous päättää muuttaa valiokunnan ehdotusta kirkon keskusrahaston talousarvioksi ja toiminta- ja taloussuunnitelmaksi tai talousarvion muutokseksi, asia on palautettava valiokunnalle, jollei kirkolliskokous toisin päättä. Asian jatkokäsittelyssä kirkolliskokous käsittelee vain aiemmin päätetyt muutokset ja valiokunnan niiden johdosta tekemät ehdotukset. Talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma tai talousarvion muutos on tällöin lopullisesti hyväksyttävä.

5 §

Tilinpäätös

Talousarviovuodelta (*tilikausi*) on seurakunnassa ja seurakuntayhtymässä laadittava tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä sekä kirkon keskusrahastossa helmikuun loppuun mennessä. Samassa yhteydessä on tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja toimenpiteistä talouden tasapainottamiseksi.

Tilinpäätökseen kuuluvat tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Konsernitase liitteineen on laadittava ja sisällytettävä tilinpäätökseen, jos seurakunnalla tai seura-

kuntayhtymällä taikka kirkon keskusrahastolla on kirjanpitolaissa (1336/1997) tarkoitettulla tavalla määräämisvalta jossakin kirjanpitovelvollisessa. Konsernitaseen laadinnassa noudatetaan kirjanpitolakia.

Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot toiminnasta, tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta ja rahoituksesta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa.

Tilinpäätöksen allekirjoittavat päätösvaltainen kirkkoneuvosto tai yhteinen kirkkoneuvosto ja taloudesta vastaava viranhaltija. Kirkon keskusrahaston tilinpäätöksen allekirjoittavat päätösvaltainen kirkkohallitus ja keskusrahaston johtaja. Allekirjoitettu tilinpäätös on annettava viipymättä tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastuksen jälkeen se saatetaan kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston taikka kirkolliskokouksen käsiteltäväksi. Kirkkovaltuusto hyväksyy tilinpäätöksen viimeistään tilikautta seuraavan kesäkuun loppuun mennessä ja kirkolliskokous toukokuun loppuun mennessä.

6 §

Toimintakertomus

Toimintakertomuksessa on:

- 1) esitettävä selvitys hallinnosta, toiminnasta, taloudesta, sisäisestä valvonnasta sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta;
- 2) annettava tietoja sellaisista toimintaan, talouteen ja henkilöstöön liittyvistä olennaisista asioista, joista ei tehdä selkoa tuloslaskelmassa, taseessa ja tilinpäätöksen liitetiedoissa;
- 3) selostettava oleelliset asiat konsernin toiminnasta ja taloudesta sekä niiden kehityksestä tilikauden aikana;
- 4) annettava luettelo tehdyistä aloitteista ja toimenpiteistä niiden johdosta;
- 5) tehtävä selkoa talouden tasapainon toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan toiminta- ja taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi, jos taseessa on kattamatonta alijäämää.

7 §

Tilintarkastajat

Kirkkovaltuusto tai yhteinen kirkkovaltuusto valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamista varten joko vähintään yhden varsinaisen ja

yhden varatilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön. Tilintarkastajan ja varatilintarkastajan tulee olla JHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on määrättävä päävastuulliseksi tilintarkastajaksi JHT-tilintarkastaja.

Kirkolliskokous valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien ajaksi kirkon keskusrahaston ja hiippakuntien viranomaisten hallinnon ja talouden tarkastamista varten tilintarkastusyhteisön. Tilintarkastusyhteisön on määrättävä päävastuulliseksi tilintarkastajaksi KHT-tilintarkastaja.

Kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto tai kirkolliskokous voi erottaa tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön tehtävästä kesken toimintakauden. Tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö voi erota tehtävästään kesken toimintakauden ilmoittamalla siitä kirkkovaltuustolle, yhteiselle kirkkovaltuustolle tai kirkolliskokoukselle.

8 §

Tilintarkastuskertomus ja sen käsittely

Jos tilintarkastuksessa havaitaan, että hallintoa ja taloutta on hoidettu vastoin säännöksiä tai asianomaisen toimielimen tai viranhaltijan päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen, on tarkastuskertomuksessa tehtävä asiasta tilivelvolliseen kohdistuva muistutus. Muistutuksesta on pyydettävä vastine asianomaiselta. Muistutusta ei voida kohdistaa kirkkovaltuuston, yhteisen kirkkovaltuuston tai hiippakuntavaltuuston jäseniin eikä kirkolliskokousedustajaan.

Kirkkoneuvoston, yhteisen kirkkoneuvoston ja kirkkohallituksen on esitettävä tilinpäätös sekä tilintarkastuskertomus ja siihen liittyvät vastineet ja oma lausuntonsa kirkkovaltuuston, yhteisen kirkkovaltuuston tai kirkolliskokouksen käsiteltäväksi.

Kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto tai kirkolliskokous päättää toimenpiteistä, joihin tarkastuskertomus ja siinä tehdyt muistutukset antavat aiheutta. Tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä päätetään vastuuvapaudesta tilivelvollisille.

9 §

Metsäsuunnitelma

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän sekä kirkon keskusrahaston metsää tulee hoitaa metsälaissa (1093/1996) tarkoitetun metsäsuunnitelman mukaisesti.

7 luku

Pappisvirka

1 §

Papin tehtävä

Papin erityisenä tehtävänä on jumalanpalveluksen toimittaminen ja pyhien sakramenttien jakaminen, muiden kirkollisten toimitusten hoitaminen sekä yksityinen sielunhoito ja rippi.

2 §

Päätös pappisvirkaan vihkimisestä

Pappisvirkaan vihittäväksi hyväksymisestä päättävät piispa ja tuomiokapituli.

3 §

Pappisvihkimys

Pappisvirkaan vihkimisen toimittaa piispa. Piispan viran ollessa avoinna tai piispan ollessa estynyt tuomiokapituli voi kutsua toisen piispan toimittamaan pappisvihkimyksen.

4 §

Pappisvihkimyksen edellytykset

Papiksi vihittävän tulee olla:

- 1) jumalaapelkäävä ja kristillisestä elämästään tunnettu konfirmoitu kirkon jäsen;
- 2) suorittanut yliopistossa sellaisen teologisen tutkinnon, jonka piispainkokous on hyväksynyt pappisviran kelpoisuusvaatimukseksi; sekä

- 3) muutoinkin pappisvirkaan soveltuva.

Papiksi voidaan vihkiä henkilö, joka:

- 1) on kutsuttu toimittamaan papin virkaa;
- 2) toimii viranhaltijana kirkkohallituksessa tai tuomiokapitulissa;
- 3) on kutsuttu kirkon lähetysjärjestön tai 8 luvun 33 §:ssä mainituin edellytyksin muun kristillisen yhteisön palvelukseen; tai

- 4) toimii teologisen tieteen opettajana yliopistossa tai muussa korkeakoulussa taikka uskonnonopettajana oppilaitoksessa ja sitoutuu tuomiokapitulin harkitsemalla

tavalla hoitamaan myös papin virkaan kuuluvia tehtäviä seurakunnassa sen mukaan kuin hänen päätoimensa sallii.

Pappisvihkimystä pyytävän tulee tuomiokapitulin määräämällä tavalla osoittaa piispalle ja muille tuomiokapitulin jäsenille kykenevänsä toimimaan pappina.

5 §

Pappislupaus ja pappeuskirja

Pappisvirkaan vihittävä antaa vihittäessä seuraavan lupauksen: "Minä N.N. lupaan kaikkivaltiaan ja kaikkietävän Jumalan edessä, että toimittaessani pappisvirkaa, jonka olen valmis ottamaan vastaan, tahdon pysyä Jumalan pyhässä sanassa ja siihen perustuvassa evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuksessa. En julkisesti julista tai levitä enkä salaisesti edistä tai suosi sitä vastaan sotivia oppeja. Tahdon myös oikein julistaa Jumalan sanaa ja jakaa pyhiä sakramentteja Kristuksen asetuksen mukaan. Tahdon noudattaa kirkon lakia ja järjestystä sekä palvella alttiisti seurakuntaa ja sanelu- ja laulujoita. Kaikkea tätä tahdon noudattaa niin, että voin vastata siitä Jumalan ja ihmisten edessä. Tähän Jumala minua auttakoon."

Pappisvirkaan vihitylle annetaan vihkijän allekirjoittama pappeuskirja todistukseksi siitä, että hänet on kutsuttu ja vihitty pappisvirkaan.

6 §

Toisen kirkon tai uskonnollisen yhdyskunnan papin oikeus toimittaa pappisvirkaa

Toisen evankelis-luterilaisen kirkon tai muun kristillisen uskonnollisen yhdyskunnan papin oikeudesta toimittaa pappisvirkaa Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa päättävät piispa ja tuomiokapituli. Hakijan tulee täyttää pappisvihkimyksen edellytykset ja hänen on annettava pappislupaus. Hakija on vihittävä pappisvirkaan, jollei häntä aikaisemmin ole vihitty pappisvirkaan evankelis-luterilaisessa tai sellaisessa kirkossa, jolla on ehtoollisyhteys Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kanssa.

Jos kirkolliskokous on hyväksynyt muun kristillisen kirkon tai kristillisen uskonnollisen yhdyskunnan kanssa tehdyn sopimuksen pappisviran vastavuoroisesta hyväksymisestä, pappislupausta ei edellytetä.

7 §

Papillinen palvelus muulle kuin evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluvalle kristitylle

Jos pappia pyydetään tekemään papillinen palvelus muulle kuin evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluvalle kristitylle, hän ei saa kieltäytyä siitä, ellei pyydetyn palveluksen tekeminen ole ristiriidassa lain, kirkkojärjestyksen tai kirkon tunnustuksen kanssa. Toimitus on suoritettava kirkkokäsikirjan mukaan.

8 §

Papin hiippakunnan määräytyminen

Pappi kuuluu siihen hiippakuntaan, jossa hänet on vihitty pappisvirkaan tai johon hän on tuomiokapitulin suostumuksella siirtynyt. Jos papille annetaan toistaiseksi voimassa oleva tai yli vuoden kestävä määräaikainen viranhoitomääräys papin virkaan toisessa hiippakunnassa, hän siirtyy tähän hiippakuntaan. Papin virasta taikka muusta seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen virasta eronnut pappi kuuluu siihen hiippakuntaan, johon hän erotessaan kuului tai johon hän on tuomiokapitulin suostumuksella siirtynyt.

Seurakuntayhtymän palveluksessa oleva pappi voi kuulua siihen hiippakuntaan, johon seurakuntien läsnä olevien jäsenten kielellinen vähemmistö kuuluu.

Kenttäpiispa kuuluu arkkihiippakuntaan ja muu sotilaspappi siihen hiippakuntaan, jonka alueella hänen varsinainen virkapaikkansa on.

9 §

Papin rovastikunnan määräytyminen

Seurakunnan palveluksessa oleva pappi kuuluu samaan rovastikuntaan kuin seurakunta. Seurakuntayhtymän palveluksessa oleva pappi kuuluu samaan rovastikuntaan kuin seurakuntayhtymä. Jos seurakuntayhtymän alueella on useita samankielisiä rovastikuntia, tuomiokapituli määrää, mihin rovastikuntaan seurakuntayhtymän pappi kuuluu.

Seurakuntayhtymän palveluksessa oleva, kielen perusteella toiseen hiippakuntaan kuuluva pappi kuuluu sen hiippakunnan asianomaiseen rovastikuntaan.

Jollei pappi ole seurakunnan tai seurakuntayhtymän palveluksessa, hän kuuluu samaan rovastikuntaan kuin se seurakunta, jonka jäsen hän on. Hiippakunnan pappi, joka ei asu hiippakunnan alueella, kuuluu tuomiorovastikuntaan.

10 §

Pappisviran palauttaminen

Piispa ja tuomiokapituli voivat pyynnöstä palauttaa pappisviran.

8 luku

Henkilöstö*Virkoja koskevat yleiset säännökset*

1 §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän virat

Seurakunnassa tulee olla kirkkoherran, kanttorin ja diakonian virka. Seurakunnassa voi olla lehtorin virka ja muita virkoja tarpeen mukaan. Kanttorin ja diakonian virka voidaan evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 49 §:ssä säädettyillä perusteilla tuomiokapitulin suostumuksella perustaa tai muuttaa osa-aikaiseksi taikka jättää täyttämättä tuomiokapitulin päättämäksi määräajaksi tai täyttää määräajaksi osa-aikaisena.

Kirkkovaltuusto päättää seurakunnan viroista. Papin virkoina seurakunnassa voi olla kirkkoherran viran lisäksi kappalaisen ja seurakuntapastorin virkoja. Kirkkoherran virkaan ei sovelleta evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 14 §:ssä tarkoitettua koeaikaa. Kirkkoherraa ei voida lomauttaa. Työtodistuksen kirkkoherralle antaa tuomiokapituli.

Seurakuntayhtymässä yhteinen kirkkovaltuusto päättää seurakuntien ja seurakuntayhtymän viroista, jollei toisin säädetä tai perussäännössä toisin määrätä. Seurakuntayhtymässä voi olla sen tehtäviä varten seurakuntapastorin virkoja.

Tuomiokapituli voi päättää hiippakuntansa kahden tai useamman seurakunnan yhteisen kirkkoherran viran perustamisesta ja lakkauttamisesta. Samaan hiippakuntaan kuuluvat seurakunnat voivat päättää muusta yhteisestä virasta.

2 §

Tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen virat

Hiippakuntavaltuusto päättää tuomiokapitulin ja kirkkohallitus kirkkohallituksen virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta, jollei toisin säädetä.

Hiippakunnan piispan ja tuomiokapitulin pappisasessorin sekä kirkkohallituksen viraston johtavan viranhaltijan virkaan ei sovelleta evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 14 §:ssä tarkoitettua koeaikaa. Hiippakunnan piispaa, kirkkohallituksen viraston johtavaa viranhaltijaa ja kirkkohallituksen osastonjohtajaa ei voida lomauttaa.

Evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 6 §:n 4 momentissa tarkoitettuja määräaikaista virkasuhteita kirkkohallituksessa ovat:

- 1) tutkijan virkasuhde;
- 2) ulkomailla palvelevan siirtolaispapin tai turistipapin virkasuhde.

Tutkijan toimikausi on enintään viisi vuotta. Virkasuhteeseen voidaan valita yhteensä enintään 10 vuodeksi. Erityisestä syystä toimikautta voidaan jatkaa korkeintaan yhdellä vuodella.

Ulkomailla palvelevan siirtolaispapin tai turistipapin toimikausi on enintään neljä vuotta. Virkasuhteeseen voidaan valita yhteensä enintään 12 vuodeksi.

3 §

Kirkkoherralta vaadittava kielitaito

Yksikielisessä seurakunnassa kirkkoherralta vaaditaan seurakunnan kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen tyydyttävää ymmärtämisen taitoa. Kaksikielisessä seurakunnassa kirkkoherralta vaaditaan seurakunnan enemmistön kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen hyvää suullista ja kirjallista taitoa.

Saamelaisten kotiseutualueeseen kokonaan tai osittain kuuluvan seurakunnan kirkkoherran kielitaitovaatimuksista päättää Oulun hiippakunnan tuomiokapituli. Ahvenanmaan maakunnan alueella toimivan seurakunnan kirkkoherran kielitaitovaatimuksista päättää Porvoon hiippakunnan tuomiokapituli.

Muun kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetun seurakunnan kirkkoherran kielitaitovaatimuksista päättää tuomiokapituli.

4 §

Muulta henkilöstöltä vaadittava kielitaito

Muulta henkilöstöltä, jolta edellytetään kelpoisuusvaatimuksena korkeakoulututkintoa, vaaditaan:

1) yksikielisessä viranomaisessa viranomaisen kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen tyydyttävää ymmärtämisen taitoa;

2) kaksikielisessä viranomaisessa viranomaisen virka-alueen enemmistön kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen tyydyttävää suullista ja kirjallista taitoa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista kelpoisuusvaatimuksista voidaan poiketa johtotai kielisäännöllä, jos:

1) työtehtävät sitä edellyttävät;

2) eri kielten käyttämistä edellyttävien työtehtävien jako viranomaisessa sen sallii; tai

3) vaatimuksista poikkeamiselle on muu erityinen syy.

Muussa kuin 1 momentissa tarkoitettussa virassa ja palvelussuhteessa vaadittavasta kielitaidosta määrätään johtosäännössä tai kielisäännössä.

5 §

Kielisääntö

Kielisääntö hyväksytään samassa järjestyksessä kuin johtosääntö. Kaksikielisessä seurakunnassa ja seurakuntayhtymässä tulee olla kielisääntö, johon on otettava määräykset 4 §:ssä tarkoitetuista kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista.

6 §

Suomen ja ruotsin kielen taidon osoittaminen

Suomen ja ruotsin kielen taito osoitetaan siten kuin suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamisesta valtionhallinnossa annetussa valtioneuvoston asetuksessa (481/2003) säädetään.

7 §

Saamen kielen taito

Saamen kielen taito katsotaan hakijan erityiseksi ansioksi, kun täytetään virka tai muu palvelussuhde seurakunnassa, joka kuuluu kokonaan tai osittain saamelaisen kotiseutualueeseen.

8 §

Tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen virkojen johtosäännöt

Tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen virkojen kelpoisuusvaatimuksista ja viranhaltijoiden tehtävistä määrätään tarvittaessa johtosäännöissä.

9 §

Virkavapaan, vuosiloman ja vapaa-ajan myöntäminen

Jollei hallinto- tai johtosäännössä taikka työjärjestyksessä toisin määrätä:

1) kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto myöntää virkavapaan ja vuosiloman seurakunnan muulle kuin papin viran haltijalle;

2) yhteinen kirkkoneuvosto myöntää virkavapaan, vuosiloman ja vapaa-ajan kaikille seurakuntayhtymän viranhaltijoille;

3) kirkkoherra myöntää vuosiloman ja vapaa-ajan sekä enintään kahden kuukauden pituisen virkavapaan seurakunnan papin viran haltijalle;

4) tuomiokapituli myöntää:

a) vuosiloman, virkavapaan ja vapaa-ajan kirkkoherralle;

b) yli kahden kuukauden virkavapaan seurakunnan muulle papin viran haltijalle;

c) virkavapaan ja vuosiloman tuomiokapitulin viranhaltijalle;

5) kirkkohallitus myöntää virkavapaan ja vuosiloman kirkkohallituksen viranhaltijalle.

Kirkkohallitus voi antaa tarkempia määräyksiä seurakunnan pappien virkavapaan sekä vuosiloman ja vapaa-ajan järjestämisestä.

10 §

Papin virkavapaata ja vuosilomaa koskevat lausunnot ja ilmoitukset

Jos seurakunnan papin viran haltija pyytää virkavapaata kahta kuukautta pitemmäksi ajaksi muun kuin sairauden tai perhevapaan vuoksi, hänen on liitettävä hakemukseensa kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston lausunto.

Papin viran haltijan virkavapaata ja vuosilomaa koskevasta kirkkoherran päätöksestä on ilmoitettava kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle sekä lääninrovastille ja tuomiokapitulille.

Seurakuntayhtymän papin viran haltijan nimikirjaan merkittävästä virkavapaasta on ilmoitettava tuomiokapitulille.

Papin virkoja koskevat erityiset säännökset

11 §

Kirkkoherran ja kappalaisen viran erityiset kelpoisuusvaatimukset

Kappalaisen virkaan on kelpoinen pastoraalitutkinnon suorittanut pappi. Kirkkoherran virkaan vaaditaan pastoraalitutkinto ja seurakuntatyön johtamisen tutkinto. Tuomiokirkkoseurakunnan kirkkoherran virkaan vaaditaan ylempi pastoraalitutkinto ja seurakuntatyön johtamisen tutkinto.

12 §

Pastoraalitutkinnon ja seurakuntatyön johtamisen tutkinnon suorittaminen

Pastoraalitutkinnon suorittamisen edellytyksenä on, että pappi on vähintään kaksi vuotta hoitanut papin virkaa, toiminut teologisen tieteen opettajana yliopistossa tai uskonnonopettajana oppilaitoksessa tai tuomiokapitulin oikeuttamana pappina kristillisen yhdistyksen, yhteisön tai säätiön palveluksessa sekä käyttäytynyt moitteettomasti.

Tuomiokapituli antaa todistuksen pastoraalitutkinnon, ylemmän pastoraalitutkinnon ja seurakuntatyön johtamisen tutkinnon suorittamisesta.

13 §

Kirkkoherran tehtävät

Kirkkoherran tehtävä on johtaa 3 luvun mukaista seurakunnan toimintaa. Kirkkoherra:

- 1) vastaa jumalanpalveluksen, pyhien sakramenttien, kirkollisten toimitusten ja sananjulistuksen oikeasta hoitamisesta sekä yksityisen sielunhoidon harjoittamisesta;
- 2) valvoo, että seurakunnan muuta toimintaa kuten kristillistä kasvatusta ja opetusta, diakoniaa sekä evankelioimis- ja lähetystyötä harjoitetaan kirkon tunnustuksen ja tehtävän mukaisesti;
- 3) on seurakunnan jumalanpalveluksissa, kirkollisissa toimituksissa ja muussa hengellisessä työssä toimivien viranhaltijoiden ja työntekijöiden ylin esimies;
- 4) valvoo kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston päätösten laillisuutta ja noudattamista seurakunnan hallinnossa ja taloudenhoidossa;
- 5) esittelee kirkkoneuvostolle, seurakuntaneuvostolle tai muulle toimielimelle toimialaansa koskevat asiat, jollei hän ole määrännyt esittelyä muulle viranhaltijalle.

14 §

Kirkkoherran alaisuudessa toimiva esimies

Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto voi päättää, että kirkkoherran alainen viranhaltija tai työntekijä toimii päätöksessä mainittujen kirkkoherran alaisten muiden viranhaltijoiden tai työntekijöiden esimiehenä.

15 §

Seurakuntapastorin viran täyttäminen

Ennen kuin tuomiokapituli täyttää seurakunnan seurakuntapastorin viran tois-
taiseksi, sen on varattava seurakunnalle tilaisuus antaa lausunto viran erityisistä tarpeista. Virkaan ilmoittautuneista tulee pyytää lausunto ennen viranhoitomääräyksen antamista.

16 §

Sotilaspapit

Sotilaspappi on pappisviran toimittamisessa kenttäpiispan alainen. Tuomiokapitulin sotilaspapin pappisvirkaan liittyvistä valtuuksista säädetään 7 luvun 8 §:ssä ja kirkkolain 7 luvun 4 ja 5 §:ssä.

17 §

Vankilapapit

Vankilapappi on pappisviran velvollisuuksien osalta tuomiokapitulin alainen.

Tuomiokapituli täyttää vankilaan perustetun papin viran julistettuaan viran haettavaksi ja saatuaan hakijoista lausunnon asianomaiselta viranomaiselta. Tuomiokapituli määrää tarvittaessa viran väliaikaisen hoitajan ja viransijaisen.

Kirkkoherran vaali ja kappalaisen vaali

18 §

Kirkkoherran vaali

Sen lisäksi, mitä kirkkolaissa säädetään kirkkoherran välittömästä vaalista, tuomiokapituli voi kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston pyynnöstä päättää, että kirkkoherra valitaan vaalilla, jonka toimittaa kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto (*kirkkoherran välillinen vaali*).

Tuomiokapituli voi päättää, että yhteinen kirkkoherra valitaan kirkkoherran välillisellä vaalilla, jos jokin asianomaisista seurakunnista sitä pyytää.

Päätös kirkkoherran välillisen vaalin toimittamisesta tulee tehdä ennen viran haettavaksi julistamista.

19 §

Kirkkoherran ja kappalaisen viran haettavaksi julistaminen

Kun kirkkoherran tai kappalaisen virka on tullut avoimeksi, tuomiokapitulin on julistettava virka haettavaksi. Haku-aika on vähintään 14 päivää siitä, kun ilmoitus on julkaistu.

Tuomiokapituli voi päättää enintään yhden vuoden ajaksi kerrallaan, ettei kirkkoherran tai kappalaisen virkaa julisteta haettavaksi, jos:

- 1) on vireillä hanke seurakuntajaon muuttamiseksi;
- 2) tuomiokapituli katsoo seurakuntaa koskevien järjestelyjen voivan aiheuttaa sen, että virka tulee tarpeettomaksi;
- 3) siihen on muu erityinen syy.

20 §

Hakijoiden kelpoisuuden tutkiminen

Hakuajan päätyttyä tuomiokapituli tutkii hakijoiden kelpoisuuden virkaan.

Kirkkoherran tai kappalaisen virkaan kelpoinen ei ole hakija:

- 1) joka ei täytä 11 §:ssä säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia;
- 2) joka on pidätetty pappisviran toimittamisesta;
- 3) joka on hakijana välittömällä vaalilla valittavaan kirkkoherran virkaan paitsi 23 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa;
- 4) jolta ilmeisesti puuttuvat viran hoitoon tarvittavat edellytykset.

21 §

Tuomiokapitulin vaaliehdotus ja lausunto

Kirkkoherran välitöntä vaalia varten tuomiokapituli tekee vaaliehdotuksen. Tuomiokapituli voi ennen vaaliehdotuksen tekemistä pyytää kirkkoneuvostolta tai seurakuntaneuvostolta lausunnon virkaan kelpoisista hakijoista. Vaaliehdotuksessa tuomiokapi-

tuli asettaa vaaliehdokkaiksi kolme kelpoisuusvaatimukset täyttävää hakijaa vaalisijoille siinä järjestyksessä kuin heidät katsotaan taitaviksi ja kykeneviksi virkaan ottaen huomioon viran erityiset tarpeet.

Kun kirkkoherra valitaan välittömällä vaalilla, hakija saa peruuttaa hakemuksensa ennen kuin vaaliehtodus on tehty. Tuomiokapituli voi erityisestä syystä hyväksyä myöhemmin tehdyn peruutuksen.

Kirkkoherran välillistä vaalia ja kappalaisen vaalia varten tuomiokapituli antaa hakijoista lausunnon seurakunnalle. Lausunnossa todetaan hakijoiden kelpoisuus ja arvioidaan heidän taitonsa ja kykynsä haettavana olevaan virkaan ottaen huomioon viran erityiset tarpeet.

22 §

Viran julistaminen uudelleen haettavaksi ja hakumenettelyn keskeyttäminen

Tuomiokapituli voi perustellusta syystä päättää viran hakuajan jatkamisesta, uudesta hakumenettelystä tai viran täyttämättä jättämisestä.

Tuomiokapituli voi julistaa kirkkoherran tai kappalaisen viran uudelleen haettavaksi kirkkovaltuuston, seurakuntaneuvoston tai osa-alueen johtokunnan pyynnöstä, jos virkaa on hakenut vain yksi kelpoinen hakija tai jos seurakunnan etu sitä vaatii.

Jos kirkkoherran tai kappalaisen virkaan ei uutena hakuaikana tule uutta kelpoisuusvaatimukset täyttävää hakijaa, tuomiokapituli antaa kirkkovaltuuston, seurakuntaneuvoston tai osa-alueen johtokunnan pyynnöstä kelpoiselle hakijalle viranhoitomääräyksen virkaan. Muussa tapauksessa tuomiokapituli voi perustellusta syystä päättää, että viran täyttämismenettely raukeaa.

Viran täyttämismenettelyn rauettua virka on julistettava haettavaksi vuoden kuluessa hakuajan päättymisestä.

23 §

Viranhoitomääräyksen antaminen välittömän vaalin jälkeen

Kun kirkkoherran välitön vaali on saanut lainvoiman, tuomiokapituli antaa viranhoitomääräyksen kirkkoherran virkaan sille, joka on saanut vaalissa eniten ääniä.

Vaaliehdokkaalla, joka vaalin tuloksen mukaan on saamassa viranhoitomääräyksen kirkkoherran virkaan, on oikeus hakea toista kirkkoherran tai kappalaisen virkaa, jos viranhoitomääräystä ei ole annettu kolmen kuukauden kuluessa vaalin toimittamisesta. Jos hän on saamassa viranhoitomääräyksen useampaan virkaan, hänen on viivytyksettä ilmoitettava tuomiokapitulille, minkä viran hän ottaa vastaan.

Muulla vaaliehdokkaalla on oikeus hakea toista kirkkoherran tai kappalaisen virkaa, kun vaali on toimitettu. Hän pysyy kuitenkin ehdolla ensiksi hakemaansa virkaan, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu. Jos hän on saamassa viranhoitomääräyksen useampaan virkaan, asiassa menetellään siten kuin 2 momentissa säädetään.

24 §

Kirkkoherran ja kappalaisen valitseminen välillisellä vaalilla

Kirkkoherran välillistä vaalia ja kappalaisen vaalia varten tuomiokapituli lähettää seurakunnalle hakijoiden hakemukset ja lausuntonsa hakijoista. Tuomiokapituli määrää henkilön, jonka tehtävänä on kirkkoherran välillisen vaalin valmisteleminen seurakunnassa.

Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto valitsee virkaan jonkun niistä hakijoista, jotka tuomiokapituli on todennut kelpoisiksi virkaan. Seurakunnan osa-alueen johtokunnan johtosäännössä voidaan määrätä, että alueen toimintaa johtavan papin valitsee osa-alueen johtokunta.

Jollei kirkkoherran välillisessä vaalissa kukaan ole saanut yli puolta annetuista äänistä, toimitetaan samassa kokouksessa uusi vaali kahden eniten ääniä saaneen välillä. Tässä vaalissa eniten ääniä saanut tulee valituksi.

Jos äänät kappalaisen vaalissa tai kirkkoherran välillisen vaalin ratkaisevassa äänestyksessä ovat menneet tasan, tuomiokapituli antaa viranhoitomääräyksen jollekin eniten ääniä saaneista hakijoista ottaen huomioon 21 §:n 3 momentissa mainitut seikat.

25 §

Viranhoitomääräyksen antaminen välillisen vaalin jälkeen

Kun kirkkovaltuusto, seurakuntaneuvosto tai seurakunnan osa-alueen johtokunta on toimittanut kirkkoherran välillisen vaalin tai kappalaisen vaalin, sen on lähetettävä kirkkoherran tai kappalaisen viran hakemusasiakirjat ja ote pöytäkirjasta tuomiokapitulille. Pöytäkirjan otteeseen on liitettävä ilmoitus siitä, milloin päätös valitusosoitukseen on annettu tiedoksi hakijoille.

Jos virkaan valittu on saamassa viranhoitomääräyksen useampaan virkaan, hänen on viivytyksettä ilmoitettava tuomiokapitulille, minkä viran hän ottaa vastaan. Jos hän peruuttaa hakemuksensa, virka on julistettava uudelleen haettavaksi, jollei kirkkoval-

tuusto, seurakuntaneuvosto tai seurakunnan osa-alueen johtokunta menettele evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 8 §:n 3 momentin 5 kohdan mukaisesti.

Tuomiokapituli antaa virkaan valitulle viranhoitomääräyksen kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston taikka seurakunnan osa-alueen johtokunnan päätöksen tultua lainvoimaiseksi.

26 §

Kirkkoherran viran täyttämättä jättäminen erityistapauksessa

Tuomiokapituli voi seurakunnan pyynnöstä antaa Suomen saksalaiselle evankelis-luterilaiselle seurakunnalle, Die Deutsche Evangelisch-Lutherische Gemeinde in Finnland, ja Rikssvenska Olaus Petri församlingen -nimiselle seurakunnalle määrääjäksi luvan hankkia papilliset palvelut kirkkoherran virkaa täyttämättä henkilöltä, joka on vihitty papiksi ja jota tuomiokapituli pitää tehtävään sopivana. Tuomiokapituli antaa hänelle viranhoitomääräyksen. Erityisestä syystä lupa voidaan peruuttaa kesken määrääjän.

Kirkkoherran papilliset tehtävät hoitavalla papilla on läsnäolovelvollisuus ja puheoikeus kirkkovaltuuston ja kirkkoneuvoston kokouksessa. Hänellä on myös läsnäolo- ja puheoikeus kirkkoneuvoston jaostossa ja johtokunnassa.

Tuomiokapituli huolehtii tehtävistä, jotka 9 §:n 3 kohdan mukaan kuuluvat kirkkoherralle.

Muita virkoja koskevat erityiset säännökset

27 §

Kanttorin virka seurakunnassa

Kanttori vastaa seurakunnan musiikkitoiminnasta.

Kanttorin virka voidaan perustaa kirkkohallituksen määrittelemää tutkintoa edellyttäväksi viraksi. Tuomiokirkkoseurakunnassa tulee olla kirkkohallituksen määrittelemää ylintä tutkintotasoa edellyttävä virka.

Kirkkohallitus voi antaa kelpoisuuden kanttorin virkaan henkilölle, jolla on virkaan vaadittavaa tutkintoa vastaavat tiedot ja taidot.

28 §

Lehtorin virka seurakunnassa tai seurakuntayhtymässä

Lehtori hoitaa seurakunnassa kristillistä kasvatus-, opetus- ja sielunhoitotyötä sekä osallistuu muuhun seurakuntatyöhön.

Kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto täyttää lehtorin viran ja pyytää valitulle tuomiokapitulilta viranhoitomääräyksen.

Lehtori voi suorittaa pastoraalitutkinnon. Tutkinnon suorittamisen edellytyksiin sovelletaan 12 §:ää.

29 §

Oikeus toimia lehtorina

Tuomiokapituli voi hakemuksesta myöntää oikeuden toimia lehtorina henkilölle, joka on yliopistossa suorittanut sellaisen teologisen tutkinnon, jonka piispainkokous on hyväksynyt lehtorin viran kelpoisuusvaatimukseksi.

Tuomiokapituli tutkii hakijan soveltuvuuden seurakunnan palvelukseen noudattaen soveltuvin osin, mitä papiksi vihittävästä säädetään.

30 §

Lehtorin hiippakunnan ja rovastikunnan määräytyminen

Lehtori kuuluu hiippakuntaan, jonka tuomiokapitulilta hän on saanut viranhoitomääräyksen taikka oikeuden toimia kristillisen yhdistyksen tai muun yhteisön palveluksessa. Lehtorin rovastikunnan määräytymiseen sovelletaan, mitä 7 luvun 9 §:ssä säädetään papista.

31 §

Seurakuntien yhteisen viran perustaminen

Aloitteen seurakuntien yhteisen viran perustamisesta voi tehdä kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto, seurakuntaneuvosto tai tuomiokapituli.

Kustannusten jakoperusteet vahvistetaan viran perustamisesta päätettäessä.

32 §

Yhteistä virkaa koskevista asioista päättäminen

Yhteisen kirkkoherran välillinen vaali toimitetaan seurakuntien kirkkovaltuustojen ja seurakuntaneuvostojen yhteisessä kokouksessa. Vaaliin sovelletaan 24 ja 25 §:ää.

Seurakuntien kirkkoneuvostot tai seurakuntaneuvostot päättävät yhteisessä kokouksessa yhteisen viran täyttöö ja virkaa koskevista asioista, jollei erikseen toisin säädetä tai määrätä. Jos seurakuntien kirkkoherran virka ei ole yhteinen, puheenjohtajana toimii läsnä olevien jäsenten lukumäärältään suurimman seurakunnan kirkkoherra.

33 §

Oikeus toimia pappina tai lehtorina muussa yhteisössä

Tuomiokapituli voi hakemuksesta antaa papille oikeuden toimia pappina tai lehtorille oikeuden toimia lehtorina kristillisen yhdistyksen, yhteisön tai säätiön palveluksessa.

9 luku

Vaalit

Seurakuntavaalit

1 §

Seurakuntavaalien ajankohta

Seurakuntavaalit aloitetaan vaalivuonna marraskuun kolmantena sunnuntaina jumalanpalveluksen jälkeen, kuitenkin viimeistään kello 11, ja päätetään samana päivänä kello 20. Seurakuntavaaleissa saa äänestää ennakkoon niin kuin siitä jäljempänä säädetään.

Jos seurakuntajaon muuttaminen vaalivuotta seuraavan vuoden alusta on vireillä vaalivuoden elokuun päättyessä, tuomiokapituli voi määrätä, että vaalit toimitetaan vasta seurakuntajaon muutosta koskevan päätöksen jälkeen.

Tuomiokapituli määrää poikkeuksellisten seurakuntavaalien ajankohdan.

2 §

Vaalilautakunta ja keskusvaalitoimikunta

Vaalit toimittaa seurakunnan vaalilautakunta, joka tulee asettaa viimeistään vaalivuoden toukokuussa. Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto nimeää vaalilautakunnan puheenjohtajan. Vaalilautakunta valitsee ensimmäisessä kokouksessaan varapuheenjohtajan.

Jos seurakunta on jaettu äänestysalueisiin, vaalilautakuntaan on valittava niin monta jäsentä, että vaalilautakunta voi jakautua kirkkolain 9 luvun 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin päätösvaltaisiin jaostoihin. Jaoston tehtävänä on huolehtia äänestysten käytännön toteuttamisesta äänestysalueella. Jaosto valitsee puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan keskuudestaan. Jaostoihin sovelletaan muutoin, mitä vaalilautakunnasta säädetään.

Yhteisen kirkkoneuvoston asettaman keskusvaalitoimikunnan tehtävänä on:

- 1) hyväksyä seurakuntavaalien toimenpidesuunnitelma ja aikataulu;
- 2) laatia äänioikeutettujen luettelot;
- 3) huolehtia vaaleja koskevien kuulutusten ja ilmoitusten laatimisesta ja tietoon saattamisesta;
- 4) avustaa muuten seurakuntien vaalilautakuntia vaalien yhtenäisessä toteuttamisessa.

3 §

Keskusvaalitoimikunnan yhteiskuulutus

Jos vaaleja koskeva kuulutus tai ilmoitus on julkaistava lehdessä, keskusvaalitoimikunta voi julkaista sen myös yhteiskuulutuksena, jollei kirkkolain 2 luvun 7 §:stä muuta johdu.

4 §

Äänioikeutettujen luettelon laatiminen

Vaalilautakunnan tai keskusvaalitoimikunnan on laadittava äänioikeutettujen luettelo.

Äänioikeutettujen luettelon tulee olla laadittu:

- 1) seurakuntavaaleja varten syyskuun 1 päivään mennessä;
- 2) valituksen johdosta uudelleen toimitettavia seurakuntavaaleja ja poikkeuksellisia seurakuntavaaleja varten viimeistään 55 päivää ennen vaalipäivää.

5 §

Äänioikeutettujen luettelon tarkastaminen

Seurakuntavaalien äänioikeutettujen luettelo on tarkastettava viimeistään syyskuun 1 päivänä ja uudelleen toimitettavissa tai poikkeuksellisissa seurakuntavaaleissa viimeistään toisena päivänä siitä, kun luettelo on ollut laadittava. Äänioikeutettujen

luettelon tarkastaa vähintään kaksi vaalilautakunnan keskuudestaan valitsemaa jäsentä.

Äänioikeutettujen luettelon tarkastajien on:

1) lisättävä luetteloon ne seurakunnan äänioikeutetut jäsenet, jotka ovat oikeudettomasti jääneet siihen merkitsemättä;

2) poistettava yliviivaten alle jäävää tekstiä kokonaan peittämättä kuolleiden ja oikeudettomasti äänioikeutetuiksi merkittyjen henkilöiden nimet, sekä merkittävä toimenpiteen syy;

3) oikaistava muut luettelossa havaitsemansa virheet.

Tarkastajien on lopuksi merkittävä luetteloon äänioikeutettujen tarkistettu lukumäärä sekä päivättävä luettelo ja varmennettava se allekirjoituksillaan. Varmennamisen jälkeen äänioikeutettujen luetteloon ei saa tehdä muita muutoksia kuin ne, jotka aiheutuvat kirkkolain 9 luvun 19 §:ssä tarkoitetusta itseoikaisusta taikka oikaisuvaatimukseen tai valitukseen annetusta päätöksestä.

6 §

Äänioikeutettujen luettelon pitäminen nähtävänä

Äänioikeutettujen luettelo on tarkastusta varten pidettävä valvonnan alaisena nähtävänä vähintään neljän tunnin ajan kahtena luettelon tarkastamista seuraavana peräkkäisenä arkipäivänä, ei kuitenkaan lauantaina. Toisena päivistä luettelo pidetään nähtävänä kello 15–19.

Nähtävänä pitämistä koskevassa kuulutuksessa on mainittava:

1) milloin ja missä äänioikeutettujen luettelo on nähtävillä;

2) miten äänioikeutettujen luetteloä koskeva oikaisuvaatimus tehdään;

3) milloin vaalilautakunta kokoontuu käsittelemään oikaisuvaatimuksia.

Kuulutus on julkaistava yleisessä tietoverkossa ja tarvittaessa pantava julki seurakunnan ilmoitustaululle viimeistään kymmenen päivää ennen nähtävillä pitoajan alkua sekä pidettävä siinä nähtävillä pitoajan päättymiseen asti. Lisäksi kuulutus on julkaistava lehdessä viimeistään viisi päivää ennen nähtävillä pitoajan alkua.

7 §

Äänioikeutettujen luettelon lainvoimaisuus

Vaalilautakunta käsittelee äänioikeutettujen luetteloa koskevat oikaisuvaatimukset seurakuntavaaleissa lokakuun 1 päivänä pidettävässä kokouksessa ja uudelleen toimitettavissa tai poikkeuksellisissa seurakuntavaaleissa kaksi viikkoa luettelon nähtävillä pitämisen päättymisen jälkeen pidettävässä kokouksessa.

Äänioikeutettujen luettelo tulee lainvoimaiseksi siten kuin kirkkolain 9 luvun 20 §:ssä säädetään. Vaalilautakunnan on tehtävä merkintä lainvoimaisuudesta äänioikeutettujen luetteloon.

8 §

Ilmoituskortti

Seurakunnan jakautuessa äänestysalueisiin seurakunta laatii jokaisesta äänioikeutettujen luetteloon otetusta henkilöstä ilmoituskortin, jossa ovat:

- 1) tiedot äänioikeutetun nimestä ja äänestysalueesta sekä äänestyspaikasta vaalipäivänä ja sen osoitteesta;
- 2) äänioikeutetun vakituinen osoite, joka on jäsentietojärjestelmässä 4 §:ssä määrättyinä päivinä;
- 3) tieto siitä, missä vaaleissa ilmoituskortin vastaanottajalla on äänioikeus;
- 4) tiedot vaalipäivästä ja ennakoäänestyksen ajankohdasta;
- 5) kortin lähettäjäksi merkityn vaalilautakunnan yhteystiedot;
- 6) tiedot jäsentietojärjestelmästä, johon kortissa olevat tiedot perustuvat;
- 7) ohjeet kortin käyttämisestä ja menettelystä äänestettäessä.

Ilmoituskortti laaditaan siten, että sitä voidaan käyttää lähetekirjeenä muussa ennakoäänestyksessä kuin kotiäänestyksessä.

Vaalilautakunta huolehtii siitä, että ilmoituskortit lähetetään viimeistään 30. päivänä ennen vaalipäivää niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa.

9 §

Seurakuntavaalien ehdokasasettelua koskeva kuulutus

Vaalilautakunnan tulee vaalivuonna viimeistään elokuun 1 päivänä pidettävässä kokouksessa laatia kuulutus, jossa on ilmoitettava kirkkovaltuustoon tai yhteiseen kirk-

kovaltuustoon ja seurakuntaneuvostoon valittavien jäsenten määrä, ehdokkaiden vaalikelpoisuuden edellytykset sekä milloin ja minne valitsijayhdistysten perustamisasiakirjat on jätettävä.

Kuulutus on julkaistava yleisessä tietoverkossa ja tarvittaessa pantava julki seurakunnan ilmoitustaululle ennen elokuun 10 päivää sekä pidettävä nähtävillä syyskuun 15 päivään kello 16 asti. Lisäksi kuulutus on julkaistava lehdessä elokuun 10 päivään mennessä.

10 §

Valitsijayhdistyksen perustaminen

Oikeus asettaa ehdokkaita seurakuntavaaleissa on valitsijayhdistyksellä, jonka on perustanut vähintään kymmenen äänioikeutettua seurakunnan jäsentä. Äänioikeutettu voi olla perustajajäsenenä vain yhdessä kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston ja vain yhdessä seurakuntaneuvoston jäsenten vaalia varten perustetussa valitsijayhdistyksessä. Jos hän on samassa vaalissa jäsenenä kahdessa tai useammassa valitsijayhdistyksessä, vaalilautakunnan on poistettava hänet kaikista perustamisasiakirjoista.

Seurakuntayhtymän jokaisessa seurakunnassa perustetaan valitsijayhdistys ja laaditaan perustamisasiakirjat erikseen yhteisen kirkkovaltuuston ja erikseen seurakuntaneuvoston vaalia varten.

11 §

Ehdokasmäärä ja ehdokaslistan nimitys

Valitsijayhdistys voi nimetä ehdokaslistassaan enintään kirkkovaltuustoon tai seurakuntaneuvostoon valittavien jäsenten kaksinkertaisen määrän ehdokkaita. Yhteiseen kirkkovaltuustoon ehdotettuja voidaan kuitenkin nimetä kolme kertaa niin monta kuin seurakunnasta on valittava. Jos yhteiseen kirkkovaltuustoon valitaan seurakunnasta vain yksi jäsen, valitsijayhdistys voi nimetä enintään kuusi ehdokasta. Sama henkilö voidaan saman toimielimen jäsenten vaalissa nimetä vain yhden valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi.

Valitsijayhdistyksellä on oikeus ehdottaa ehdokaslistojen yhdistelmään otettavaksi ehdokaslistan nimitys, johon tulee sisältyä sana "ehdokaslista". Nimitys ei saa olla sopimaton eikä harhaanjohtava. Eri valitsijayhdistykset eivät saa käyttää samaa nimitystä.

12 §

Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja

Valitsijayhdistys perustetaan laatimalla päivätty ja allekirjoitettu perustamisasiakirja, jonka tulee sisältää:

- 1) maininta siitä, mitkä vaalit ovat kyseessä;
- 2) valitsijayhdistyksen jäsenten allekirjoitukset, jotka on selvennettävä merkitsemällä niiden alle allekirjoittajan nimi sekä arvo, ammatti tai toimi ja osoite;
- 3) ehdokaslista, jossa mainitaan siinä järjestyksessä kuin ehdokkaat ehdokaslistojen yhdistelmässä asetetaan, kunkin ehdokkaan nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen. Erikseen voidaan pyytää, että ehdokaslistojen yhdistelmässä käytettäisiin ehdokkaan etunimen rinnalla tai sen sijasta yleisesti tunnettua puhuttelunimeä tai etunimeä lyhennettynä ja että ehdokkaan tarkempi asuinpaikka mainittaisiin;
- 4) valitsijayhdistyksen jäsenistään nimeämän asiamiehen ja hänen varamiehensä nimi ja yhteystiedot. Nämä eivät saa olla vaalilautakunnan jäseniä eivätkä yhdistyksen ehdokkaita.

Perustamisasiakirjaan on liitettävä:

- 1) kunkin ehdokkaan allekirjoittama suostumus ehdokkuuteen ja vakuutus siitä, ettei hän ole suostunut saman toimielimen vaalissa toisen valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi;
- 2) asiamiehen kirjallinen vakuutus siitä, että ehdokkaat ovat vaalikelpoisia seurakunnan luottamustoimeen ja että valitsijayhdistyksen jäsenet ovat äänioikeutettuja seurakunnan jäseniä.

13 §

Perustamisasiakirjan toimittaminen seurakuntaan

Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja liitteineen on toimitettava kirkkoherranvirastoon tai, jos sellaista ei ole, vaalilautakunnan määräämään muuhun paikkaan viimeistään syyskuun 15 päivänä ennen kello 16. Tätä ennen toimitila on pidettävä auki vähintään neljän tunnin ajan.

14 §

Perustamisasiakirjojen käsittely ja huomautukset

Vaalilautakunta tarkastaa perustamisasiakirjat niihin sisältyvine ehdokaslistoineen viimeistään syyskuun 16 päivänä pidettävässä kokouksessa. Määräajan päättymisen jälkeen jätetty perustamisasiakirja on jätettävä tutkimatta. Tutkimatta jättämisestä on ilmoitettava valitsijayhdistyksen asiamiehelle tai, jos asiamiestä ei ole nimetty, jollekin perustamisasiakirjan allekirjoittajista.

Vaalilautakunnan tulee varata valitsijayhdistykselle tilaisuus antaa selitys tai tehdä oikaisu, jos:

- 1) nimetty ehdokas ei ole vaalikelpoinen tai jos henkilö on nimetty saman toimielimen jäsenten vaalissa useamman kuin yhden valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi;
- 2) ehdokaslistan nimitys on 11 §:n 2 momentin vastainen tai jos sama nimitys on ehdotettu useamman kuin yhden valitsijayhdistyksen nimitykseksi;
- 3) ehdokaslista on muutoin virheellinen tai puutteellinen;
- 4) valitsijayhdistystä ei ole perustettu laillisesti.

Selityksen tai oikaisun pyytämisestä on annettava todisteellinen tieto valitsijayhdistyksen asiamiehelle tai, jos asiamiestä ei ole nimetty, jollekin perustamiskirjan allekirjoittajista. Samalla on ilmoitettava havaittu virhe tai puute tai muu tarvittava lisäselvitys sekä määräaika, jonka kuluessa oikaisun tai täydennyksen saa toimittaa. Vaalilautakunnan on ilmoitettava 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta huomautuksesta myös ehdokkaalle.

Perustamisasiakirjat on hyväksyttävä, jos niiden johdosta ei ole esitetty huomautuksia tai päätetty vaatia lisäselvityksiä.

15 §

Toimenpiteet huomautusten johdosta

Valitsijayhdistyksen asiamiehellä tai, jos asiamiestä ei ole nimetty, perustamiskirjan allekirjoittajalla on oikeus viimeistään lokakuun 1 päivänä ennen kello 16 tehdä oikaisu ja täydentää perustamisasiakirjaa. Saman ajan kuluessa hänellä on oikeus tehdä ehdokkaan nimeä, arvoa, ammattia tai tointa, osoitetta tai tarkempaa asuinpaikkaa koskevia tarkistuksia.

Jos huomautus on tehty sen johdosta, että henkilö on suostumuksensa mukaisesti nimetty saman toimielimen jäsenten vaalissa useamman kuin yhden valitsijayhdistyk-

sen ehdokkaaksi, valitsijayhdistyksille on varattava tilaisuus 1 momentissa määrättyyn aikaan mennessä poistaa tällainen ehdokas. Ehdokasta ei saa korvata toisella ehdokkaalla.

Jos samaa nimitystä on ehdotettu useammalle kuin yhdelle valitsijayhdistykselle, valitsijayhdistykselle on varattava tilaisuus 1 momentissa säädetyssä määräajassa luopua nimityksestä ja ehdottaa uutta.

Jollei 2 tai 3 momentissa tarkoitettua oikaisua tehdä, vaalilautakunnan tulee poistaa ehdokkaan nimi tai ehdokaslistan nimitys kaikista kysymyksessä olevan toimieliimen vaalin ehdokaslistoista.

16 §

Perustamisasiakirjojen hyväksyminen ja ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen

Vaalivuoden lokakuun 1 päivänä kello 16 jälkeen pidettävässä kokouksessa vaalilautakunta:

- 1) ottaa lopullisesti käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi ne valitsijayhdistysten perustamisasiakirjat, joiden osalta on pyydetty täydennystä tai oikaisua;
- 2) tekee ehdokaslistoihin 15 §:ssä tarkoitettujen toimenpiteiden mukaiset sekä ehdokkaan kuolemasta aiheutuvat muutokset;
- 3) laatii ehdokaslistojen yhdistelmän arpomalla ehdokaslistojen järjestyksen, numeroimalla kaikki listat roomalaisilla numeroilla vasemmalta oikealle ja merkitsemällä yhdistelmään hyväksytyt nimitykset;
- 4) numeroi ehdokkaat juoksevassa numerojärjestyksessä alkaen numerosta 2 siten, että ensin annetaan numerot ehdokaslistojen yhdistelmässä ensimmäiseksi arvotun ehdokaslistan ehdokkaille valitsijayhdistyksen ilmoittamassa järjestyksessä, sen jälkeen toiseksi arvotun ehdokaslistan ehdokkaille ja niin edelleen.

Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja on hylättävä, jos sitä ei voida täydennyksen tai oikaisun jälkeen hyväksyä. Jos virhe koskee vain ehdokasta, on ainoastaan hänen nimensä poistettava ehdokaslistasta. Samoin on poistettava ehdokaslistan nimitys, jota ei ole hyväksytty.

Seurakuntayhtymän jokaisessa seurakunnassa yhteisen kirkkovaltuuston jäsenten ehdokaslistoihin kuuluvat ehdokkaat numeroidaan samalla tavoin kuin 1 momentin 4 kohdassa säädetään ja seurakuntaneuvoston jäsenten ehdokaslistoihin kuuluvat ehdokkaat siten, että numerointi jatkuu viimeisestä yhteisen kirkkovaltuuston jäsenen ehdokkaan numerosta.

17 §

Ehdokaslistojen yhdistelmän sisältö

Saman ehdokaslistan ehdokkaat merkitään ehdokaslistan numeron alle yhteiseen kehykseen, jossa kullakin ehdokkaalla on oma ruutunsa, valitsijayhdistyksen ilmoittamassa järjestyksessä ylhäältä alaspäin. Jos ehdokkaat on lukumääränsä vuoksi merkittävä kahdelle tai useammalle vierekkäiselle palstalle, heidät merkitään riveittäin vasemmalta oikealle.

Ehdokaslistojen yhdistelmässä tulee olla yhteinen otsikko, josta käy selville, mitä vaalia varten yhdistelmä on laadittu, sekä 16 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa edellytetyt seikat. Ehdokkaasta merkitään numeron lisäksi nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen sekä tarvittaessa tarkempi asuinpaikka. Ehdokkaan puhuttelunimi tai hänen etunimensä lyhennys merkitään ehdokaslistojen yhdistelmään vain, jos se on tarpeen ehdokkaan henkilöllisyyden täsmentämiseksi. Muita tietoja ehdokkaasta ei saa merkitä.

Seurakuntayhtymään kuuluvassa seurakunnassa ehdokaslistojen yhdistelmä laaditaan erikseen yhteisen kirkkovaltuuston ja erikseen seurakuntaneuvoston jäsenten vaalia varten. Ehdokaslistojen yhdistelmän ja vastaavan vaalin äänestyslippujen tulee olla samanvärisiä.

18 §

Ehdokaslistojen yhdistelmän julkaiseminen

Ehdokaslistojen yhdistelmä on julkaistava yleisessä tietoverkossa ja pantava tarvittaessa julki seurakunnan ilmoitustaululle viimeistään kolme viikkoa ennen vaalin alkamista. Yhdistelmästä ja sen nähtävillä pitämisestä on samassa ajassa ilmoitettava lehdessä. Ehdokaslistojen yhdistelmä pidetään nähtävillä vaalien päättymiseen asti.

19 §

Vaalien valmisteluun liittyvät muut vaalilautakunnan päätökset

Vaalilautakunnan tulee 14 §:n 1 momentissa tarkoitetussa kokouksessa:

- 1) määrätä äänestyspaikat ja vaalihuoneistot;
- 2) määrätä ennakkoäänestystä varten yksi tai useampi vaalitoimitsija ja päättää muista ennakkoäänestystä koskevista asioista sekä laatia ennakkoäänestystä koskeva kuulutus;

3) valita vaaliavustajat ja päättää muista vaalin valmisteluun liittyvistä toimenpiteistä, jollei niistä ole tehty aikaisemmin päätöstä;

4) valita tarvittaessa kolme tai useampia ennakkoäännten laskijoita huolehtimaan ennakkoäännten laskennasta jäljempänä 44 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaalitoimitsijana eikä avustajana. Puolisolla tarkoitetaan aviopuolisoa sekä ehdokkaan kanssa avioliitonomaisissa olosuhteissa tai rekisteröidyssä parisuhteessa elävää henkilöä.

20 §

Äänestyslippu seurakuntavaaleissa

Äänestyslipun tulee olla vakiokokoa 148 x 210 mm. Lipun sisäpuolelle on painettava vaalin yksilöivä otsikko sekä ympyrä, joka on halkaisijaltaan 90 mm ja joka jää lippua taitettaessa taittamattomaksi. Keskellä ympyrää tulee olla selvästi havaittava merkintä Nro .... ehdokkaan numeron merkitsemistä varten. Äänestyslipusta on käytävä selvästi ilmi, miten se taitetaan. Äänestyslipun on turvattava vaalisalaisuuden säilyminen.

Äänestyslipun tulee olla kirkkovaltuuston ja yhteisen kirkkovaltuuston jäsenten vaalissa valkoinen ja seurakuntaneuvoston jäsenten vaalissa oranssi.

Kirkkohallitus huolehtii seurakuntavaalien äänestyslippujen painattamisesta. Poikkeuksellisten seurakuntavaalien äänestyslippujen painattamisesta huolehtii vaalilautakunta.

21 §

Ennakkoäänestyksen ajankohta ja kuulutus ennakkoäänestyksestä

Ennakkoäänestys aloitetaan marraskuun ensimmäistä sunnuntaita seuraavana tiistaina ja se jatkuu saman viikon lauantaihin. Äänestys tapahtuu yhdessä vaalilautakunnan määräämässä paikassa joka päivä kello 9–18 ja muissa paikoissa vaalilautakunnan määrääminä aikoina.

Poikkeuksellisissa seurakuntavaaleissa voidaan äänestää ennakolta vain tämän seurakunnan ennakkoäänestyspaikassa.

Vaalilautakunnan laatima kuulutus ennakkoäänestysajoista ja -paikoista on julkaistava yleisessä tietoverkossa ja pantava tarvittaessa julki seurakunnan ilmoitustaululle.

Kuulutus on julkaistava kahdeksan päivää ennen ennakkoäänestyksen alkamista ja pidettävä nähtävillä ennakkoäänestyksen päättymiseen asti, jollei 48 §:stä muuta johdu. Kuulutuksesta on ilmoitettava lehdessä viimeistään viisi päivää ennen ennakkoäänestyksen alkamista.

22 §

Ennakkoäänestysasiakirjat

Ennakkoäänestyksessä on käytettävä 20 §:ssä tarkoitettua äänestyslippua sekä vaalikuorta, lähetekirjelomaketta ja lähetekuorta, jotka kirkkohallitus valmistuttaa. Seurakunnan käyttäessä 8 §:ssä tarkoitettua ilmoituskorttia se toimii lähetekirjeenä.

23 §

Äänestyksen aloittaminen ennakkoäänestyspaikassa

Äänestäjän on ilmoitauduttava ennakkoäänestyspaikassa vaalitoimitsijalle ja esitettävä selvitys henkilöllisyydestään. Tämän jälkeen hänelle annetaan äänestyslippu kirkkovaltuuston jäsenten vaalia varten tai äänestysliput yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston jäsenten vaaleja varten sekä vaalikuori, lähetekuori ja tarvittaessa lähetekirjelomake.

Oman seurakuntansa alueella olevassa ennakkoäänestyspaikassa äänestäväälle on varattava tilaisuus tutustua seurakuntansa ehdokaslistojen yhdistelmiin.

24 §

Äänestäminen ennakkoäänestyksessä

Äänestäjällä on oikeus äänestää sen seurakunnan ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta, jossa äänestäjä on merkitty äänioikeutetuksi.

Äänestäjän on merkittävä äänestyslippuun ehdokkaan numero niin selvästi, ettei voi syntyä epätietoisuutta siitä, ketä ehdokasta hän tarkoittaa. Merkintä on tehtävä äänestysuojassa tai muutoin siten, että vaalisalaisuus säilyy.

Äänestäjän pyynnöstä vaalitoimitsijan tai vaalilautakunnan jäsenen on avustettava häntä äänestämisessä. Henkilö, jonka kyky tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saa käyttää äänestyksessä apuna valitsemaansa avustajaa. Avustaja on velvollinen tunnollisesti noudattamaan äänestäjän tahtoa ja pitämään salassa äänestyksen yhteydessä saamansa tiedot.

25 §

Lähetekirje

Lähetekirje on osoitettava sen seurakunnan vaalilautakunnalle, jossa äänestäjä ilmoittaa olevansa merkitty äänioikeutettujen luetteloon.

Lähetekirjeen tulee sisältää:

- 1) äänestäjän täydellinen nimi ja henkilötunnus sekä, jos nimi on muuttunut, myös edellinen nimi;
- 2) ilmoitus seurakunnasta, jossa äänestäjä on merkitty äänioikeutettujen luetteloon, ja sen osoitteesta.

Äänestäjän on vaalitoimitsijan läsnä ollessa omakätisesti allekirjoitettava lähetekirjeessä oleva vakuutus siitä, että hän vaalisalaisuuden säilyttäen on itse täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen taitettuna vaalikuoreen.

26 §

Ennakoäänestyksen päättämistoimet

Kun äänestäjä on tehnyt merkintänsä äänestyslippuun, hänen on taitettava se ja vaalitoimitsijan nähden suljettava se taitettuna ja leimaamattomana vaalikuoreen. Toimitsijan on tämän jälkeen leimattava vaalikuori sen seurakunnan leimalla, jossa ennakkoon äänestäminen tapahtuu. Vaalikuoreen ei saa tehdä muita merkintöjä.

Vaalitoimitsijan on lähetekirjeessä todistettava, että äänestys on tapahtunut oikein, ja ilmoitettava ennakoäänestyspaikka sekä päivättävä ja allekirjoitettava todistus. Vaalikuori ja lähetekirje on tämän jälkeen suljettava lähetekuoreen. Vaalitoimitsijan on viivytyksettä lähetettävä lähetekuori sen seurakunnan vaalilautakunnalle, jonka vaalitoimitukseen äänestäjä on osallistunut.

Kaikilla niillä äänestäjillä, jotka ennen ilmoitetun äänestysajan päättymistä ovat saapuvilla odottamassa äänestysvuoroaan, on oikeus äänestää ennen kuin vaalitoimitus siinä äänestyspaikassa lopetetaan. Ilmoitetun äänestysajan päättyessä äänestyspaikka on suljettava. Sulkemisesta on sitä ennen ilmoitettava saapuvilla oleville äänestäjille.

27 §

Ennakkoäänestäjien luettelo

Ennakkoäänestyspaikassa on pidettävä luetteloa äänestäjistä. Luetteloon merkitään äänestäjän nimi ja seurakunta, jossa äänestäjä ilmoittaa olevansa merkitty äänioikeutettujen luetteloon, sekä ennakkoäänestyspäivä. Kirkkohallitus valmistuttaa lomakkeen luetteloa varten.

28 §

Ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastaminen

Vaalilautakunnalle saapuneet ennakkoäänestysasiakirjat tarkastetaan vaalikuoria avaamatta kokouksessa, joka on pidettävä siten, että vaalipäivää edeltävänä perjantaina ennen kello 16 saapuneet ennakkoäänestysasiakirjat ehditään siinä käsitellä. Määräajan jälkeen saapuneet lähetekuoret jätetään niitä avaamatta huomioon ottamatta. Määräajan jälkeen saapuneisiin kuoriin merkitään niiden saapumisajankohta.

Äänestys on jätettävä huomioon ottamatta, jos:

- 1) ennakoon äänestänyttä henkilöä ei ole merkitty äänioikeutettujen luetteloon äänioikeutetuksi;
- 2) lähetekirje on niin puutteellinen tai epäselvä, ettei varmasti voida päätellä, kuka henkilö on äänestänyt;
- 3) vaalikuori on avonainen tai leimaamaton taikka siihen on tehty äänestäjää tai ehdokasta koskeva taikka muu asiaton merkintä;
- 4) henkilö on äänestänyt useaan kertaan.

Jos äänestys jätetään ottamatta huomioon, siitä on tehtävä merkintä vaalilautakunnan pöytäkirjaan, johon on liitettävä vaalikuori sisältöineen sekä lähetekirje ja -kuori.

Jos lähetekirje ja vaalikuori hyväksytään, äänioikeutettujen luetteloon merkitään, että lähetekirjeessä mainittu henkilö on äänestänyt. Samalla vaalikuoren etupuolelle tehdään merkintä, että äänestäjä on todettu äänioikeutetuksi. Hyväksytyt vaalikuoret lasketaan. Lisäksi tarkastetaan, että vaalikuorien lukumäärä on sama kuin äänioikeutettujen luetteloon äänestäneiksi merkittyjen lukumäärä. Hyväksytyt vaalikuoret on lähetekirjeistä erotettuina säilytettävä avaamattomina varmassa tallessa.

29 §

Ennakoäänestys kotona

Äänioikeutettu, jonka kyky liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia, saa äänestää ennakolta kotonaan (*kotiäänestys*) siinä seurakunnassa, jonka äänioikeutettujen luetteloon hänet on merkitty. Kotiäänestyksen yhteydessä voi äänestää myös kotiäänestykseen oikeutetun kanssa samassa taloudessa asuva, omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettu omaishoitaja, jos hänet on merkitty kyseisen seurakunnan äänioikeutettujen luetteloon.

30 §

Kotiäänestyksessä läsnä olevat henkilöt

Kotiäänestyksen toimittamisesta huolehtii yksi vaalitoimitsija. Vaalilautakunnan puheenjohtaja määrää, kenen äänestäjän luokse kukin vaalitoimitsija menee.

Vaalitoimitsijan on huolehdittava, että hänen lisäkseen kotiäänestyksessä on läsnä äänestäjän valitsema tai hyväksymä 18 vuotta täyttänyt henkilö, joka tässä tehtävässä ei toimi vaaliviranomaisena. Vaalissa ehdokkaana oleva henkilö ei voi toimia tässä tehtävässä.

Avustajan käyttöön sovelletaan 19 §:n 2 momenttia ja 24 §:n 3 momenttia.

31 §

Kotiäänestyksen valmistavat toimenpiteet

Kotiäänestykseen oikeutetun on kirjallisesti tai puhelimitse ilmoitettava vaalilautakunnalle halukkuudestaan äänestää ennakolta kotonaan viimeistään ennakoäänestyksen alkamista edeltävänä perjantaina ennen kello 16. Ilmoituksen voi tehdä äänestäjän puolesta tämän valitsema henkilö.

Ilmoituksessa on mainittava:

- 1) äänestäjän täydellinen nimi, henkilötunnus, osoite, seurakunta ja puhelinnumero sekä, milloin ilmoituksen tekee äänestäjän valitsema henkilö, myös tämän nimi, osoite ja puhelinnumero;
- 2) että äänestäjän kyky liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän ilman kohtuuttomia vaikeuksia pääse äänestys- eikä ennakoäänestyspaikkaan ja että hän tämän vuoksi haluaa äänestää ennakolta kotonaan;

3) voiko äänestäjä itse huolehtia siitä, että kotiäänestyksessä on länä 30 §:n 2 momentissa tarkoitettu äänestäjän valitsema henkilö.

Kirjallinen ilmoitus voidaan tehdä käyttäen tarkoitusta varten laadittua lomaketta. Vaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että lomakkeita on kotiäänestystä haluavien äänestäjien saatavilla. Kirjallinen ilmoitus on allekirjoitettava.

Vaalilautakunnan sihteerin on, mikäli mahdollista, tarvittaessa poistettava ilmoituksessa oleva puutteellisuus ja varmistettava, että ilmoituksen on tehnyt siinä mainittu äänestäjä tai tämän valitsema henkilö. Vaalilautakunnan tulee pitää ilmoituksista lueteloa.

32 §

Kotiäänestyksen ajankohta ja kotiäänestyksestä annettavat tiedot

Kotiäänestys tulee toimittaa ennakkoon äänestyspäivinä kello 9 ja 20 välillä. Viimeisenä päivänä äänestys päättyy kello 16.

Vaalilautakunnan puheenjohtajan on huolehdittava siitä, että kotiäänestykseen hakkuutensa ilmoittaneelle äänestäjälle annetaan viipymättä kirjallisesti tai puhelimitse tieto ainakin kahden tunnin tarkkuudella siitä ajankohdasta, jolloin vaalitoimitsija saapuu hänen luokseen. Samalla on mainittava vaalilautakunnan puhelinnumero mahdollista yhteydenottoa varten. Jos vaalitoimitsija on estynyt saapumasta ilmoitettuna ajankohtana, esteestä ja käynnin uudesta ajankohdasta on viipymättä ilmoitettava äänestäjälle.

Äänestäjälle on annettava edellä säädetyllä tavalla tieto siitä, ettei kotiäänestystä toimiteta, jos:

- 1) äänestyksen toimittamiseen vaikuttavaa ilmoituksessa olevaa puutteellisuutta ei ole voitu poistaa;
- 2) ilmoitus vaalilautakunnalle on tehty säädetyin määräajan jälkeen;
- 3) kotiäänestystä ei voida lainkaan toimittaa kulkuyhteyksien katkeamisen tai muun ylivoimaisen esteen vuoksi.

33 §

Kotiäänestyksen keskeyttäminen

Vaalitoimitsijan on keskeytettävä kotiäänestys, jos äänestäjän vaalivapautta tai äänestyksen häiriötöntä kulkua ei voida turvata. Keskeyttämisestä ja, jos äänestystä ei

voida jatkaa, myös sen lopettamisesta on tehtävä merkintä kotiäänestyksistä pidettävään luetteloon.

34 §

Kotiäänestyksen lähetekirje

Lähetekirjeen tulee sisältää 25 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi äänestäjän allekirjoittama vakuutus, että hänen kykynsä liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakkoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia. Edellä 30 §:n 2 momentissa tarkoitettuna äänestyksessä läsnä olevan henkilön on merkittävä lähetekirjeeseen nimikirjoituksensa.

Vaalitoimitsijan on lähetekirjeessä todistettava, että kotiäänestys on tapahtunut siten kuin ennakkoäänestyksestä 21, 23 ja 26 §:ssä säädetään. Vaalitoimitsijan on päivittävä todistus ja allekirjoitettava se. Äänestyslipun sisältävä vaalikuori ja lähetekirje on tämän jälkeen suljettava lähetekuoreen. Vaalitoimitsijan on viipymättä toimitettava lähetekuori vaalilautakunnalle.

Äänestys on jätettävä huomioon ottamatta 28 §:n 2 momentissa säädetystä syystä, tai jos lähetekirjeestä puuttuu äänestyksessä läsnä olleen henkilön nimikirjoitus. Kotiäänestykseen ja siinä noudatettavaan menettelyyn sovelletaan muutoin, mitä ennakkoäänestyksestä säädetään.

35 §

Vaalikuulutus

Vaalilautakunta ilmoittaa vaaleista kuulutuksella, jossa mainitaan vaalien alkamis- ja päättymisaika sekä äänestyspaikat.

Kuulutus julkaistaan yleisessä tietoverkossa ja tarvittaessa seurakunnan ilmoitustaululla viimeistään kahdeksan päivää ennen vaalipäivää. Kuulutus on lisäksi julkaistava lehdessä viimeistään viisi päivää ennen vaalipäivää.

Jos äänestystä ei toimeenpanna 48 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa, tästä on ilmoitettava siten kuin edellä säädetään.

36 §

Äänestystila ja materiaali sekä vaalilautakunnan ja vaaliavustajien läsnäolo

Vaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että vaaleissa on käytettävissä asianmukaiset tilat, vaaliurna, kalusto ja välineet sekä riittävä määrä äänestyslippuja.

Äänestyspaikan odotustiloihin ja äänestysasuoihin on pantava painettuna nähtäväksi kirkkovaltuuston ehdokaslistojen yhdistelmä tai yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston ehdokaslistojen yhdistelmät. Äänestyspaikan ovella tulee olla ilmoitus äänestysajasta.

Äänestyspaikalla pitää vaalia toimitettaessa olla läsnä päätösvaltainen määrä vaalilautakunnan jäseniä. Äänestyspaikalla tulee olla lisäksi yksi tai useampi vaalilautakunnan valitsema, tunnuksella varustettu vaaliavustaja, joka äänestäjän pyynnöstä avustaa häntä merkinnän tekemisessä äänestyslippuun.

37 §

Äänestyksen aloittaminen vaalipäivänä

Vaalipäivänä äänestyksen alkaessa vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan on:

- 1) julistettava vaalitoimitus alkavaksi;
- 2) ilmoitettava, mitkä vaalit toimitetaan, ja annettava muut äänestysmenettelyä koskevat ohjeet;
- 3) näytettävä läsnä oleville, että vaaliurna on tyhjä, ja sen jälkeen suljettava urna.

Vaaliurnaa ei saa avata sen jälkeen, kun se on vaalitoimituksen alussa suljettu, ennen kuin äänestyksen päätyttyä ryhdytään laskemaan ääniä.

Vaalitoimituksessa ei sallita keskustelua.

38 §

Äänestysoikeuden selvittäminen

Äänestäjän on ilmoitauduttava äänestyspaikassa vaalilautakunnalle, jonka tulee huolehtia siitä, ettei äänestäjälle anneta äänestyslippua ennen kuin hänet on todettu äänioikeutetuksi.

Äänestäjä on velvollinen esittämään vaalilautakunnalle selvityksen henkilöllisyydestään.

39 §

Äänestäminen seurakuntavaaleissa

Äänestäjän on merkittävä äänestyslippuun ehdokkaan numero niin selvästi, ettei voi syntyä epätietoisuutta siitä, ketä ehdokasta hän tarkoittaa. Merkintä on tehtävä äänestysuojassa siten, että vaalisalaisuus säilyy.

Tehtyään äänestysmerkintänsä äänestäjän on annettava äänestyslippu taitettuna vaalilautakunnalle leimattavaksi. Leima on lyötävä keskelle taitetun äänestyslipun kääntöpuolta. Äänestäjän on sen jälkeen pantava äänestyslippu vaaliurna. Vaalileimasimena käytetään seurakunnan leimasinta.

Äänestäjän pyynnöstä vaalitoimitsijan tai vaalilautakunnan jäsenen on avustettava häntä äänestämisessä. Henkilö, jonka kyky tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saa käyttää äänestyksessä apuna valitsemaansa avustajaa. Avustajaan sovelletaan, mitä vaalilautakunnan valitsemasta avustajasta 19 §:n 2 momentissa säädetään. Avustaja on velvollinen tunnollisesti noudattamaan äänestäjän tahtoa sekä pitämään salassa äänestyksen yhteydessä saamansa tiedot.

Vaalilautakunta tekee äänioikeutettujen luetteloon merkinnän siitä, että äänestäjä on käyttänyt äänioikeuttaan.

40 §

Äänestys-oikeus äänestysajan päättyessä

Äänioikeutetuilla, jotka ennen ilmoitetun äänestysajan päättymistä ovat äänestyspaikalla saapuvilla odottamassa äänestysvuoroaan, on oikeus äänestää ennen kuin vaalitoimitus lopetetaan. Ilmoitetun äänestysajan päättyessä äänestyspaikka on suljettava. Sulkemisesta on sitä ennen ilmoitettava saapuvilla oleville äänestäjille.

41 §

Vaalitoimituksen keskeyttäminen

Jos vaalitoimitus joudutaan keskeyttämään, vaalilautakunnan on huolehdittava vaaliurnasta ja äänioikeutettujen luettelosta ja pidettävä ne valvottuna.

42 §

Pöytäkirjan pitäminen

Jokaisessa äänestyspaikassa on pidettävä pöytäkirjaa, johon merkitään äänestyksen kulku. Pöytäkirjat liitetään vaalilautakunnan pöytäkirjaan, johon merkitään vaalin

tulos ja liitetään valitusosoitus. Pöytäkirjan allekirjoittavat puheenjohtaja ja sihteeri sekä kunkin äänestyspaikan osalta kaksi siellä läsnä ollutta vaalilautakunnan jäsentä.

43 §

Valitsijayhdistyksen asiamiehen läsnäolo

Valitsijayhdistyksen asiamiehellä tai tämän varamiehellä on oikeus olla läsnä vaalilautakunnan kokouksessa äänestyslippuja laskettaessa ja vaalin tulosta määrättäessä. Läsnä olleista on tehtävä merkintä pöytäkirjaan.

44 §

Äänten laskeminen

Kun vaalipäivän äänestys on julistettu päättyneeksi, vaalilautakunta ottaa ennakoäänestyksessä annetut äänestysliput vaalikuorista, leimaa ne ja niitä avaamatta pudottaa ne vaaliurna.

Jos ennakoääniä on annettu enemmän kuin 50 ja voidaan perustellusti arvioida, että vaalipäivänä äänioikeuttaan käyttää enemmän kuin 50 henkilöä, voidaan ennakoäänestyksessä annettujen, vaalikuorissa olevien äänestyslippujen laskeminen aloittaa vaalipäivänä vaalilautakunnan määräämänä aikana, kuitenkin aikaisintaan kuusi tuntia ennen äänestyksen päättymistä. Ennen laskemisen aloittamista äänestysliput leimataan. Mitättömät äänestysliput erotetaan eri ryhmäksi. Muut äänestysliput jaotellaan siten, että kunkin ehdokkaan hyväksi annetut liput ovat omana ryhmänään. Kusakin ryhmässä olevien äänestyslippujen lukumäärä lasketaan.

Vaalilautakunta ottaa kaikki äänestysliput vaaliurnasta ja laskee sekä äänestyslippujen että äänioikeutettujen luetteloon äänestäneiksi merkittyjen lukumäärän. Sen jälkeen vaalilautakunta erottaa mitättömät äänestysliput omaksi ryhmäkseen. Vaalilautakunta laskee kaikki annetut äänet ottaen huomioon myös ennakoäänestyksessä annetut äänet.

Vaalilautakunnan on suoritettava äänestyslippujen laskenta keskeytyksettä loppuun. Jos äänestyslippujen laskenta tai käsittely keskeytyy, vaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että kaikki laskelmat ja äänestysliput säilytetään valvottuna.

45 §

Äänestyslipun mitättömyys

Äänestyslippu on mitätön, jos:

- 1) vaalikuoressa on useampi kuin yksi samaa vaalia koskeva äänestyslippu;
- 2) äänestyslippuna on käytetty muuta kuin toimitettavaa vaalia varten valmistettua äänestyslippua;
- 3) äänestyslippu on leimaamaton;
- 4) äänestysmerkintä on tehty niin, ettei siitä selvästi ilmene, ketä ehdokasta se tarkoittaa;
- 5) äänestyslippuun on kirjoitettu äänestäjän nimi tai erityinen tuntomerkki taikka siihen on tehty muunlainen asiaton merkintä.

Asiattomana ei pidetä äänestyslippuun tehtyä merkintää, joka ainoastaan selvittää, ketä ehdokasta äänestäjä on tarkoittanut äänestää.

46 §

Ehdokkaiden vertausluvut

Kun vaalilautakunta on laskenut äänet, kunkin valitsijayhdistyksen ehdokaslistan ehdokkaat asetetaan heidän henkilökohtaisten äänimääriensä osoittamaan järjestykseen. Sen jälkeen ensimmäiselle heistä annetaan vertausluvuksi listan koko äänimäärä, toiselle puolet siitä, kolmannelle kolmannes, neljännelle neljännes ja niin edelleen. Vertausluku on laskettava sellaisellekin ehdokkaalle, joka ei ole saanut yhtään henkilökohtaista ääntä.

Jos käy ilmi, että ehdokas ei ole vaalikelpoinen tai on kuollut, tulevat hänelle annetut äänet sen ehdokaslistan hyväksi, jossa hän on ollut ehdokkaana.

47 §

Vaalituloksen määrääminen ja varajäsenet

Äänestyksen tulos lasketaan erikseen kirkkovaltuuston jäsenten, yhteiseen kirkkovaltuustoon kustakin seurakunnasta valittavien jäsenten ja seurakuntaneuvoston jäsenten vaalissa. Tuloksen määräämiseksi kirjoitetaan eri ehdokaslistoilla olevien ehdokkaiden nimet heidän saamiensa vertauslukujen osoittamaan järjestykseen. Kunkin kohdalle merkitään myös hänen vertauslukunsa. Valituksi tulee kussakin vaalissa tämän nimisarjan alusta niin monta ehdokasta, kuin siinä vaalissa on jäseniä valittava.

Ehdokaslistalta valittujen varajäseniksi nimetään kussakin vaalissa esiintyneen saman ehdokaslistan valitsematta jääneet ehdokkaat heidän saamiensa vertauslukujen osoittamassa järjestyksessä.

48 §

Vaali ilman äänestystä

Jos hyväksytyissä ehdokaslistoissa on ehdokkaita yhtä monta kuin on valittavia tai ainakin neljä viidesosaa valittavien määrästä, ehdokkaat tulevat valituiksi ilman äänestystä.

Valitsijayhdistys voi ilmoittaa ehdokaslistan yhteydessä sen varalta, ettei muita hyväksyttäviä ehdokaslistoja anneta, ketkä ehdokkaista tulevat varsinaisiksi jäseniksi ja missä järjestyksessä muut tulevat varajäseniksi ilman äänestystä.

49 §

Vaalin tuloksen vahvistaminen

Vaalilautakunnan on viimeistään kolmantena päivänä seurakuntavaalien päättymisestä pidettävässä kokouksessa vahvistettava vaalin tulos. Vaalin tulos julkaistaan yleisessä tietoverkossa kirkkolain 10 luvun 23 §:ssä säädetyllä tavalla viimeistään kahdeksantena päivänä vaalitoimituksen päättymispäivän jälkeen.

Vaalilautakunnan on ilmoitettava vaalin tuloksesta kirkkovaltuustolle tai yhteiselle kirkkovaltuustolle ja seurakuntaneuvostolle sekä kullekin varsinaiseksi jäseneksi ja varajäseneksi valitulle.

50 §

Vaaliasiakirjojen säilyttäminen

Vaalipöytäkirja ja vaalin tulosta koskevat laskelmat on säilytettävä seurakunnan arkistossa.

Kaikki äänestysliput ja ehdokaslistojen yhdistelmä on seurakuntavaaleissa pantava kunkin vaalin osalta erikseen kestäväään päällykseen, joka on suljettava sinetillä ja säilytettävä arkistossa, kunnes seuraavat vaalit on toimitettu.

Jos vaalista on valitettu, kirkkoherran on hallinto-oikeuden pyynnöstä lähetettävä vaalin äänestysliput 2 momentissa tarkoitettussa sinetöidyssä päällyksessä hallinto-oikeudelle.

Poikkeukselliset seurakuntavaalit

51 §

Kirkkovaltuuston, yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston muodostaminen vaaleja toimittamatta

Kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto ja seurakuntaneuvosto muodostetaan kirkkolain 9 luvun 10 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa uusia vaaleja toimittamatta edellisten vaalien tuloksen perusteella seuraavasti:

- 1) kirkkovaltuusto ja yhteinen kirkkovaltuusto edellisten vaalien kirkkovaltuuston ja yhteisen kirkkovaltuuston ehdokaslistojen perusteella;
- 2) seurakuntaneuvosto edellisten vaalien kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston ehdokaslistojen perusteella sen jälkeen, kun yhteinen kirkkovaltuusto on muodostettu.

Jos edellisen vaalin tuloksena muodostuneessa nimisarjassa ollut henkilö ei enää ole vaalikelpoinen, hänen tilalleen uuteen toimielimeen tulee nimisarjassa seuraava.

Jos yhteisen kirkkovaltuuston ehdokkaita ei ole ollut riittävästi, lisäjäsenet määräytyvät seurakuntaneuvoston ehdokaslistojen perusteella.

Vaalilautakunta tai vaalilautakunnat tekevät 1 momentissa tarkoitetun muodostamispäätöksen ja ilmoittavat siitä siten kuin 49 §:ssä säädetään.

52 §

Muut poikkeukselliset seurakuntavaalit

Tuomiokapituli määrää vaalipäivän ja vaalitoimien määräajat ja määräpäivät, jos:

- 1) kirkkovaltuuston tai seurakuntayhtymässä joko yhteisen kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston vaalia varten ei 13 §:ssä säädettyyn määräaikaan mennessä ole jätetty yhtään hyväksyttävää ehdokaslistaa tai jos hyväksytyissä ehdokaslistoissa on ehdokkaita yhteensä vähemmän kuin neljä viidesosaa valittavien määrästä;
- 2) vaalia tai siihen liittyviä toimia ei ole toimitettu säädettyinä tai määrättyinä aikoina;
- 3) edellä 1 kohdassa tarkoitettujen toimielinten valittujen jäsenten yhteenlaskettu määrä vähenee vaalikauden aikana alle kolme neljäsosaan säädetystä määrästä;
- 4) vaali on valituksen johdosta kumottu;
- 5) ylimääräiset vaalit on tarpeen toimittaa kesken vaalikauden tapahtuvan kirkkolain 9 luvun 10 §:n 1 momentissa tarkoitetun muutoksen johdosta.

Vaalilautakunnan on ilmoitettava 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdassa ja toimielimen puheenjohtajan 3 kohdassa tarkoitetun tilanteen syntymisestä viipymättä tuomiokapitulille.

Vaaleissa valituksi tulleiden luottamushenkilöiden toimikausi kestää kulumassa olevan vaalikauden loppuun.

53 §

Poikkeuksellisten seurakuntavaalien toimittaminen

Jos seurakunta tai osa sen alueesta liitetään toiseen seurakuntaan, on vastaanottavan seurakunnan vaalilautakunnan hoidettava vaalista johtuvat toimet näin muodostetun seurakunnan alueella.

Sen seurakunnan, josta alue siirretään toiseen seurakuntaan, on tarvittaessa annettava vaalilautakunnalle luettelo kaikista niistä äänioikeusiän saavuttaneista seurakunnan jäsenistä, jotka asuvat siirrettävällä alueella.

54 §

Seurakuntavaalit seurakuntajaon muutosta edeltävänä vuonna

Seurakuntajaon muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitettavissa seurakuntavaaleissa noudatetaan uutta seurakuntajakoa. Ehdokkaiden ja vaalilautakuntien jäsenten vaalikelpoisuus luottamustoimeen sekä seurakunnan äänioikeutetun jäsenen kelpoisuus valitsijayhdistyksen perustajajäseneksi määräytyvät tällöin uuden jaon mukaisesti.

Kirkkoherran välitön vaali

55 §

Kirkkoherran välittömän vaalin periaatteet

Sen lisäksi, mitä kirkkolaisissa säädetään, kirkkoherran välitön vaali on salainen.

56 §

Kirkkoherran välittömän vaalin vaalipäivän ja vaalinäytteiden määrääminen

Tehtyään vaaliehdotuksen tuomiokapituli määrää, milloin kirkkoherran välitön vaali on toimitettava, ja ryhtyy muutoinkin tarvittaviin toimiin vaalin toimittamiseksi.

Tuomiokapituli määrää vaaliehdokkaiksi asetetut toimittamaan peräkkäisinä sunnuntaipäivinä vaalinäytteenä pääjumalanpalveluksen tuomiokapitulin määräämässä

kirkossa. Kaksikielisessä seurakunnassa jumalanpalvelus toimitetaan molemmilla kielillä. Tuomiokapituli voi erityisestä syystä vapauttaa vaaliehdokkaan jumalanpalveluksen toimittamisesta.

57 §

Vaaliehdokkaita ja vaalinäytteitä koskeva kuulutus

Tuomiokapituli lähettää kirkkoherralle kuulutuksen, jossa seurakunnalle ilmoitetaan vaalin alkamispäivä, vaaliehdokkaat, heidän ansioituneisuutensa ja päivät, joina he toimittavat vaalinäytteenä pääjumalanpalveluksen.

Kuulutus julkaistaan yleisessä tietoverkossa ja on tarvittaessa pantava julki seurakunnan ilmoitustaululle. Kuulutus on julkaistava kaksi viikkoa ennen ensimmäistä vaalinäytepäivää ja pidettävä nähtävänä vaalitoimituksen päättymiseen saakka.

58 §

Vajaa vaaliehdotus ja vaaliehdotuksen muuttaminen

Jos vaaliehdokas ei ole toimittanut vaalinäytteenä jumalanpalvelusta eikä hän viimeistään määrättyä vaalinäytepäivää seuraavana tiistaina esitä tuomiokapitulille hyväksyttävää syytä tähän, hänet poistetaan vaaliehdotuksesta. Jos menettelylle on ollut hyväksyttävä syy, hän pysyy vaaliehdokkaana toimittamatta jumalanpalvelusta.

Tuomiokapitulin on keskeytettävä vaali, jos joku vaaliehdokkaista menettää vaalikelpoisuutensa ennen kuin viranhoitomääräys virkaan on annettu. Tuomiokapitulin tulee tällöin muuttaa vaaliehdotusta, jollei äänestys ole jo tapahtunut ja joku toinen ole saamassa vaalin tuloksen mukaan viranhoitomääräystä virkaan.

Jos vaaliehdotus tulee vajaaksi ja sen ulkopuolelle on jäänyt kelpoisuusvaatimukset täyttäviä hakijoita, jotka ilmoittavat pysyvänsä hakemuksessaan, tuomiokapitulin tulee tehdä uusi vaaliehdotus.

59 §

Vaalilautakunta

Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto asettaa vaalilautakunnan kirkkoherran välittömän vaalin toimittamista varten. Jos seurakunta jaetaan äänestysalueisiin, vaalilautakunta jakautuu jaostoihin. Vaalilautakuntaan ja sen jaostoon sovelletaan, mitä seurakuntavaalien vaalilautakunnasta ja sen jaostosta säädetään.

60 §

Kirkkoherran välittömän vaalin ajankohta, äänestyspaikka ja ennakkoäänestys

Kirkkoherran välitön vaali aloitetaan viimeistä vaalinäytepäivää seuraavana toisena sunnuntaina jumalanpalveluksen jälkeen ja päätetään joko samana päivänä tai sitä seuraavana maanantaina. Seurakunnan vaalilautakunta määrää ennen ensimmäistä vaalinäytepäivää, minä aikoina äänestys suoritetaan. Vaalilautakunta määrää äänestyspaikat ja vaalihuoneistot.

Ennakkoäänestys kirkkoherran välittömässä vaalissa alkaa viimeistä vaalinäytepäivää seuraavan sunnuntain jälkeisenä maanantaina ja päättyy saman viikon perjantaina. Ennakkoäänestys järjestetään vain siinä seurakunnassa, jonka kirkkoherra vaalilla valitaan, joka päivä kirkkoherranvirastossa tai seurakunnan toimistossa kello 9–18 ja lisäksi vaalilautakunnan määräämänä aikana muussa paikassa sekä kotiäänestyksenä.

61 §

Äänioikeutettujen luettelo kirkkoherran välittömässä vaalissa

Kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeutettujen luettelo on laadittava viimeistään 55 päivää ennen ensimmäistä vaalipäivää ja tarkistettava kahden päivän kuluessa. Turvakiellon merkitsemiseen äänioikeutettujen luetteloon sovelletaan kirkkolain 9 luvun 18 §:n 1 momenttia. Äänioikeutettujen luetteloon ja seurakunnan jakautumiseen äänestysalueisiin sovelletaan muutoin 4–8 §:ää.

Vaalilautakunnan oikeuteen oikaista äänioikeutettujen luetteloä sovelletaan kirkkolain 9 luvun 19 §:ää. Muutokset on tehtävä viimeistään 16. päivänä ennen ensimmäistä vaalipäivää ennen kello 16.

Äänioikeutettujen luetteloä koskevat kirkkolain 12 luvun 6 §:ssä tarkoitettut oikaisuvaatimukset käsitellään kaksi viikkoa luettelon nähtävillä pitämisen päättymisen jälkeen pidettävässä vaalilautakunnan kokouksessa.

Äänioikeutettujen luettelo on lainvoimainen 16. päivänä ennen ensimmäistä vaalipäivää kello 16 lukien.

62 §

Vaalikuulutus kirkkoherran välittömässä vaalissa

Vaalilautakunta laatii kuulutuksen kirkkoherran välittömästä vaalista ja sen alkamisesta sekä äänestyspaikoista ja -ajoista. Kuulutus on julkaistava yleisessä tietoverkossa ja tarvittaessa seurakunnan ilmoitustaululla sekä pidettävä nähtävillä viimeisestä vaalinäytepäivästä lukien äänestyksen päättymiseen asti. Lisäksi kuulutus on julkaistava lehdessä viimeistään viisi päivää ennen ennakoöänestyksen alkamista.

63 §

Äänestyslippu kirkkoherran välittömässä vaalissa

Vaalilautakunnan painattamassa äänestyslipussa tulee olla omissa sarakkeissaan kunkin vaaliehdokkaan nimi, virka-asema ja arvo. Äänestyslipusta on käytävä ilmi, miten se taitetaan, ja sen on turvattava vaalisalaisuuden säilyminen.

64 §

Äänestyspaikan ilmoitukset

Äänestyspaikan odotustiloihin ja jokaiseen äänestysuojaan on pantava nähtäväksi ilmoitus vaaliehdokkaista. Ilmoitus ei saa muistuttaa äänestyslippua.

65 §

Äänestäminen kirkkoherran välittömässä vaalissa

Äänestäjän on tehtävä selvästi näkyvä merkintä äänestyslipun siihen sarakkeeseen, jossa hänen äänestämänsä ehdokkaan nimi on.

66 §

Äänten laskeminen, vaalin tuloksen vahvistaminen ja siitä ilmoittaminen

Kun äänestys on julistettu päättyneeksi, äänestysliput otetaan vaaliurnasta ja äänestyslippujen lukumäärä ja vaaliluetteloon äänestäneiksi merkittyjen lukumäärä lasketaan. Sen jälkeen 45 §:n nojalla mitättömät äänestysliput erotetaan eri ryhmäksi ja kunkin ehdokkaan saamat äänet lasketaan. Äänten laskemiseen ja vaalin tuloksen vahvistamiseen sovelletaan 44 ja 49 §:ää.

Kirkkoherran välittömän vaalin pöytäkirja kirjoitetaan kahtena kappaleena. Vaalilautakunta lähettää pöytäkirjan toisen kappaleen tuomiokapitulille ja pöytäkirjanotteet

valitusosoituksineen vaaliehtokkaille. Kirkkoherran välittömän vaalin tuloksen vahvistamista koskevan päätöksen tiedoksiantoon asianosaiselle ja päätöksen tiedoksisaamiseen sovelletaan kirkkolain 10 luvun 24 §:ää.

Kaikki äänestysliput on pantava kestävään päällykseen, joka on suljettava ja säilytettävä kirkkoherranvirastossa vähintään neljä vuotta.

67 §

Muut kirkkoherran välittömään vaaliin sovellettavat säännökset

Kirkkoherran välittömän vaalin toimittamiseen, ennakkoäänestykseen, kotiäänestykseen ja äänestämiseen sovelletaan muutoin 19, 21–34 ja 36–42 §:ää.

Yhteisen kirkkoherran välittömän vaalin toimittamiseen sovelletaan kirkkoherran välitöntä vaalia koskevia säännöksiä. Vaalinäytteenä toimitettava pääjumalanpalvelus ja äänestys toimitetaan kaikissa niissä seurakunnissa, joita yhteisen kirkkoherran välitön vaali koskee.

Hiippakunnassa toimitettavat vaalit

68 §

Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaalien ajankohta

Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaalit toimitetaan 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen seurakuntavaalien toimittamista seuraavan toisen vuoden helmikuun toisena tiistaina. Vaaleissa saa äänestää ennakkoon niin kuin siitä jäljempänä säädetään.

69 §

Hiippakunnan vaalilautakunta

Tuomiokapituli asettaa kirkkolain 9 luvun 16 §:n 3 momentissa tarkoitetun vaalilautakunnan hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleja edeltävän vuoden syyskuun aikana. Tuomiokapituli ilmoittaa vaalilautakunnan asettamisesta seurakunnille ja hiippakunnan papeille. Tuomiokapituli määrää lautakunnan sihteerin ja huolehtii lautakunnan kansliatehtävistä.

Vaalilautakunta valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan. Puheenjohtaja ja sihteeri allekirjoittavat pöytäkirjan ja toimituskirjat. Vaalilautakunta valitsee kaksi pöytäkirjantarkastajaa, jollei pöytäkirjaa voida tarkastaa kokouksessa.

70 §

Äänioikeutettujen luettelot hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Tuomiokapituli laatii luettelon äänioikeutetuista papeista ja toimittaa sen vaaleja edeltävän vuoden lokakuun loppuun mennessä vaalilautakunnalle. Vaalilautakunta toimittaa kullekin lääninrovastille otteen luettelosta viimeistään joulukuun 15 päivänä.

Kirkkoherra toimittaa vaaleja edeltävän vuoden lokakuun loppuun mennessä vaalilautakunnalle luettelon kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston jäsenistä ja seurakunnasta valituista yhteisen kirkkovaltuuston jäsenistä. Jäseneksi valitun papin sijasta luetteloön merkitään 47 §:n 2 momentissa tarkoitettu varajäsen, jonka on oltava maallikko.

71 §

Maallikkojäsenten ja maallikkoedustajien vaalien äänimäärät

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenten ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajien vaalien tulosta määrättäessä ehdokkaille suhteutetaan kussakin seurakunnassa annettujen äänten määrä sekä seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärään että sen kirkkovaltuuston jäsenmäärään tai sen seurakuntaneuvoston jäsenten ja seurakunnasta valittujen yhteisen kirkkovaltuuston jäsenten yhteenlaskettuun luottamushenkilöpaikkojen määrään. Kunkin seurakunnan äänioikeutetuilla on yhteensä neljä ääntä ja lisäksi yksi ääni kutakin seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärän täyttä tuhatta kohti. Tämä äänimäärä jaetaan kussakin seurakunnassa äänioikeutettujen kesken kolmen desimaalin tarkkuudella.

Seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärällä tarkoitetaan vaaleja edeltävän vuoden viimeisen päivän lukumäärää. Jos uusi seurakunta on perustettu tai seurakuntajakoa on muutoin muutettu vaalivuoden alusta lukien, lukumäärä määräytyy uuden jaon mukaisesti.

Kirkkoherra lähettää vaalilautakunnalle vaalivuoden tammikuun 25 päivään mennessä ilmoituksen seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärästä. Vaalilautakunta laskee ja vahvistaa vaalivuoden helmikuun 1 päivään mennessä erikseen jokaisen seurakunnan kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston ja yhteisen kirkkovaltuuston jäsenen äänimäärän.

Seurakunnittain laadittava yhdistelmä merkitään vaalilautakunnan pöytäkirjaan. Yhdistelmä laaditaan läsnä olevien jäsenten lukumäärästä, kirkkovaltuuston jäsenten

tai seurakuntaneuvoston ja seurakunnasta valittujen yhteisen kirkkovaltuuston jäsenten lukumäärästä, seurakunnan äänioikeutettujen yhteisestä äänimäärästä ja siitä, miten se jakaantuu äänioikeutettujen kesken.

72 §

Asiakirjojen lähettäminen

Vaalilautakunnalle osoitetut asiakirjat on toimitettava tuomiokapitulille. Tuomiokapituli antaa asiakirjat vaalilautakunnalle.

Ahvenanmaan maakunnan seurakunnista valittavan maallikkojäsenen ja maallikkoedustajan vaalia koskevat asiakirjat lähetetään rovastikunnan lääninrovastille.

73 §

Ehdokasasettelu hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Oikeus asettaa ehdokkaita on valitsijayhdistyksellä, jonka on perustanut vähintään kolme hiippakuntavaltuuston pappisjäsenten ja kirkolliskokouksen pappisedustajien vaalissa äänioikeutettua sekä vähintään kymmenen maallikkojäsenten ja maallikkoedustajien vaalissa äänioikeutettua. Ehdokaslistassa saadaan nimetä enintään kolme kertaa niin monta ehdokasta kuin hiippakunnasta siinä vaalissa valitaan.

Perustamisasiakirja ehdokaslistoineen on toimitettava tuomiokapitulille viimeistään vaalivuotta edeltävän marraskuun 15 päivänä ennen kello 16, jollei 10 luvun 1 §:n 2 momentista muuta johdu. Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirjaan, ehdokaslistaan ja sen julkaisemiseen, asiamiehen vakuutukseen, ehdokkaiden kirjalliseen suostumukseen ja vaaliin ilman äänestystä sovelletaan 11 §:n 2 momenttia sekä 12, 18 ja 48 §:ää.

74 §

Ehdokasasettelu Ahvenanmaalla hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Ahvenanmaan maakunnan seurakunnista valittavan hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenen ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajan vaaleissa valitsijayhdistyksen perustamisasiakirjassa on nimettävä ehdokaslistassa yksi ehdokas jäseneksi ja yksi edustajaksi sekä yksi ensimmäiseksi varajäseneksi ja yksi ensimmäiseksi varaedustajaksi sekä yksi toiseksi varajäseneksi ja yksi toiseksi varaedustajaksi. Ehdokaslistojen yhdistelmässä numeroidaan vain ehdokaslistat.

Jos vaaleja varten jätetään vain yksi ehdokaslista, siinä mainitut ehdokkaat tulevat valituiksi ilman äänestystä.

Jos maallikkojäsenen tai maallikkoedustajan sekä molempien varajäseniksi tai varaedustajiksi valittujen luottamushenkilöpaikat tulevat avoimiksi tai jos vaaleja varten ei ole jätetty yhtään ehdokaslistaa, toimitetaan uudet vaalit tuomiokapitulin määräämänä aikana.

75 §

Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaalien perustamisasiakirjojen käsitteleminen

Viimeistään vaalivuotta edeltävän marraskuun 30 päivänä pidettävässä vaalilautakunnan kokouksessa tarkastetaan valitsijayhdistysten perustamisasiakirjat ehdokaslistoineen ja liitteineen.

Valitsijayhdistyksen perustamisessa tai ehdokasasettelussa tapahtuneiden virheiden oikaisuun sovelletaan 14 ja 15 §:ää.

76 §

Perustamisasiakirjojen hyväksyminen ja ehdokaslistojen yhdistelmien laatiminen

Vaalivuotta edeltävän joulukuun 15 päivänä pidettävässä vaalilautakunnan kokouksessa tehdään kaikkien vaalien osalta erikseen oikaisumenettelyn aiheuttamat korjaukset, numeroidaan ehdokaslistat ja ehdokkaat sekä laaditaan ehdokaslistojen yhdistelmät soveltaen 16 §:n 1 ja 2 momenttia ja 17 §:n 1 ja 2 momenttia.

Kirkolliskokousedustajien vaaleissa ehdokaslistat ja ehdokkaat numeroidaan siten, että ehdokkaiden numerointi jatkuu hiippakuntavaltuuston jäsenten vaalien viimeisestä numerosta.

77 §

Äänestyslippu ja muut vaaliasiakirjat hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Äänestyslippujen tulee olla sellaisia kuin 20 §:n 1 momentissa säädetään. Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenten vaalissa äänestysliput painetaan vihreälle ja pappisjäsenten vaalissa keltaiselle paperille sekä kirkolliskokouksen maallikkoedustajien vaalissa valkoiselle ja pappisedustajien vaalissa siniselle paperille.

Kirkkohallitus toimittaa vaalilautakunnille tarvittavat vaaliasiakirjat ja äänestysliput. Vaalilautakunta huolehtii ehdokaslistojen yhdistelmien painattamisesta sekä niiden ja vaaleissa käytettävien äänestyslippujen jakelusta.

Ehdokaslistojen yhdistelmään käytettävän paperin värin tulee olla sama kuin vastaavassa äänestyslipussa.

78 §

Vaalikokoukset hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenten ja kirkolliskokouksen pappisedustajien vaaleissa äänestetään kunkin rovastikunnan pappien kokouksessa. Piispa äänestää tuomiorovastikunnassa.

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenten ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajien vaaleissa äänestetään kunkin seurakunnan kirkkovaltuuston maallikkojäsenten kokouksessa tai seurakuntaneuvoston ja seurakunnasta yhteiseen kirkkovaltuustoon valittujen maallikkojäsenten yhteisessä kokouksessa. Tämän kokouksen kutsuu koolle kirkkoherra ja puheenjohtajana toimii seurakuntaneuvoston varapuheenjohtaja. Jos sama henkilö on jäsenenä sekä yhteisessä kirkkovaltuustossa että seurakuntaneuvostossa, hänen sijaansa seurakuntaneuvostossa kutsutaan 47 §:n 2 momentissa tarkoitettu varajäsen.

79 §

Ennakkoäänestys hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Jos pappi ei voi saapua rovastikunnan pappien vaalikokoukseen tai maallikkojäsen ja maallikkoedustajan vaalissa äänioikeutettu ei voi saapua seurakunnan vaalikokoukseen, hän saa lähettää taitetun äänestyslippunsa vaalin toimittajalle suljetussa kuoressa, jonka päälle hän on merkinnyt nimensä ja sen, että siinä on hänen äänestyslippunsa.

Vaalikokouskutsussa on ilmoitettava ennakkoäänestysmahdollisuudesta ja sen käyttämisen tavasta. Kutsun mukana on toimitettava ennakkoäänestyksessä tarvittava aineisto.

80 §

Vaalikokousten valmistelutoimet

Kirkkoherran on huolehdittava siitä, että seurakunnassa valmistellaan hiippakunta-valtuuston maallikkojäsenten ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajien vaalit. Tällöin on varmistuttava siitä, että vaaleissa on käytettävissä:

- 1) vaalihuoneeseen nähtäville pantavat ehdokaslistojen yhdistelmät;
- 2) äänestyslippuja, vaalileimasin, jona käytetään seurakunnan leimasinta, vaaliruuna sekä sinetöimis- ja muut tarpeelliset välineet.

Ennen maallikkojäsenten ja maallikkoedustajien vaalien aloittamista kirkkovaltuuston puheenjohtajan tai seurakuntaneuvoston varapuheenjohtajan on meneteltävä siten kuin 37 §:n 1 momentissa säädetään. Vaalitoimituksessa ei sallita ehdokkaita koskevaa keskustelua.

Lääninrovastilla on pappisjäsenten ja pappisedustajien vaalien osalta 1 ja 2 momentissa mainitut tehtävät.

81 §

Äänestäminen hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Äänestämiseen ja äänestyslipun leimaamiseen sovelletaan 39 §:ää. Ahvenanmaan maakunnan seurakunnista valittavan hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenen ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajan vaaleissa kukin äänioikeutettu äänestää 74 §:n mukaista ehdokaslistaa.

Äänestyksen alkaessa ennakköäänenä annetun äänestyslipun vaalikuori, jollei sitä 3 momentin mukaan ole jätettävä avaamatta, on vaalisalaisuus säilyttäen avattava. Äänestyslippu on leimattava ja sitä lukematta pantava samaan urnaan kuin muut äänestysliput.

Jollei äänestäneellä ole äänioikeutta, puheenjohtajan on pantava vaalitoimituksessa annettu äänestyslippu avaamattomana äänestäneen nimellä varustettuun erilliseen suljettuun kuoreen ja jätettävä 2 momentissa tarkoitettu vaalikuori avaamatta sekä lähetettävä kuoret vaalilautakunnalle. Puheenjohtajan ratkaisun perusteet on merkittävä pöytäkirjaan.

82 §

Äänestyksen päättämistoimet ja vaalikokouksen pöytäkirja

Äänestyksen päätyttyä on laskettava annettujen äänestyslippujen lukumäärä avaamatta niitä ja tekemättä niihin mitään merkintöjä. Tämän jälkeen äänestysliput suljetaan sinetöityyn päällykseen ja toimitetaan viivytyksettä vaalilautakunnalle.

Vaalitoimituksessa pidetään pöytäkirjaa, johon merkitään äänioikeuttaan käyttäneet, äänestyslippujen lukumäärä ja mitä vaalitoimituksessa on tapahtunut. Pöytäkirjan allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri. Pöytäkirja on heti tarkastettava ja lähetettävä vaalilautakunnalle yhdessä äänestyslippujen kanssa.

83 §

Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaalien tulosten laskeminen ja vahvistaminen

Vaalilautakunta avaa sinetöidyt päällykset ja laskee vaalien tulokset soveltaen, mitä seurakuntavaalien tuloksen laskemisesta säädetään.

Vaalilautakunta vahvistaa kunkin vaalin tuloksen erikseen helmikuun kolmantena maanantaina.

84 §

Vaalien tulosten ilmoittaminen ja valtakirjojen antaminen

Vaalilautakunta ilmoittaa vaalien tulokset seurakunnille sekä valittujen nimet ja osoitteet kirkkohallitukselle ja tuomiokapitulille.

Vaalilautakunta antaa valtakirjan jäseniksi ja edustajiksi valituille. Jos vaalin tulosta valituksen vuoksi oikaistaan tai varajäsen tulee jäseneksi tai edustajaksi, valtakirjan antaa tuomiokapituli.

Saamelaiskäräjät ilmoittaa hiippakuntavaltuuston saamelaisjäsenen ja kirkolliskokouksen saamelaisten edustajan sekä heidän varajäsentensä nimet ja osoitteet kirkkohallitukselle ja Oulun hiippakunnan tuomiokapitulille sekä antaa jäsenelle ja edustajalle valtakirjan. Samoin menetellään, jos vaalin tulosta valituksen johdosta oikaistaan tai varajäsen tulee jäseneksi tai edustajaksi.

85 §

Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaalien
vaaliasiakirjojen säilyttäminen

Vaalipöytäkirja ja vaalien tuloksia koskevat laskelmat on säilytettävä tuomiokapitulien arkistossa.

Vaaleissa käytetyt äänestysliput ja ehdokaslistojen yhdistelmät on pantava kestävästi päällykseen erikseen jokaisen neljän vaalin osalta. Päällykset on suljettava sineillä ja säilytettävä tuomiokapitulissa, kunnes seuraavat vaalit on toimitettu.

86 §

Piispan vaali ja äänioikeus

Piispan vaali on välitön ja salainen. Vaalissa ovat äänioikeutettuja:

1) hiippakunnan papit;

2) hiippakunnan lehtorit;

3) hiippakunnasta hiippakuntavaltuustoon valitut maallikkojäsenet, kirkolliskokoukseen valitut maallikkoedustajat ja kirkkohallitukseen valittu maallikkojäsen;

4) saamelaiskäräjien kirkolliskokoukseen valitsema edustaja Oulun hiippakunnan piispan vaalissa;

5) hiippakunnan seurakuntien maallikkovalitsijat;

6) hiippakunnan tuomiokapitulien lakimiesasessori ja maallikkojäsen.

Seurakuntien kirkkovaltuustojen ja seurakuntaneuvostojen maallikkojäsenet valitsevat niin monta 5 kohdassa tarkoitettua maallikkovalitsijaa, että 1 momentin 3–6 kohdassa tarkoitettuja äänioikeutettuja on yhteensä yhtä monta kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja äänioikeutettuja pappeja ja lehtoreita yhteensä.

Arkkipiispan vaalissa äänioikeus on lisäksi muiden hiippakuntien kirkolliskokousedustajilla ja saamelaiskäräjien valitsemalla kirkolliskokousedustajalla sekä hiippakuntavaltuustojen, tuomiokapitulien ja kirkkohallituksen jäsenillä. Vaalin tulosta laskettaessa 1 momentissa tarkoitettujen arkkhiippakunnan äänioikeutettujen äänten painoarvoa vähennetään sen mukaan kuin 95 §:n 2 momentissa säädetään.

87 §

Piispan vaalin vaalitoimien aloittaminen ja äänioikeutettujen
lukumäärän määräytyminen

Tuomiokapituli määrää piispan vaalin ajankohdan ja antaa siitä tiedon kirkkoherroille ja lääninrovasteille sekä arkkipiispan vaalista myös muille tuomiokapituleille ja kirkkohallitukselle. Vaali toimitetaan aikaisintaan 30 päivän kuluttua valitsijayhdistyksen perustamisasiakirjojen hyväksymistä koskevan 91 §:n 2 momentissa säädetyn määräajan päättymisestä.

Edellä 86 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu pappien ja lehtorien lukumäärä määräytyy tuomiokapitulin 88 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöstä edeltävän kuukauden alun tilanteen mukaan.

Kirkkoherra huolehtii siitä, että kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston maallikkojäsenet valitsevat 86 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettut maallikkovalitsijat, ja ilmoittaa vaalin tuloksen tuomiokapitulille ja lääninrovastille. Jokainen seurakunta valitsee ainakin yhden maallikkovalitsijan. Muut maallikkovalitsijat valitaan seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärien suhteessa tuomiokapitulin määräämän jaon mukaisesti. Lukumäärät määräytyvät vaalin määräämistä edeltävän vuoden viimeisen päivän tilanteen mukaan.

88 §

Piispan vaalissa äänioikeutettujen luettelot

Tuomiokapitulin on viipymättä laadittava rovastikunnittain luettelo piispan vaalissa äänioikeutetuista papeista ja lähetettävä kullekin lääninrovastille ote luettelosta. Tuomiokapitulin on luettelon perusteella määrättävä 86 §:n 2 momentissa tarkoitettujen valitsijoiden lukumäärä ja jako seurakuntien kesken ja ilmoitettava siitä viipymättä kirkkoherroille.

Lääninrovasti laatii 1 momentissa tarkoitettun otteen ja 87 §:n 3 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten perusteella luettelon niistä henkilöistä rovastikunnassa, joilla 86 §:n 1 momentin mukaan on äänioikeus piispan vaalissa. Oulun hiippakunnan piispan vaalia varten tuomiokapitulin on ilmoitettava, mihin rovastikuntaan saamelaiden edustaja kuuluu.

Arkkipiispan vaalia varten kukin tuomiokapituli laatii luettelon niistä henkilöistä, joilla hiippakunnassa on 86 §:n 3 momentin mukaan äänioikeus arkkipiispan vaalissa. Arkkihiippakunnan lääninrovastit liittävätkin 2 momentissa tarkoitettuun luetteloon ne

hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet, kirkolliskokoukseen valitut maallikkoedustajat ja kirkkohallituksen jäsenet, jotka asuvat rovastikunnan alueella.

89 §

Äänioikeuden käyttäminen arkkipiispan ja piispan vaalissa

Arkkipiispan vaalissa ja piispan vaalissa kukin äänioikeutettu saa äänestää yhtä ehdokkaaksi asetettua pappia.

Kun äänioikeutetulla on arkkipiispan vaalissa äänioikeus usealla perusteella, sitä käytetään seuraavasti:

1) piispa äänestää kirkolliskokousedustajana, jolloin tuomiokapitulin jäsenenä äänioikeutta käyttää pappisvarajäsen;

2) kirkkohallituksen jäsen, joka ei ole piispa, äänestää kirkkohallituksen jäsenenä, jolloin kirkolliskokousedustajana tai hiippakuntavaltuuston taikka tuomiokapitulin jäsenenä äänioikeutta käyttää varaedustaja tai varajäsen;

3) muu äänioikeutettu, jolla on äänioikeus sekä kirkolliskokousedustajana että hiippakuntavaltuuston jäsenenä tai sekä kirkolliskokousedustajana että tuomiokapitulin jäsenenä, äänestää kirkolliskokousedustajana, jolloin hiippakuntavaltuustossa tai tuomiokapitulissa äänioikeutta käyttää varajäsen.

Piispan vaaliin sovelletaan 2 momentin 2 ja 3 kohtaa.

90 §

Valitsijayhdistykset ja ehdokasasettelu piispan vaalissa

Tuomiokapituli määrää ehdokasasettelun alkamispäivän kahden viikon kuluessa valitsijoita koskevien ilmoitusten saapumisesta ja lähettää valitsijoiksi valittujen luettelon hiippakunnan seurakunnille.

Oikeus asettaa ehdokas piispan vaalissa on valitsijayhdistyksellä, jonka muodostaa vähintään 30 tässä vaalissa äänioikeutettua henkilöä. Henkilö saa olla perustajajäsenenä vain yhdessä valitsijayhdistyksessä. Ehdokashakemuksessa saadaan nimetä yksi pappi, joka on antanut kirjallisen suostumuksensa ehdokkuudelleen. Valitsijayhdistyksen on toimitettava perustamisasiakirja ehdokashakemuksineen tuomiokapitulille kahden kuukauden kuluessa ehdokasasettelun alkamispäivästä.

Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirjaan ja asiamiehen vakuutukseen sekä ehdokkaan kirjalliseen suostumukseen sovelletaan 12 §:ää.

Jos vaalissa on asetettu vain yksi ehdokas, hän tulee valituksi piispaksi ilman vaalia.

91 §

Piispan vaalin perustamisasiakirjojen hyväksyminen ja vaalin valmistelutoimet

Ehdokasasettelun päätyttyä tuomiokapituli tarkastaa kahden viikon kuluessa perustamisasiakirjat ehdokashakemuksineen ja liitteineen sekä varaa tarvittaessa valitsijayhdistyksen asiamiehelle tilaisuuden kahden viikon kuluessa oikaista asiakirjoissa oleva virhe. Virheiden oikaisuun sovelletaan 14 ja 15 §:ää.

Tuomiokapitulin on kahden viikon kuluessa oikaisumenettelylle varatun määräajan päättymisestä:

- 1) tehtävä oikaisumenettelyn aiheuttamat korjaukset perustamisasiakirjoihin;
- 2) laadittava luettelo vaalikelpoisista ehdokkaista;
- 3) laadittava ehdokasluettelo arpomalla ehdokkaiden järjestys ja numeroimalla ehdokkaat juoksevassa järjestyksessä numerosta 2 alkaen;
- 4) toimitettava ehdokasluettelo lääninrovasteille.

Tuomiokapituli huolehtii ehdokasluettelon ja äänestyslippujen painattamisesta. Äänestyslippujen tulee olla sellaisia kuin 20 §:n 1 momentissa säädetään.

92 §

Piispan vaalin toimittaminen

Äänestys toimitetaan rovastikunnissa samanaikaisesti koko hiippakunnassa lääninrovastin puheenjohdolla. Lääninrovastin ollessa estynyt tai esteellinen puheenjohtajana toimii virassa vanhin kirkkoherra. Piispa ja lakimiesasessori äänestävät tuomiorovastikunnassa ja tuomiokapitulin maallikkojäsen seurakuntansa rovastikunnassa.

Lääninrovasti kutsuu rovastikuntansa äänioikeutetut vaalikokoukseen.

Arkkipiispan vaalissa arkkihiippakunnassa äänestetään siten kuin 1 momentissa säädetään. Muissa hiippakunnissa arkkipiispan vaalissa äänioikeutetut äänestävät tuomiokapitulissa piispan puheenjohdolla soveltaen, mitä äänestämisestä rovastikunnassa säädetään.

93 §

Äänestäminen piispan vaalissa

Äänestämiseen ja äänestyslipun leimaamiseen sovelletaan 39 §:ää. Vaalitoimituksessa ei sallita ehdokkaita koskevaa keskustelua.

Äänioikeutettu, joka ei voi saapua vaalitoimitukseen, saa äänestää ennakkoon lähettämällä taitetun äänestyslippunsa vaalin toimittajalle suljetussa kuoressa, jonka päälle hän on merkinnyt nimensä ja sen, että siinä on hänen äänestyslippunsa. Kuori on, jollei sitä 3 momentin mukaan ole jätettävä avaamatta, avattava äänestyksen alkaessa vaalisalaisuus säilyttäen. Äänestyslippu on leimattava ja sitä lukematta pantava samaan uurnaun kuin muut äänestysliput.

Jollei äänestäneellä ole äänioikeutta, puheenjohtajan on pantava vaalitoimituksessa annettu äänestyslippu avaamattomana tämän nimellä varustettuun erilliseen suljettuun kuoreen tai jätettävä 2 momentissa tarkoitettu kuori avaamatta sekä lähettävä kuoret tuomiokapitulille. Puheenjohtajan ratkaisun perusteet on merkittävä pöytäkirjaan.

Äänestyslippu on mitätön, jos siinä on asiaton merkintä.

94 §

Piispan vaalin pöytäkirja

Vaalitoimituksessa pidetään pöytäkirjaa, johon merkitään äänestyslippujen lukumäärä, ketkä ovat äänestäneet vaalikokouksessa ja ketkä ennakoäänestyksessä, kuinka monta ääntä kukin ehdokas on saanut sekä vaalitoimituksen kulku. Pöytäkirjan allekirjoittavat puheenjohtaja ja pöytäkirjanpitäjä. Sen tarkastaa kaksi vaalitoimituksessa valittua tarkastajaa.

Puheenjohtajan on lähetettävä äänestysliput ja pöytäkirja tuomiokapituliin suljetussa päällyksessä, johon on merkittävä sen sisältö ja lähettäjä.

95 §

Piispan vaalin tuloksen laskeminen

Tuomiokapituli avaa istunnossaan vaaliasiakirjat sisältävät päällykset ja laskee annetut äänet. Tuomiokapitulini on ratkaistava, otetaanko 93 §:n 3 momentissa tarkoitettu äänestyslippu huomioon ääntenlaskennassa ja onko jokin äänestyslippu mitätön 93 §:n 4 momentin perusteella.

Arkkipiispan vaalissa arkkihiippakunnan äänioikeutettujen antamat äänet jaetaan luvulla kolme. Tämä luku laskettuna yhteen ehdokkaan saamien muiden äänien kanssa on ehdokkaan äänimäärä.

96 §

Piispan vaalin tuloksen vahvistaminen ja uuden vaalin toimittaminen

Jos jonkun ehdokkaan äänimäärä on yli puolet ehdokkaiden yhteen lasketusta äänimäärästä, hän tulee valituksi ja tuomiokapituli vahvistaa vaalin tuloksen. Tuomiokapituli ilmoittaa vaalin tuloksen pöytäkirjanotteella ehdokkaille ja valitsijayhdistysten asiamiehille. Vaalin tulos on valitusosoituksineen julkaistava yleisessä tietoverkossa kirkkolain 10 luvun 25 §:ssä säädetyllä tavalla. Ehdokkaana olleen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä siitä, kun tuomiokapitulin pöytäkirja on julkaistu yleisessä tietoverkossa.

Jollei kukaan ehdokkaista ole saanut 1 momentin mukaista enemmistöä äänistä, tuomiokapituli määrää toimitettavaksi uuden vaalin kahden suurimman äänimäärän saaneen ehdokkaan välillä tuomiokapitulin määräämänä päivänä. Uusi vaali on toimitettava 30 päivän kuluessa ensimmäisestä vaalista siten kuin vaalin toimittamisesta säädetään 92–94 §:ssä. Äänten laskemiseen ja vaalin tuloksen vahvistamiseen sovelletaan 1 momenttia ja 95 §:ää.

97 §

Piispan vaalin keskeytyminen

Jos piispan vaalissa ehdokkaaksi asetettu kuolee tai tulee pysyvästi estyneeksi ennen ensimmäisen vaalin vaalitoimituksen päättymistä, piispan valitsemiseen on ryhdyttävä uudelleen niin pian kuin mahdollista. Samoin on meneteltävä, jos uudessa vaalissa oleva ehdokas tai piispaksi valittu kuolee tai tulee pysyvästi estyneeksi ennen kuin vaalitoimitus on päättynyt tai viranhoitomääräys annettu.

Aikaisemmin asetettua ehdokasta pidetään ilman uutta perustamisasiakirjaa edelleen valitsijayhdistyksen ehdokkaana, jollei valitsijayhdistys ole peruuttanut aikaisempaa ehdokashakemustaan tai ehdokkaaksi asetettu antamaansa suostumusta 90 §:n 2 momentissa säädetyssä määräajassa.

98 §

Pappisasessorin vaali

Tuomiokapituli määrää pappisasessorin vaalin ajankohdan ja antaa siitä tiedon lääninrovasteille.

Pappisasessorin vaaliin sovelletaan 92 §:n 1 ja 2 momenttia sekä 93–95 §:ää. Äänestyslippuun merkitään vain yksi nimi.

Tuomiokapitulin pappisasessorin vaalissa ovat äänioikeutettuja hiippakunnan papit ja lehtorit. Vaalissa käytetään äänioikeutettujen luettelona rovastikuntaa koskevaa otetta 88 §:n 1 momentissa tarkoitetusta äänioikeutettujen luettelosta. Luettelo on tarkastettava kutakin vaalia varten.

10 luku

Hallintoasian käsittely

1 §

Vaaleja koskevien määräaikojen noudattaminen

Vaalilautakunnan tai muun vaalista vastaavan viranomaisen on kirkkolaissa tai 9 luvussa säädettyinä ajankohtina ryhdyttävä vaalin toimittamista varten tarpeellisiin toimiin.

Äänioikeutetun toimi, jolle kirkkolaissa tai 9 luvussa säädetty tai vaaliviranomaisen kuulutuksessa tai kirjeessä asetettu taikka ilmoitettu määräaika päättyy pyhäpäivänä, arkilauantaina tai muuna säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain (150/1930) mukaan niihin rinnastettavana päivänä, voidaan suorittaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Vaalitoimitus, vaaliviranomaisen kokous tai muu viranomaiselle kuuluva vaalitoimi, joka riippuu äänioikeutetun toimesta, siirtyy edellä mainittua vastaavasti.

2 §

Julkiset kuulutukset

Sen lisäksi, mitä kirkkolaissa säädetään julkisista kuulutuksista, kuulutuksesta on ilmoitettava paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanoma-, paikallis- tai seurakuntalehdessä tai vastaavassa sähköisessä julkaisussa. Ilmoituksessa julkaistaan lehdessä kuulutuksen aihe ja pääsisältö. Julkaistavaksi säädetty kuulutus on julkaistava kokonaisuudessaan.

Jos kuulutus koskee useita seurakuntia, se on julkaistava niistä jokaisessa.

3 §

Nimenkirjoitusoikeus

Kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto päättää seurakunnan ja yhteinen kirkkoneuvosto seurakuntayhtymän nimenkirjoitusoikeudesta.

Tuomiokapituli päättää hiippakunnan ja kirkkohallitus kirkkohallituksen ja kirkon keskusrahaston nimenkirjoitusoikeudesta.

4 §

Lapsivaikutusten arviointi

Lapsen edun edistämiseksi kirkon viranomaisen on päätöksen valmistelussa arvioidava ja otettava huomioon sen vaikutukset lapsiin. Vaikutusten arvioinnin tekee se viranomainen, joka käsittelee asiaa ensimmäisenä.

Lapsella tarkoitetaan alle 18-vuotiasta.

5 §

Nuorten vaikuttajaryhmä

Nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi seurakunnan on asetettava nuorten vaikuttajaryhmä ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Vaikuttajaryhmä voi olla usean seurakunnan yhteinen. Vaikuttajaryhmän tehtävänä on vaikuttaa asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon sekä osallistua seurakunnan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Vaikuttajaryhmään valittavien tulee olla konfirmoituja alle 29-vuotiaita seurakunnan jäseniä.

6 §

Päätöksenteko toimielimessä

Jos toimielin on asiasta yksimielinen tai vastaehdotusta ei ole kannatettu, puheenjohtaja toteaa päätöksen.

Jos vastaehdotusta on kannatettu, puheenjohtaja toteaa ehdotukset, joita ei ole kannatettu, ja ehdotukset, joista äänestetään. Esityksestä ja kaikista kannatetuista vastaehdotuksista äänestetään asettamalla ne kaksi kerrallaan vastakkain. Puheenjohtaja esittää toimielimen hyväksyttäväksi äänestystavan ja, jos on toimitettava

useita äänestyksiä, äänestysjärjestyksen. Lisäksi puheenjohtaja tekee äänestysesityksen siten, että vastaus ”jaa” tai ”ei” ilmaisee kannanoton ehdotukseen.

Jos päätöksen tekemiseen vaaditaan määräenemmistön kannatus, puheenjohtajan on ilmoitettava siitä ennen äänestyksen toimittamista ja otettava se huomioon äänestyksen tuloksen todetessaan.

Äänestyksen tuloksen perusteella puheenjohtaja toteaa päätöksen.

Tuomiokapitulissa kirkkoherranvaalin vaaliehdotusta tehtäessä tai oikaistaessa äänestetään jokaisesta sijasta erikseen.

7 §

Varajäsenen kutsuminen ja tilapäinen puheenjohtaja

Varajäsenen kutsumisesta kokoukseen määrätään hallintosäännössä, toimielimen työjärjestyksessä tai johtosäännössä.

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat poissa tai esteellisiä, valitaan kokousta tai asian käsittelyä varten tilapäinen puheenjohtaja.

8 §

Pöytäkirja

Toimielimen kokouksesta on pidettävä pöytäkirjaa. Pöytäkirjan laatimisesta ja tarkastamisesta määrätään hallintosäännössä, toimielimen työjärjestyksessä tai johtosäännössä.

Viranhaltijan päätöksistä pidetään pöytäkirjaa, jollei se päätöksen luonteen johdosta ole tarpeetonta.

9 §

Velvollisuus antaa tietoja

Seurakunnalla ja seurakuntayhtymällä on velvollisuus antaa toiminnastaan ja taloudestaan kirkkohallitukselle sen pyytämät tiedot.

10 §

Arkistonmuodostajat ja vastuu arkistotoimesta

Arkistonmuodostajia ovat seurakunnat, hiippakunnat ja rovastikunnat. Kirkolliskokous, piispainkokous ja kirkkohallitus ovat yksi arkistonmuodostaja. Seurakuntayhtymä ja siihen kuuluvat seurakunnat ovat yksi arkistonmuodostaja.

Arkistotoimen järjestämisestä vastaa seurakunnassa kirkkoneuvosto ja seurakuntayhtymässä yhteinen kirkkoneuvosto. Tuomiokapituli vastaa hiippakunnan ja rovastikunnan arkistotoimen järjestämisestä. Kirkkohallitus vastaa kirkolliskokouksen, piispainkokouksen ja kirkkohallituksen arkistotoimen järjestämisestä. Arkistotoimen järjestämisestä vastuussa olevan on määrättävä se viranhaltija tai työntekijä, joka vastaa arkistotoimesta.

11 §

Arkistotila

Asiakirjat on säilytettävä siten, että ne ovat turvassa tuhoutumiselta, vahingoittumiselta ja asiattomalta käytöltä. Pysyvästi säilytettävät asiakirjat on säilytettävä arkistonmuodostajan päätearkistossa. Rovastikunnan pysyvästi säilytettävät asiakirjat siirretään tuomiokapitulin päätearkistoon siten kuin tuomiokapituli määrää.

Kirkkohallitukselta on pyydettävä lausunto ennen seurakunnan, seurakuntayhtymän tai tuomiokapitulin päätearkiston piirustusten hyväksymistä.

12 §

Asiakirjojen tallettaminen arkistolaitokseen

Pysyvästi säilytettäviä asiakirjoja voidaan tallettaa arkistolaitokseen, jos arkistotoimen järjestämisestä vastaava toimielin niin päättää.

Kirkonkirjojen tallettamisesta arkistolaitokseen säädetään 3 luvussa.

11 luku

Erinäiset säännökset

1 §

Kirkolliset kunniamerkit

Kirkolla on Pyhän Henrikin ristin kunniamerkki ja Mikael Agricolan ristin kunniamerkki, jotka myöntää arkkipiispa. Kunniamerkkien myöntämisen ja peruuttamisen edellytyksistä määrätään kirkkohallituksen hyväksymissä säännöissä.

Kirkkohallituksen asettama toimielin tekee arkkipiispalle esityksen Pyhän Henrikin ristin ja Mikael Agricolan ristin kunniamerkkien myöntämisestä.

Kirkkohallitus määrää kirkon muista kunniamerkeistä ja ansiomerkeistä sekä niiden myöntämisen ja peruuttamisen edellytyksistä ja päättää niiden myöntämisestä.

2 §

Vaakunan käyttäminen

Vaakunaa tai sen tunnus kuvaa irrotettuna kilvestä on käytettävä heraldisten periaatteiden mukaan.

3 §

Sinetin ja leiman hyväksyminen

Piispainkokous ja tuomiokapituli hyväksyvät omat sinettinsä ja leimansa. Lääninrovasti sinetin ja leiman hyväksyy tuomiokapituli. Seurakunnan sinetin ja leiman hyväksyy kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto. Keskusrekisterin sinetin ja leiman hyväksyy yhteinen kirkkoneuvosto tai läsnä olevien jäsenten lukumäärältään suurimman seurakunnan tai seurakuntayhtymän kirkkoneuvosto tai yhteinen kirkkoneuvosto.

4 §

Sinetin ja leiman tunnuskuva

Piispainkokous ja tuomiokapituli käyttävät sinetissään ja leimassaan omia tunnuskuviaan.

Lääninrovasti käyttää sinetissään ja leimassaan kreikkalaista ristiä.

Seurakunta tai keskusrekisteri voi käyttää sinetissään ja leimassaan tunnuskuvana seurakunnan kirkkoa tai sen osaa, ristiä tai muuta kirkollista tunnusta.

5 §

Sinetin ja leiman muoto ja koko

Sinetit ja leimat ovat muodoltaan suippopäisiä soikioita, ja niitä on kahta eri kokoa:

1) piispainkokous ja tuomiokapituli käyttävät sinettiä ja leimaa, joiden rajoina on kaksi ympyrän kaarta, joiden säteet ovat 34 mm ja keskusjana 25 mm;

2) lääninrovasti, seurakunta ja keskusrekisteri käyttävät sinettiä ja leimaa, joiden rajoina on kaksi ympyrän kaarta, joiden säteet ovat 25 mm ja keskusjana 25 mm.

6 §

Sinetin ja leiman teksti ja kieli

Ulkomittojen sisäpuolelle sovitetaan sinetin ja leiman tekstiä varten reunus. Tekstissä käytetään goottilaistyyllisiä kirjaimia.

Kaksikielisessä sinetissä ja leimassa suomenkielinen reunateksti kulkee sinetin yläkulmasta myötapäivään ja jatkuu alakulmasta ruotsinkielisenä. Yksikielisessä sinetissä ja leimassa teksti alkaa sinetin yläkulmasta.

Sinetin ja leiman teksti voi olla suomen ja ruotsin kielen sijasta latinaa. Saamelaisen kotiseutualueella kokonaan tai osittain sijaitsevassa seurakunnassa voidaan käyttää saamen kieltä.

7 §

Sinetin ja leiman hävittäminen

Käytöstä poistettava sinetti ja leima sekä niiden tekemisen mahdollistavat erityiset välineet on hävitettävä tai otettava talteen. Hävittämisestä päättää sinetin tai leiman hyväksynyt toimielin.

Ennen päätöstä sinetin tai leiman hävittämisestä asiasta on pyydettyvä asiantuntijalausunto.

8 §

Sinettiä ja leimaa koskevat tarkemmat säännökset

Mitä tässä kirkkojärjestyksessä säädetään sinetistä ja leimasta, sovelletaan myös muuhun, sinettiä ja leimaa korvaavaan tai täydentävään, asiakirjan oikeellisuuden varmentamiseksi käytettävään optiseen merkintään ja painojälkeen.

12 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

1 §

Voimaantulo

Tämä kirkkojärjestys tulee voimaan samana päivänä kuin kirkolliskokouksen 11 päivänä marraskuuta 2021 hyväksymä kirkkolaki.

Tällä kirkkojärjestyksellä kumotaan kirkkojärjestys (1055/1993) ja kirkon vaalijärjestys (416/2014).

2 §

Siirtymäsäännökset

Kirkkojärjestyksessä, sen nojalla annetussa määräyksessä tai muussa määräyksessä suomen tai ruotsin kielen taitoa koskevaksi kelpoisuusvaatimukseksi säädetty tai määrätty kielen täydellinen hallitseminen, täydellinen hallinta tai täydellinen taito vastaa asianomaisen kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa.

Viranhaltija tai muussa palvelussuhteessa oleva, joka on nimitetty tai valittu tehtävänsä ennen 1 päivää elokuuta 2006, säilyttää 8 luvun 3 ja 4 §:ssä tarkoitetuista kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista huolimatta kelpoisuuden tehtävänsä sekä kelpoisuuden myös toiseen virkaan tai palvelussuhteeseen, jonka kielitaitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset ovat vastaavat kuin sen tehtävän, johon hänet oli nimitetty ennen 1 päivää elokuuta 2006.

Tämän päätöksen voimaan tullessa muuttuu seurakuntien ja seurakuntayhtymien vakinaisen lehtorin ja ylimääräisen lehtorin virkanimike lehtoriksi.

Turun arkkhiippakunnan tuomiokapituli ja Mikkelin hiippakunnan tuomiokapituli voivat käyttää edelleen niille aiemmin vahvistettua sinettiä. Muu kirkon, hiippakunnan, seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen voi käyttää aiemmin vahvistettua sinettiä siihen saakka, kunnes sinetti on kulumisen vuoksi uusittava.